

US GAAP redovisning

- *en vägledning för omräkning av svenska redovisningsprinciper*

D-uppsats, Företagsekonomi 4
Linköpings universitet, vt 00

Erik Sandström & Jonas Petersson

Engelsk titel:

US GAAP accounting – *a guidance for conversion of Swedish accounting principles*

	Avdelning, Institution Division, Department Ekonomiska Institutionen 581 83 LINKÖPING	Datum Date 2000-08-18
Språk Language ☒ Svenska/Swedish ☐ Engelska/English	Rapporttyp Report category ☐ Licentiatavhandling ☐ Examensarbete ☐ C-uppsats ☒ D-uppsats ☐ Övrig rapport _____	ISBN ISRN Företagsekonomi 2000/14 Serietitel och serienummer ISSN Title of series, numbering _____
URL för elektronisk version http://www.ep.liu.se/exjobb/eki/2000/fek/014/		
Titel Title	US GAAP redovisning - en vägledning för omräkning av svenska redovisningsprinciper US GAAP Accounting - a Guidance for Conversion of Swedish Accounting Principles Författare Jonas Petersson Erik Sandström Author	
Sammanfattning Abstract <p>Bakgrund: På senare tid har det blivit allt vanligare att svenska företag söker notering på utländska börser. En börsnotering i USA innebär nya redovisningskrav för de svenska företagen. Detta följer av att svenska och amerikanska redovisningsprinciper skiljer sig åt. För att säkerställa att utländska företags räkenskaper kan förstås av amerikanska investerare samt jämföras med inhemska företags räkenskaper, ställer Securities and Exchange Commission (SEC) krav på att de utländska företagen omräknar sin ordinarie finansiella information till amerikanska redovisningsprinciper. Då kunskap om US GAAP är ovanlig bland svenska redovisare kan denna omräkning innebära problem.</p> <p>Syfte: Syftet med uppsatsen är att skapa en vägledning för hur svenska företag i samband med en notering i USA ska omräkna en svensk årsredovisning till amerikanska redovisningsprinciper. Detta ska göras genom att behandla skillnader i svensk och amerikansk redovisningspraxis samt genom att studera hur svenska företag noterade i USA går tillväga vid denna redovisning.</p> <p>Genomförande: Vägledningen bygger på en behandling av skillnader mellan svenska och amerikanska redovisningsprinciper, en studie över hur fem svenska företag noterade i USA administrativt och organisatoriskt går tillväga vid omräkningsprocessen, samt en praktisk omräkning i ett fingerat bokslut. Studien av företagen grundar sig på intervjuer med ansvariga för omräkningen på respektive företag.</p>		

Nyckelord

Keyword

US GAAP, redovisning, redovisningsprinciper, SEC, Peter Jederström

	Avdelning, Institution Division, Department Ekonomiska Institutionen 581 83 LINKÖPING	Datum Date 2000-08-18
Språk Language ☒ Svenska/Swedish ☐ Engelska/English	Rapporttyp Report category ☐ Licentiatavhandling ☐ Examensarbete ☐ C-uppsats ☒ D-uppsats ☐ Övrig rapport _____	ISBN ISRN Företagsekonomi 2000/14 Serietitel och serienummer ISSN Title of series, numbering _____
URL för elektronisk version http://www.ep.liu.se/exjobb/eki/2000/fek/014/		
Titel US GAAP redovisning - en vägledning för omräkning av svenska redovisningsprinciper Title Title US GAAP Accounting - a Guidance for Conversion of Swedish Accounting Principles Författare Jonas Petersson Erik Sandström Author Author		
Sammanfattning Abstract <p>Background: Lately it has been common for Swedish companies to seek stock exchange quotation at foreign stock markets. A stock exchange quotation in the USA means new demands on the financial reports for the Swedish companies. That is because Swedish and American Accounting Principles differ. To secure that the financial information of foreign companies can be compared with the financial information of domestic companies, the Securities and Exchange Commission (SEC) demands that the financial reports of foreign companies should follow the American Accounting Principles. Since knowledge about this is uncommon in Sweden there can be a problem with the conversion.</p> <p>Purpose: The purpose is to create a guidance for conversion of an annual financial report from Swedish Accounting Principles to American Accounting Principles. This will be done by studying the differences between Swedish GAAP and US GAAP and by studying how Swedish companies practically handle the conversion of their annual financial report.</p> <p>Accomplishment: The guidance is based on a study of the differences between Swedish GAAP and US GAAP. It is also based on a study of how five Swedish companies with stock exchange quotation in USA administer and organise the conversion. Finally a practical example of a conversion of a financial report of a fictitious company is presented. The study of the companies is based on interviews with people responsible for the conversion at each company respectively.</p>		

Nyckelord

Keyword

US GAAP, accounting, accounting principles, SEC, Peter Jederström

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	1
1.1	Problemformulering.....	2
1.2	Syfte.....	3
1.3	Avgränsningar	4
2	Metod	5
2.1	Vetenskaplig kunskap.....	5
2.2	Vetenskapligt synsätt.....	6
2.3	Vetenskapligt perspektiv	7
2.4	Forskarens synvinkel.....	8
2.5	Metodik.....	8
2.6	Praktiskt tillvägagångssätt	9
2.6.1	Urval av företag samt redovisningsposter.....	9
2.6.2	Litteraturval	10
2.6.3	Empirisk efterforskning	11
2.6.4	Arbetets gång.....	12
3	General Accepted Accounting Principles	14
3.1	Internationell harmonisering av redovisningsprinciper	14
3.2	Vad är US GAAP?.....	15
3.3	Utvecklingen av US GAAP	16
3.4	Security and Exchange Commission (SEC)	17
3.5	Standardsättande organ i USA	17
4	Skillnader mellan svenska och amerikanska redovisningsprinciper.....	19
4.1	Inledning.....	19
4.2	Leasing	20
4.3	Värdepappersinnehav	23
4.4	Utvecklingskostnader för programmjukvara	26
4.5	Aktivering av räntekostnader.....	30
4.6	Uppskrivning av materiella anläggningstillgångar	33
4.7	Terminssäkringar	35
4.8	Pensioner	37
4.9	Latent skatt	40
4.10	Över- och undervärden vid företagsförvärv (goodwill/negativ goodwill).....	43
4.11	Avsättning för omstruktureringkostnader	48
4.12	Comprehensive income och likvida medel.....	51
5	Omräkningsprocessen hos svenska företag.....	53
5.1	Inledning.....	53
5.2	AB LM Ericsson.....	53
5.3	AB SKF	54
5.4	AB VOLVO.....	55
5.5	Swedish Match AB.....	57
5.6	AB Electrolux.....	58
5.7	Sammanfattning.....	59
6	Ett bokslut enligt US GAAP	61
6.1	Inledning.....	61
6.2	Resultaträkning.....	62
6.3	Balansräkning	63
6.4	Leasing (not 1).....	65
6.5	Värdepapper (not 2).....	66
6.6	Utvecklingskostnader för programmjukvara (not 3).....	66
6.7	Räntekostnader (not 4).....	67
6.8	Uppskrivning av anläggningstillgångar (not 5)	68
6.9	Terminssäkringar (not 6)	68
6.10	Pensioner (not 7).....	69
6.11	Latent skatt (not 8).....	69

6.12	Goodwill (not 9)	70
6.13	Omstruktureringskostnader (not 10).....	70
6.14	Comprehensive income	71
7	Slutdiskussion.....	72
7.1	Metodkritik.....	73
Källförteckning.....		75

Figurförteckning

Figur 1: Ansatsmodellen	7
Figur 2: Växelverkan mellan teori och empiri	8
Figur 3: Metodikklassificeringsmodellen	10
Figur 4: US GAAP hierarkin	18

1 Bakgrund

”På en karta som visar världens länder är gränserna mellan olika länder lika tydliga som de alltid varit, men på en karta som visar flöden av finansiell och industriell aktivitet har dessa gränser i stort suddats ut.” (Ohmae, 1995, s. 270)

Få större företag har nuförtiden råd att enbart vara beroende av och bedriva verksamhet på sin hemmamarknad. Det blir allt vanligare att företag i olika storlekar startar upp verksamhet på utländska marknader. Europeiska, nordamerikanska och asiatiska produkter finns nuförtiden på nästan alla världens marknader. Även små företag som ännu inte internationaliserat sin verksamhet utan enbart verkar på sin hemmamarknad får konkurrens av utländska företag. För att bli en vinnare i den globala konkurrensen måste företagen fortlöpande utöka sin internationella närvaro och på så sätt ta tillvara på stordriftsfördelar och andra synergieffekter. (Fahey i Segal-Horn, 1994)

Denna internationalisering påverkar även svenska företag. För att utveckla sina verksamheter och svara på konkurrens från utländska aktörer är det ofta nödvändigt att verka på många fronter och ha en internationell prägel på företaget. Genom internationaliseringen får företagen en närvaro på utländska marknader och en mer naturlig kontakt med utländska investerare och långgivare, jämfört med om dem enbart hade en nationell verksamhet. En internationalisering är dock kapitalkrävande och för att genomföra denna behöver företagen därför ofta skaffa mer kapital. Det är i dessa fall inte säkert att den inhemska kapitalmarknaden täcker företagets ökade kapitalbehov. För att öka tillgången på kapital har den ökade internationaliseringen inneburit att företag tryggar sitt kapitalbehov på utländska kapitalmarknader.

För att öka möjligheten att få tillgång till utländskt kapital, blir det allt vanligare att svenska bolag parallellt med sin notering på Stockholms Fondbörs även söker notering på utländska börser runt om i världen. De amerikanska börserna New York Stock Exchange (NYSE) och National Association of Securities Dealers Automated Quotation (NASDAQ) är för närvarande de utländska börser som är mest attraktiva för svenska bolag. Exempel på svenska bolag som är noterade på någon av dessa börser är Ericsson, Biacore, Netcom och Electrolux. En notering på en av de amerikanska börserna innebär att företaget får tillgång till den största och mest likvida kapitalmarknaden i världen. Noteringen blir därigenom ett sätt för företagen att tillfredsställa sina finansierings- och kapitalbehov. (Financial Accounting Standards Board, 1996)

Noteringen i USA innebär att nya redovisningskrav ställs på företagen. Detta följer av att svenska och amerikanska redovisningsprinciper på många punkter skiljer sig åt. Dessa skillnader gör att det, beroende på vilka principer som används, uppstår skillnader i årsredovisningar och delårsrapporter. När ett svenskt företag är noterat på en amerikansk börs (såväl som en annan utländsk börs) måste räkenskaperna vara jämförbara med de inhemska företagets räkenskaper. Detta dels för att underlätta för investerare och andra intressenter att jämföra det svenska företagets resultat och ställning med övriga aktörer, och dels för att möjliggöra för de organ som övervakar börsverksamheten att kontrollera företagets verksamhet utifrån amerikanska redovisningsprinciper. (L. Iredahl, Ernst & Young)

För att säkerställa jämförbarhet ställer Securities and Exchange Commission (SEC), vilket är ett organ som övervakar de amerikanska börserna, krav på de utländska bolagen att de för att bli noterade i USA måste avlämna en så kallad 20-F rapport varje år. Denna rapport motsvarar en årsredovisning som upprättats enligt amerikanska redovisningsprinciper. Kraven på inne-

hållet i denna rapport är mycket omfattande och den ska förutom räkenskaper enligt amerikanska principer innehålla en rad andra fakta om företaget och dess verksamhet. Förutom denna 20-F rapport, ska de aktuella företagen i sina svenska ordinarie årsredovisningar, i notapparaten, tillhandahålla information om vilka effekter en redovisning enligt amerikanska principer får på balans- och resultaträkningen.(L. Iredahl, Ernst &Young)

1.1 Problemformulering

Uppslaget till detta arbete var en inledande kontakt med en av Ernst & Youngs internationella avdelningar i Stockholm. Avdelningen ifråga arbetar mycket med internationella svenska företag. En uppfattning som framkom vid denna inledande kontakt, som företogs med Hamish Mabon (auktoriserad revisor/partner på Ernst &Young i Stockholm), var att allt fler företag i Sverige , både stora och små, uttalar en policy eller åtminstone sneglar mot en notering på någon av de amerikanska börserna NYSE eller NASDAQ.

De redovisningsmässiga krav som SEC ställer på utländska företag noterade i USA är höga. Den 20-F rapport som varje år sänds till SEC ska därför innehålla en rad olika uppgifter. Rapporten är i vissa avseenden mer omfattande än företagets ordinarie årsredovisningar. Kraven från SEC är att rapporten ska innehålla information om 19 stycken fastställda punkter, sk ”items”. Dessa punkter kan delas upp i två kategorier. Den första kategorin utgörs av omfattande textmaterial som bland annat innehåller information om företagets verksamheter och anläggningar, en förteckning över de största aktieägarna samt ledningens syn på företagets ställning och resultat. Den andra kategorin omfattar en omräkning av balans- och resultaträkningen från svenska till amerikanska redovisningsprinciper. Denna omräkning ska, förutom i 20-F rapporten, även finnas i not i den ordinarie årsredovisningen.(H. Mabon, Ernst &Young)

Till skillnad från den förstnämnda kategorin av 20-F rapporten vilken alltså utgörs av textmaterial, kräver den del som omfattar omräkningen av räkenskaperna till amerikanska redovisningsprinciper, goda kunskaper i amerikansk redovisning, sk US GAAP (US General Accepted Accounting Principles). Redovisningsansvariga i de svenska företagen måste därför ha en god kunskap om amerikanska redovisningsprinciperna för att kunna identifiera de poster i bokslutet som får ett annat utfall enligt amerikanska redovisningsprinciper och således ska omräknas. Denna kunskap är dock ovanlig bland redovisare i Sverige vilket gör att det är omräkningen av balans- och resultaträkning till amerikanska principer som är mest krävande och problematisk för företagen vid framtagandet av 20-F rapporten.(H. Mabon, Ernst & Young)

Det finns ett antal orsaker till att kunskap och erfarenhet av redovisning enligt amerikanska principer är ovanligt i Sverige. En orsak är att US GAAP redovisning i Sverige i princip endast görs av de svenska företag som är noterade i USA, samt av de dotterbolag som har en amerikansk moder vilken kräver rapportering enligt amerikanska principer. Till saken hör också att de svenska företagen endast gör omräkningen till amerikanska principer en gång om året i samband med årsbokslutet, vilket innebär att det inte är något rutinmässigt som görs regelbundet under året. En annan orsak är att den amerikanska redovisningen, jämfört med svensk redovisning, i grunden är mer omfattande och detaljrik. Exempelvis så finns det inom ett flertal områden rekommendationer i den amerikanska redovisningen som inte har någon motsvarighet i Sverige. Detta bidrar till att det är ett krävande arbete att sätta sig in i amerikansk redovisning.(L. Iredahl, Ernst &Young)

Hur omfattande omräkningen från svenska till amerikanska redovisningsprinciper blir kan variera från företag till företag och från år till år, beroende på vilka poster som finns i boksluttet. För de svenska företagen handlar det i praktiken i stort om 8 – 10 poster i redovisningen där svenska och amerikanska redovisningsprinciper skiljer sig åt och som får en väsentlig betydelse för räkenskaperna. Vilka dessa är och varför de ger en annorlunda redovisningen är viktigt att känna till, för att kunna avlämna en balans- och resultaträkning enligt amerikanska principer till SEC. (H. Mabon, Ernst & Young)

Flera av de svenska företag som nu strävar mot en USA notering är nya och snabbt växande företag, exempelvis IT-företag. Många av dessa företag har inte den genuina redovisningsorganisationen som finns i de större väletablerade svenska bolagen som hittills noterat sig i USA. Då, som vi nämnde ovan, kunskap om amerikansk redovisning är ovanlig i Sverige, är det många av dessa företag som inte har denna kompetens i sin organisation. Detta gör att omräkningen till amerikanska principer samband med en börsnotering, för dessa företag, blir problematiskt och resurskrävande. På grund av detta blir det därför inför en börsnotering i USA, viktigt för dessa bolag, att få en förståelse för vad som krävs, både redovisningstekniskt och administrativt, så att organisationen kan förberedas för att klara av de rapporteringskrav som SEC ställer.

För att sammanfatta problemdiskussionen har vi nedan valt att konkretisera det problem som leder fram till arbetets syfte.

Då den omräkning till amerikanska redovisningsprinciper, som krävs av svenska företag noterade i USA, kräver kunskap, erfarenhet och förståelse om US GAAP, vilket är ovanligt bland svenska redovisare, innebär omräkningen problem redovisningstekniskt. Detta då redovisare i svenska företag i stor utsträckning inte vet vilka skillnader som finns mellan svenska och amerikanska redovisningsprinciper och inte heller vet hur dessa skall omräknas. Omräkningen ställer även administrativa krav på redovisningsorganisationen då den innebär nya redovisningsrutiner för företaget.

”För företag, som inte har någon erfarenhet av att redovisa enligt US GAAP, underlättas inledningsvis omräkningsprocessen av ett underlag med ”vanliga” poster där svenska och amerikanska redovisningsprinciper skiljer sig åt. Med hjälp av detta underlag kan företaget bilda sig en uppfattning om vilka poster som kan behövas räknas om.” (H. Mabon, Ernst & Young)

Med stöd av citatet ovan anser vi att en genomgång och behandling av de bokslutsposter som mest frekvent omräknas av de svenska företag som för närvarande är noterade i USA, ger en bra utgångspunkt för nya företag när de i samband med en notering ska göra en omräkning av sina räkenskaper. Detta leder fram till syftet som formuleras nedan.

1.2 Syfte

Syftet med uppsatsen är att skapa en vägledning för hur svenska företag i samband med en notering i USA ska omräkna en svensk årsredovisning till amerikanska redovisningsprinciper. Detta ska göras genom att behandla skillnader i svensk och amerikansk redovisningspraxis samt genom att studera hur svenska företag noterade i USA går tillväga vid denna redovisning.

1.3 Avgränsningar

Den 20-F rapport som varje år skickas till SEC innehåller som vi tidigare nämnt en stor mängd information om företagen och deras verksamheter, men vi kommer inte i arbetet att behandla den information som ej rör omräkningen av företagens räkenskaper.

De skillnader mellan svensk och amerikansk redovisning som behandlas är inte branschspecifika utan är av en mer generell karaktär och förekommer i de flesta företag och branscher. Vi fokuserar därmed inte på någon specifik bransch i uppsatsen.

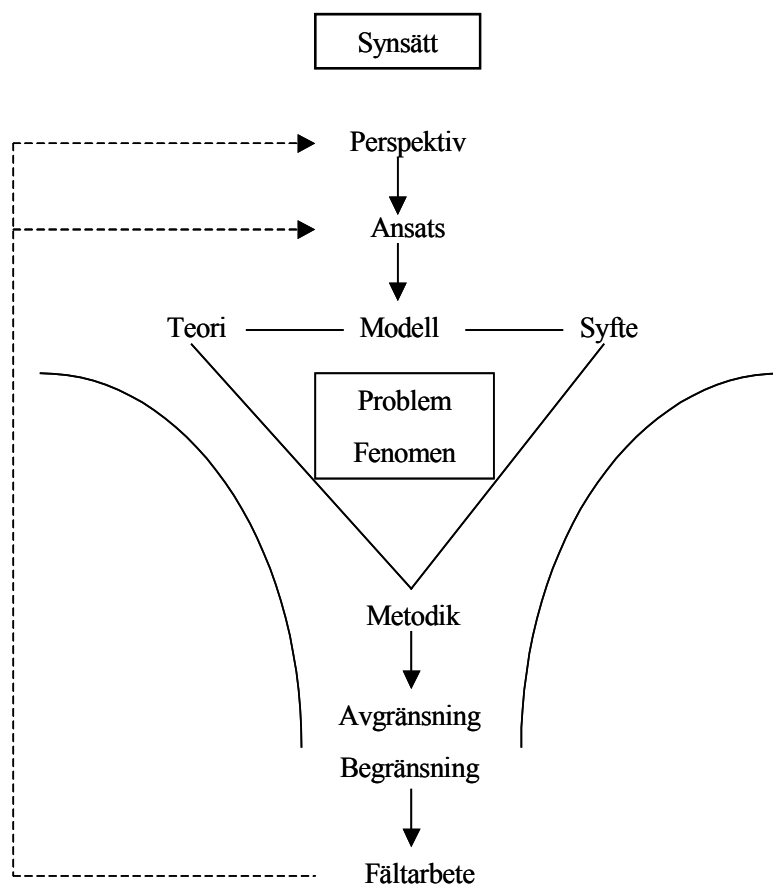
2 Metod

I detta metodkapitel behandlas först de vetenskapliga grunderna för arbetets utformning. Efter detta redogörs för ställningstaganden vid val av arbetsmetod. Avslutningsvis återges arbetets praktiska tillvägagångssätt exempelvis vad gäller litteraturval och empiriska kontakter.

2.1 Vetenskaplig kunskap

Vetenskaplig kunskap är enligt Molander (1988) sådan kunskap som är allmän, som beskriver och som förklarar. Det som skiljer vetenskaplig kunskap från vardaglig kunskap är sättet på vilket den har genererats. Vetenskaplig kunskap är framtagen enligt ett, för vetenskaplig verksamhet, accepterat arbetsmönster. (Arbnor & Bjerke 1994) Denna kunskap kan enligt Wigblad (1997) skapas genom att nya upptäckter görs eller genom att ny kunskap läggs till redan existerande vetenskaplig kunskap, vilket på så vis vidgar tidigare synsätt. Annan viktig vetenskaplig verksamhet är att kritisk granska och ifrågasätta existerande och vedertagna kunskaper. Viktigt för forskaren är att denne under forskningsarbetet har ett kritiskt förhållningssätt till metod och resultat (Arbnor & Bjerke 1994).

Vi utgår från Wigblads (1997) ansatsmodell i vårt arbete. Med hjälp av denna förklarar vi de ställningstaganden som görs i uppsatsen.

Figur 1: Ansatsmodellen, källa: Wigblad, 1997.

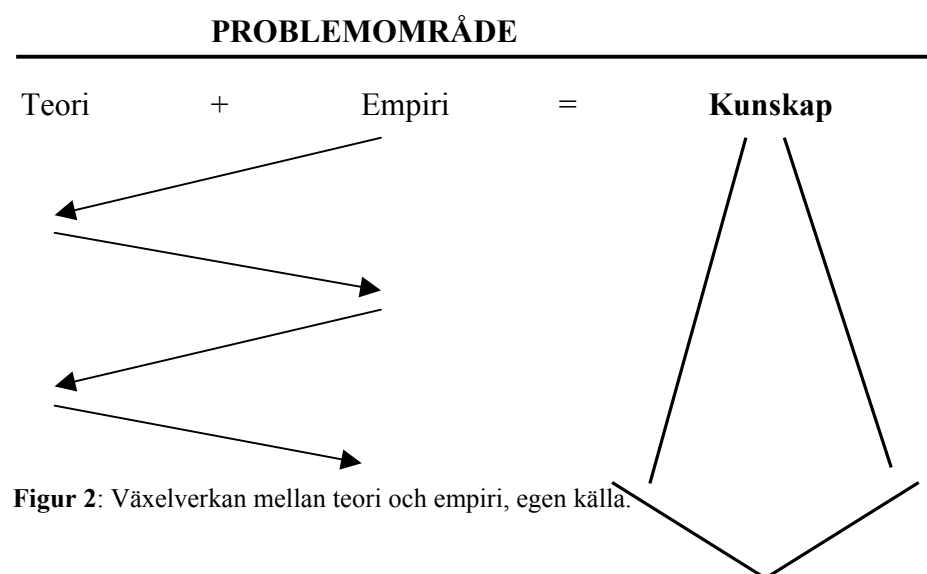
Enligt ansatsmodellen ovan bör en forskare i sin undersökning utgå från ett *vetenskapligt synsätt*, ett *vetenskapligt perspektiv* samt *sin synvinkel*. Forskarens vetenskapliga synsätt utgör grunden för det vetenskapliga arbetet och anger forskarens uppfattning om hur teori och empiri samspelar. Vetenskapligt perspektiv avser forskarens ställningstaganden vad gäller kunskapsteori, människosyn och komplexitet. Ansatsen formas av synsättet och perspektivet tillsammans och omfattar val av teori, val av kunskapsmål samt val av metodik. (Wigblad, 1997)

2.2 Vetenskapligt synsätt

Wigblad (1997) företräder ett synsätt som han kallar sambandssynsättet. Detta synsätt, vilket även är det synsätt vi utgår ifrån, betraktar teori och empiri som odelbara enheter. Vår uppsats har i enlighet med detta sambandssynsätt därför en struktur där teori och empiri blandas i de olika avsnitten. Det finns således inga fristående teori- och empirikapitel. I samband med detta ska det nämnas att vi med teori i vissa fall avser rekommendationer och uttalanden från normgivande redovisningsorgan. Huruvida sådant material faller inom ramen för vad som kan definieras som teori råder det dock delade meningar om.

Till skillnad från andra vetenskapliga synsätt ser sambandssynsättet subjektiviteten som en kunskapskälla. Viktigt är i samband med detta dock att de subjektiva åsikterna klarläggs och synliggörs samt att forskaren kritiskt granskar desamma. Våra subjektiva åsikter har påverkat val och ställningstaganden i vissa delar av arbetet. Exempel på detta är vid valet av de företag som studeras i studien. Tillsammans med de subjektiva åsikterna, dvs. våra egna synpunkter, har vi även i vissa delar av arbetet medvetet försökt hålla ett objektiva förhållningssätt som möjligt. Detta gäller främst i de delar som behandlar redovisningstekniska frågor.

Inom ramen för sambandssynsättet kan antingen en teoretisk eller empirisk utgångspunkt väljas beroende av problemets karaktär (Wigblad, 1997). Utgångspunkten för detta arbete är ett redovisningsproblem (ett omräkningsproblem) som är hämtat ur verkligheten och arbetet har härmed en empirisk utgångspunkt. Under arbetets gång har hela tiden, i enlighet med sambandssynsättet, en växelverkan mellan teori och empiri skett. Genom denna växelverkan har vår kunskap om ämnet hela tiden ökat vilket påverkat arbetets inriktning. Denna ökade kunskap har gjort det möjligt att efter hand problematisera och förstå omräkningsproblemet bättre och bättre.

Figur 2: Växelverkan mellan teori och empiri, egen källa.

Denna process kan liknas vid den hermeneutiska spiralen. Utgångspunkten enligt denna är att forskaren har en bestämd förförståelse av det som skall undersökas. Utifrån denna förförståelse formulerar forskaren intressanta problem och frågor. Därefter för forskaren en dialog med undersökningsmaterialet som kan vara en intervjuperson, men även exempelvis böcker eller observationer. Forskaren gör sedan en tolkning av dialogen vilken leder till ökad förståelse, nya frågor och ny dialog. (Ericsson & Wiedersheim-Paul, 1997)

2.3 Vetenskapligt perspektiv

Vetenskapligt perspektiv är den andra utgångspunkten i Wigblads (1997) ansatsmodell. Wigblad menar att en forskare måste göra bestämmningar i tre olika dimensioner: *kunskapsteori*, *komplexitet* och *människosyn*.

Kunskapsteori handlar om ett ställningstagande mellan den kausala (orsaksinriktad) och den holistiska (helhetsinriktade) logiken. Beroende på om en undersökning har en holistisk inriktning eller en kausal inriktning så kommer kunskapsmålen att vara olika. Kunskapsmålet för en undersökning med holistisk inriktning är att förstå helheter. Helheten är en utgångspunkt för att förstå samspelet mellan delarna. Kunskapsmålet för en undersökning med kausal inriktning är däremot att förklara det vetenskapliga sambandet mellan olika faktorer. (Wigblad 1997)

Teori, syfte och metodik påverkar varandra. Beroende på om syftet är att förstå eller förklara någonting påverkar det val av teori och metodik. Kunskapsmålet styr alltså hur metoden genomförs och hur arbetet fortgår. (Wigblad 1997) Grunden till all redovisning är affärshändelser. Dessa ger upphov till krav på redovisning. Svenska företag vilka är börsnoterade måste, som tidigare nämnts, inte bara redovisa enligt svenska redovisningsprinciper utan även enligt amerikanska redovisningsprinciper. Företagen kan härvid ses som en del av ett system i vilket företag, affärshändelser och redovisningskrav ingår. Ett företag är i sig för litet för att kunna påverka hela systemet och följderna av detta blir att företaget måste anpassa sig. I vårt fall handlar detta om att svenska företag måste anpassa sig till de redovisningskrav som SEC ställer på utländska företag vilka är börsnoterade i USA. Kunskapsmålet är härvid orsaksinriktat; då svenska företag vilka är börsnoterade i USA måste omräkna sin årsredovisning till amerikanska principer krävs en kartläggning över vilka skillnader som föreligger mellan svensk och amerikansk redovisningspraxis, samt hur en omräkning praktiskt skall genomföras.

Komplexitet definieras ofta som storleken på det studerade systemet. (Wigblad 1997) Det svenska och amerikanska redovisningssystemet är båda stora system vilka innehåller mängder av olika redovisningsposter. Det är även ett stort antal poster som skiljer sig mellan de olika systemen. Att göra en genomgång av alla poster som skiljer sig mellan de båda redovisningssystemen vore en omöjlighet med de tidsramar vi har för detta arbete. Därför har vi varit tvungna att minska komplexiteten hos det studerade problemet. Genom att endast fokusera på skiljande poster som är generella och därmed ej branschspecifika har vi begränsat problemets komplexitet.

Det tredje perspektivet är forskarens människosyn. Wigblad (1997) för en diskussion kring determinism och voluntarism. Det deterministiska perspektivet förutsätter lagbundenhet och systemtänkande, medan det voluntaristiska betonar möjligheterna för individuella aktörer att påverka. Enligt vår uppfattning kan människor delvis påverka sin situation genom kreativitet

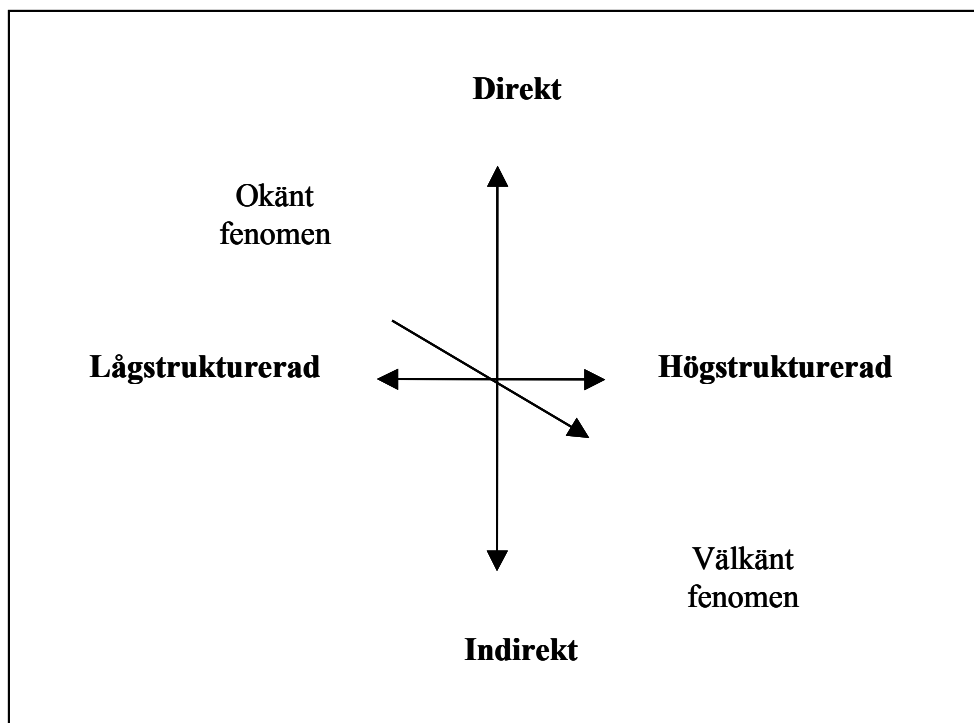
och kunskap. Genom att tolka regler och rekommendationer inom redovisningsområdet på olika sätt kan redovisare påverka sin situation och skapa sig fördelar. Vi anser att redovisare måste anpassa sig efter systemet, men ej att de är helt begränsade av de lagar och rekommendationer som finns inom redovisningsområdet.

2.4 Forskarens synvinkel

Forskarens synvinkel talar om från vilken position en forskare studerar ett problem. Den valda positionen avgör vilken praktisk infallsvinkel han/hon lägger på problemet. Ett problem kan studeras antingen ur ett inifrånperspektiv eller ett utifrånperspektiv. Ett inifrånperspektiv innebär att forskaren fokuserar på en organisation och studerar problemet från en position inifrån en organisation. En forskare som antar ett utifrånperspektiv uppfattar alla organisationer som likvärdiga aktörer. (Wigblad 1997) Vi har valt att studera vårt problem ur olika perspektiv. Genom att studera problemet dels ur företagets perspektiv och dels ur revisorers perspektiv tror vi att vi kan belysa fler aspekter av problemet, än genom att ensidigt studera problemet från en viss position. Vi studerar härvid problemet ur ett inifrånperspektiv.

2.5 Metodik

Wigblad (1997) definierar metodik som hur en forskare empiriskt tänker undersöka ett problem. Metodik handlar följaktligen om olika alternativa informations- och datainsamlingstekniker. Wigblad (1997) skiljer mellan hög- och lågstrukturerad metodik samt mellan direkt och indirekt undersökningsmetodik.

Figur 3: Metodikklassificeringsmodellen, Wigblad (1997), egen bearbetning

I en högstrukturerad undersökning gör forskaren respondenterna till objekt. Wigblad (1997) menar att forskaren i en sådan undersökning strävar efter att ha kontroll över respondenterna. Genom att i en intervju precisera frågorna inom det valda problemområdet lämnar forskaren härvid litet utrymme kvar för variationer i svaren. Detta innebär att forskaren med hjälp av en högstrukturerad metodik bara kan behandla ett, för denne, känt fenomen.

Till skillnad från en högstrukturerad undersökningsmetodik möjliggör en lågstrukturerad undersökningsmetodik en tvåvägskommunikation eftersom respondenterna behandlas som subjekt av forskaren. Inför en intervju preciserar forskaren de områden som ska behandlas men då respondentens reaktioner är viktiga formuleras följdfrågor efterhand under intervjun. Respondenten kan och förväntas härvid självmant bidra med ny och intressant information. Denna metodik medger oväntade svar och reaktioner från respondenterna vilka forskaren inte hade kontroll på från början. En lågstrukturerad undersökningsmetodik möjliggör därför undersökning av, för forskaren, dittills okända fenomen. (Wigblad 1997)

Wigblad (1997) gör även en distinktion mellan direkt och indirekt undersökningsmetodik. Direkt metodik definieras som en metodik där forskaren genom att delta i forskningsförloppet får tillgång till primärdata samtidigt som denne skaffar sig kompetens. På detta sätt blir forskaren mer och mer insatt i forskningsproblemet allt eftersom arbetet fortskrider. Den indirekta forskningsmetodiken innebär att forskaren arbetar med sekundärinformation. I detta fall uppstår svårigheten att bedöma trovärdigheten och användbarheten i informationen då den vanligen är insamlad av någon annan i ett annat syfte.

Wigblad menar att forskaren genom att tillämpa en mix av olika metodiker kan dra nytta av respektive metodiks fördelar. Detta är utgångspunkten för vårt arbete med denna uppsats. Genom att använda oss av både hög och lågstrukturerad metodik, samt både direkt och indirekt metodik begränsar vi oss ej utan kan i olika skeden av uppsatsarbetet dra nytta av respektive metodiks fördelar (se även avsnittet ”praktiskt tillvägagångssätt”). Det är därför svårt att med utgångspunkt från den undersökningsmetodik vi använder oss av i denna uppsats, placera oss på ett definitivt ställe i bilden ovan.

2.6 Praktiskt tillvägagångssätt

Uppslaget till uppsatsen fick vi av en revisor på Ernst & Young i Stockholm. Veckorna innan arbetets början var vi från och till i kontakt med denne för att få hjälp med att hitta ett intressant och aktuellt ämne. Vår utgångspunkt var att hitta ett ämnesområde som inte bara var intressant för oss utan även kunde få en vidare läskrets. Efter att tillsammans med revisorn diskuterat olika uppsatsförslag föll slutligen valet på ett arbete om US GAAP rapportering för svenska bolag noterade i USA. Revisorn menade att någon form av vägledning för hur USA-noterade svenska bolag måste rapportera enligt amerikanska principer definitivt skulle ha en läskrets, framförallt bland svenska bolag som funderar på en notering i USA. Utifrån denna diskussion växte sedan arbetets angreppssätt och syfte fram.

2.6.1 Urval av företag samt redovisningsposter

Under arbetets gång har vi vid olika tillfällen gjort vissa urval och ställningstaganden. Ur metodsynpunkt och för att klargöra för läsaren varför och hur detta har skett anser vi att det är viktigt att förklara dessa processer närmare.

För att få grepp om och kunna göra en sammanställning över vilka poster i räkenskaperna som ett svenskt bolag noterat i USA måste omräkna enligt amerikanska principer, samlade vi in och studerade årsredovisningar för 1998 och 1999 utgivna av svenska bolag noterade i USA. Vi stämde av detta med de krav som ställs från SEC på svenska bolag noterade i USA.

Vi valde att studera US GAAP rapportering för 5 av de 17 svenska bolag som är börsnoterade i USA. Dessa var Ericsson, SKF, Electrolux, Swedish Match och Volvo. Företagen valdes på grundval av att de är stora, väletablerade och har en väl utbyggd organisation. Ett ytterligare kriterium som inverkat på valet av bolag är att de har en omfattande och utförlig US GAAP redovisning i sina ordinarie årsredovisningar. Vissa bolag som, sett till dessa kriterier borde ingå i vårt urval, ”diskvalificerade” sig själva, då de i sin ordinarie redovisning följde andra redovisningsprinciper än de svenska. Exempel på sådana är ABB och AstraZeneca.

Efter att vi studerat och sammanställt de poster som våra valda företag omräknade till amerikanska principer, var vi, för att inte få ett för omfattande angreppssätt, tvungna att göra ett urval av de poster som vi skulle angripa och behandla i arbetet. Då detta urval direkt avgjorde vilka skillnader mellan svenska och amerikanska redovisningsprinciper som vår vägledning skulle innehålla var det viktigt att de ”rätta” posterna valdes ut. Detta urval skedde i två steg. I det första steget rangordnade vi posterna efter hur frekvent de förekom bland respektive bolags årsredovisningar. Genom denna rangordning blev det tydligt att 7-8 poster i princip var lika för samtliga bolag. Då våra valda bolag representerar olika branscher är dessa poster därför inte branschspecifika. I ett andra steg diskuterade vi de valda posterna med företrädare för Ernst & Young. I samband med detta framkom det även vilka ytterligare poster som de ansåg kunde vara aktuella för svenska företag och således borde behandlas i vårt arbete. Det faktum att vi kompletterade vår rangordnade genomgång av årsredovisningarna med synpunkter och förslag från revisorsexpertis bör enligt vår mening borga för att de ”rätta” posterna valts ut.

2.6.2 Litteraturval

Under arbetets gång har vi studerat både svensk och amerikansk litteratur. En stor del av det använda materialet har hämtats från biblioteket på Linköpings universitet. Genom att söka igenom bibliotekets databaser fick vi fram litteratur som behandlade vårt område. På biblioteket använde vi oss framförallt av två böcker som ingående behandlar US GAAP. Denna litteratur förklarar utförligt hur olika händelser och poster ska behandlas och redovisas enligt amerikanska redovisningsprinciper. Förutom denna US GAAP litteratur fanns även FASB:s standards i originalutgåva på biblioteket. Denna användes för att tydliggöra FASB:s motiveringar och ställningstagande bakom uttalanden och standards rörande de, för vårt arbete, aktuella posterna och gav på så sätt ett djupare angreppssätt. Då rekommendationer och standards med jämna mellanrum tenderar att förändras är det viktigt att använda så nya utgåvor som möjligt. Därför var vi noga med att litteraturen rörande US GAAP och FASB var utgåvor gällande redovisning från år 1999/2000. Principer och standards för den svenska redovisningen hämtades litterärt i huvudsak från FAR:s Samlingsvolym 2000. Vi använde oss också av en jämförandestudie av IASC och US GAAP gjord av FASB. Litteratur från biblioteket gav oss även inledningsvis information om olika amerikanska organs funktioner samt utvecklandet av den amerikanska redovisningen sedan 1930-talet. Förutom denna redovisningsinriktade litteratur använde vi även viss annan litteratur från biblioteket, som exempelvis metodlitteratur.

Vi har i vårt arbete även använt oss av finansiella rapporter utgivna av ett antal svenska bolag noterade i USA (se föreg. avsnitt). Dessa finansiella rapporter har varit av två slag. För det första, som vi nämnt tidigare, ordinarie årsredovisningar för åren 1998 och 1999 och för det

andra respektive företags 20-F rapport. Användningen av de ordinarie årsredovisningarna framgår av diskussionen i föregående avsnitt. För att få fram en vägledning för hur rapporteringen till SEC ska se ut för omräkning av balans- och resultaträkning studerade vi även de aktuella företagens respektive 20-F rapporter. Vi stämde dock av med de svenska företagen så att det inte under senaste året uppkommit förändringar i informationskravet från SEC. När det gäller den del av 20-F rapporten som vi fokuserar på, dvs. omräkningen av balans- och resultaträkning till amerikanska principer, visade det sig att det inte förelåg någon skillnad mellan vad som återgavs i 20-F rapporten och i den ordinarie årsredovisningen.

Genom våra kontakter på Ernst & Young har vi även fått möjligheten att ta del av en del av deras interna material rörande vårt uppsatsämne. Detta material har en stor praktisk inriktning och är därför sakligt, kortfattat och lätt att förstå. På grund av detta, var materialet inledningsvis värdefullt då det underlättade för oss att förstå vilka problem som skillnaderna mellan den svenska och amerikanska redovisningen innebar och hur vi skulle angripa dessa. Då materialet med sin kortfattade och praktiska inriktning inte gick på djupet minskades dess användbarhet ju längre arbetet fortskred.

2.6.3 Empirisk efterforskning

De empiriska efterforskningarna har företagits genom intervjuer och diskussioner. Intervjuerna har skett både genom besök hos respondenterna och per telefon. Intervjuerna har, som tidigare nämnts, företagits både som hög- och lågstrukturerade. I båda fallen har dock ett underlag skickats med e-mail till intervjupersonerna några dagar före intervjun. I de fall det rörde sig om en högstrukturerad intervju innehöll underlaget konkreta frågeställningar. När intervjun skulle vara av en mer lågstrukturerad karaktär innehöll det skickade underlaget en förteckning över ämnesområden som skulle diskuteras under intervjun.

De lågstrukturerade intervjuerna användes inledningsvis då vi hade lite kunskap om det aktuella ämnet och således inte ville begränsa respondentens svar utifrån vår okunskap. Den frihet som lämnas åt respondenten i en lågstrukturerad intervju har den styrkan att respondenten får en möjlighet att prata om sådant som han/hon utifrån sin kompetens kan avgöra är viktigt (Bell, 1993). När vi under arbetets gång ökade vår kunskap om ämnet kunde vi genom högstrukturerade intervjuer, där vi med hjälp av konkreta frågor styrde intervjun, få fram det vi ville ha svar på. Styrkan med denna intervjumetod är just att det, tack vare strukturen, är enklare att täcka in de områden som är av intresse (Bell, 1993). Diskussionerna har förekommit frekvent under arbetets gång och haft en mer informell karaktär. Dessa har i huvudsak företagits med revisorer på Ernst & Young.

Empirisk efterforskning som bygger på både formella intervjuer och mer frekvent förekommande informella diskussioner är något vi även använt oss av i tidigare studier. Vi tycker att dessa två former kompletterar varandra på ett bra sätt. Informella diskussioner upplever vi som mycket givande, en orsak till detta menar vi är att de inte företas under samma stress som kan kännas under en formell intervju. Holme & Solvang (1991) menar att det när intervjusituationen är frivillig, öppen och spontan, samt när respondenten klart vet syftet med undersökningen, uppstår en tillit mellan intervjuerna och respondenten ifråga. Enligt författarna skapar en sådan tillit utrymme för en engagerande, kunskapsutvecklande och medvetandegörande intervju. Enligt vår mening ansluter de informellt använda diskussionerna vi fört till författarnas resonemang. Dessa diskussioner förutsätter en god relation till respondenten och att denne kontinuerligt är villig att ställa upp. I många fall är detta av naturliga skäl inte genomförbart och då är en väl förberedd formell intervju ett bra alternativ.

Vi har varit i kontakt med de företag vars årsredovisningar och 20-F rapporter vi studerat. Dessa kontakter har utgjorts av intervjuer med ansvariga för rapporteringen enligt amerikanska principer. Syftet med intervjuerna har varit att kartlägga hur företagen organisatoriskt och administrativt omräknar den svenska redovisningen till amerikanska principer. Kontakterna med företagen togs under den andra hälften av arbetet. Tanken med detta var att vi då blivit insatta i ämnet och därmed kunde hålla intervjuerna på en ”högre” nivå jämfört med vad vi kunnat inledningsvis.

Av revisorer på Ernst & Young har vi fått en kontinuerlig vägledning under hela arbetstiden. Då vår kunskap på området från början var begränsad var de första kontakterna lågstrukturerade och företogs förutsättningslöst utan specifikt förberedda frågor. Detta för att låta revisorernas kompetens och erfarenhet styra intervjuerna. Ett sådant tillvägagångssätt passar bra vid undersökningar av helt eller delvis okända områden. (Bell, 1993) Allteftersom vi blev mer och mer insatta i ämnet blev kontakterna mer högstrukturerade med specifika frågor och funderingar till revisorerna. Då vissa bitar i arbetet är redovisningstekniska och kräver goda redovisningskunskaper för att behandlas rätt, har denna hjälp varit av yttersta vikt. Kontakterna med revisorerna har skett både genom formella intervjuer och informella diskussioner. Samtliga inblandade är auktoriserade revisorer vilket naturligtvis har bidragit till att kontakterna givit kompetenta och värdefulla synpunkter. Två av de berörda revisorerna arbetar mycket med internationella företag varav en framförallt med US GAAP redovisning.

2.6.4 Arbetets gång

Efter insamlandet av, för vårt arbete, relevant litteratur började vi läsa in oss på ämnet. Inledande kontakter med revisorerna på Ernst & Young, hjälpte oss också att forma en kunskapsgrund för det fortsatta arbetet. Utifrån denna växte vårt angreppssätt fram.

Under arbetet med det inledande kapitlet som behandlar utvecklandet av US GAAP fick vi en bra uppfattning om amerikansk redovisning och amerikanska redovisningsorgan vilket var värdefullt för det fortsatta arbetet. Kapitlet som ingående behandlar skillnader mellan svensk och amerikansk redovisning utgör arbetets centrala del. Då vi inte ville göra en övergripande sammanställning över dessa skillnader, utan på ett mer analytiskt och djupgående sätt behandla de två olika redovisningssätten, blev arbetet omfattande. För varje aktuell redovisningspost studerade vi ingående både den svenska och amerikanska redovisningen. Under denna process hade vi också en kontinuerlig kontakt med Lennart Iredahl och Hamish Mabon som är auktoriserade revisorer och partners på Ernst & Young i Stockholm. Detta för att få hjälp med redovisningstekniska frågor och tolkningar av rekommendationer och uttalanden. Kontakterna företogs via telefon. När avsnittet som behandlar skillnader mellan svenska och amerikanska redovisningsprinciper var färdigställt så lät vi de båda revisorerna läsa igenom och kontrollera så att avsnittet var korrekt redovisningsmässigt. Till varje behandlad skillnad har vi infogat kommentarer av praktiskt natur. Dessa kommentarer grundar sig på två direktintervjuer, samt kompletterande telefonintervjuer, som företogs med revisorerna på Ernst & Young.

Som vi nämnde i problemformuleringen är rapporteringen till SEC omfattande och en notering i USA innebär helt nya redovisningskrav för företagen. Vi ansåg därför att det kunde vara mycket värdefullt för företag som sneglar på en notering att förutom de formella kraven även få en inblick i hur de svenska företag som för närvarande är noterade i USA, praktiskt går tillväga vid omräkningen till amerikanska principer. För att åskådliggöra detta företag vi in-

tervjuer med de aktuella företagen. Dessa intervjuer gjordes per telefon med ansvariga för US GAAP redovisningen på respektive företag. Intervjuerna gjordes med respektive företag vid ett tillfälle och tog tjugo till trettio minuter. Efter att vi sammanställt intervjuerna skickades de tillbaka till respondenterna vilka på så sätt gavs möjlighet att kontrollera innehållet och eventuellt lägga till ytterligare kommentarer.

För att öka det praktiska inslaget i vägledningen omräknar vi, i ett avslutande kapitel, ett bokslut enligt svenska redovisningsprinciper till amerikanska principer. Det vi kallar bokslut är dock inte fullständigt, utan omfattar endast balans- och resultaträkning, samt ett tilläggsresultat som benämns ”comprehensive income”. Det omräknade bokslutet är konstruerat så att det omfattar samtliga poster som behandlats under arbetet. I samband med detta bokslut fick vi hjälp med redovisningstekniska svårigheter av Mats Andersson som är auktoriserad revisor på Ernst & Young i Stockholm. Merparten av denna hjälp fick vi vid ett möte. Vid ett senare tillfälle kompletterade vi, via telefon, den information vi fått vid mötet.

3 General Accepted Accounting Principles

Inledningsvis i detta kapitel återges harmoniseringsprocessen av internationella redovisningsprinciper samt vilka effekter en sådan harmonisering får på redovisning för företag noterade på utländska börser. Avslutningsvis förklaras vad som utgör US GAAP och hur utvecklingen av redovisningsprinciper skett i USA.

3.1 Internationell harmonisering av redovisningsprinciper

Internationaliseringen i världsekonomin på senare tid, har bland annat bidragit till att det blivit allt vanligare att företag söker kapital på utländska marknader och som en följd av detta blir noterade på utländska börser. Internationaliseringen omfattar även investerare som söker investeringar på utländska marknader för att på så vis sprida sina investeringar och risker. Det kan vara kostsamt och tidskrävande att söka kapital utomlands. Då redovisningsprinciper skiljer sig mer eller mindre mellan olika länder måste företag som noteras på utländska börser ofta omräkna sina finansiella rapporter till redovisningsprinciper som gäller i det land där de söker notering. Detta för att investerare, finansiella analytiker och börsövervakande organ ska kunna förstå, tolka och granska den finansiella informationen från företagen samtidigt som informationen även ska bli jämförbar med andra företags finansiella information. Detta har lett till ett ökat behov av internationellt accepterade och gångbara redovisningsprinciper. (Nobes & Parker, 1991)

Olika normgivande redovisningsorgan har, som svar på förändringen i världsekonomin, på senare år börjat verka för en internationellt jämförbar redovisningsstandard. Syftet med en sådan är att öka informationsvärdet av finansiell information för internationella investerare och låta influenser från olika länder påverka framtagandet av redovisningsstandards. En internationellt jämförbar redovisningsstandard syftar också till att underlätta den finansiella rapporteringen för företag noterade på utländska börser genom att börsövervakande organ i olika länder godtar rapportering enligt en internationell standard för utländska företag. International Accounting Standards Committee (IASC), som är ett internationellt organ har på senare tid inriktat sitt fokus på att ta fram redovisningsstandards som kan accepteras av börsövervakande organ i olika länder för noterade utländska bolag. (Financial Accounting Standards Board, 1996)

För vår studie, som fokuserar på svenska företag noterade i USA, blir det amerikanska börsövervakande organet SEC:s ståndpunkt aktuell, liksom förhållandet mellan svenska och amerikanska redovisningsprinciper. IASC:s harmoniseringsinriktning har satt en viss press på SEC att acceptera finansiell information upprättad enligt IASC:s principer. Det är troligt att det i framtiden kommer att ske en harmonisering mellan IASC och US GAAP och att amerikanska SEC kommer att godta en rapportering från utländska företag i enlighet med IASC:s principer. För att SEC i framtiden ska godta en redovisning enligt IASC:s principer bör dock de båda redovisningsprinciperna vara mer samstämmiga än idag. SEC har också uttalat att IASC:s standards måste bli mer precisa innan de kan acceptera en redovisning enligt dessa principer. I annat fall finns det en risk att det i USA blir stor skillnad på finansiell information från utländska företag i jämförelse med amerikanska företag. (Nobes & Parker, 1991)

Den internationella harmoniseringen av redovisningsprinciper influerar även framtagandet av svenska redovisningsprinciper. De svenska normgivande organen försöker i allt större utsträckning anpassa svenska principer till IASC:s principer. Detta märks bland annat på de

rekommendationer som Redovisningsrådet på senare tid framtagit eller reviderat. I dessa anges det speciellt att de ansluter ”i allt väsentligt” till motsvarande IAS rekommendation. Detta innebär att om SEC börjar godta rapportering enligt IASC:s principer för de noterade utländska bolagen, så blir rapporteringen till följd av en USA-notering betydligt mindre komplicerad för svenska företag än vad den är idag. Denna harmoniseringsprocess går dock långsamt och något accepterande från SEC ligger för tillfället långt fram i tiden, varför en omräkning till amerikanska principer måste företas av de svenska företag som är noterade på någon börs i USA. (L. Iredahl, Ernst & Young)

Som följer av diskussionen ovan kräver SEC för närvarande att utländska företag som är noterade på någon av de amerikanska börserna på de punkter där de respektive nationella redovisningsprinciperna skiljer sig ifrån de amerikanska, företar en justering till amerikanska principer. Denna justering ska visas i not (sk US GAAP not) i den ordinarie årsredovisningen samtidigt som denna not i sin helhet ska finnas i den 20-F rapport som varje år ska sändas till SEC. Denna rapport innehåller förutom en omräkning av balans- och resultaträkning till amerikanska principer även ytterligare finansiell information som i stort utgörs av omfattande textmaterial (se även problemformuleringen, kap 1.1).

3.2 Vad är US GAAP?

Betydelsen av termen GAAP har i USA varierat genom åren. Från början omfattades GAAP av redovisningspolicier som var allmänt vedertagna i praktiken. I takt med att standardsättande organ och professionella organisationer i allt större utsträckning blev involverade i att utveckla praxis och rekommendationer kom termen att referera till rekommendationer utgivna av redovisningsorgan som ”Committee of Accounting Procedure”(CAP) och ”Accounting Principles Board” (APB) och ”Financial Accounting Standards Board” (FASB). Detta gör att det idag finns en mängd olika uttalanden och redovisningsrekommendationer utgivna både av organ som inte längre finns (CAP och APB) och av FASB som fortlöpande utger rekommendationer. Samtidigt som US GAAP påverkas av rekommendationer och uttalanden från en rad standardsättande organ innehåller US GAAP principer som genom ett praktiskt användande inom redovisningsprofessionen fått en allmän acceptans. (Williams, 1999)

För att bättre organisera och klargöra vad som menas med GAAP finns det ett uttalande från American Institute of Certified Public Accountence (AICPA) som omfattar vad som ska gälla som generellt accepterade redovisningsprinciper. I detta uttalande anges vilka olika källor som ska användas för att fastställa GAAP. Dessa källor ordnas i en hierarkisk ordning (se figur nedan). Eftersom rekommendationer och uttalanden ges ut av många olika organisationer i USA (vissa organ är som vi nämnt tidigare inte längre aktiva) händer det ibland att rekommendationer och uttalanden som behandlar samma redovisningsproblem förespråkar olika behandlingar. Hierarkin syftar därför till att ange vilken prioritet uttalanden och rekommendationer från olika organ har när det uppstår meningsskiljaktigheter mellan olika organ. När det inte finns några standards eller rekommendationer så gäller uttalanden från grupperingar av redovisningsexperten. Det kan handla om uttalanden från exempelvis medlemmar av FASB eller andra grupperingar av redovisningsexperten i specifika frågor.

Den lägsta kategorin i den uttalade hierarkin är praxis eller uttalanden som är generellt accepterade, då de är vanligt förekommande praxis i en speciell bransch, eller då tillvägagångssättet är allmänt accepterat för en särskild situation. AICPA ger ut en mängd olika redovisningsvägledningar, bland annat kan nämnas vägledning för redovisningsproblem i specifika

branscher. Dessa vägledningar refererar ofta till rekommendationer utgivna av exempelvis FASB. AICPA ansvarar också för publiceringen av s.k. "Accounting Research Bulletin (ARB) vilka var de första rekommendationerna som utgavs i USA (den första rekommendationen utgavs 1938) varför många av dem efter hand ersatts av nya rekommendationer från exempelvis APB och FASB. (Pereira, et al, 1994)

Nivå A

FASB Statements of Financial Accounting Standards (FAS)
FASB Interpretations (FIN)
APB Opinions (APB)
Accounting Research Bulletins (ARB)

Nivå B

FASB Technical Bulletins (FTB)
AICPA Industry Audit and Accounting Guides
AICPA Statements of Position (SOP)

Nivå C

Emerging Issues Task Force (EITF)
AICPA AcSEC Practice Bulletins (PB)

Nivå D

AICPA Accounting Interpretations (AIN)
FASB Implementation Guides (FIG)
Allmänt accepterad branschpraxis

Figur 4: US GAAP hierarkin, Williams, 1999

3.3 Utvecklingen av US GAAP

Före 1930 fanns i USA inga uppsatta standarders för företags finansiella rapporter. Eftersom det inte fanns några skrivna lagar eller rekommendationer, saknade redovisningsprofessionen möjligheten att fastställa regler som företagen var tvungna att följa när de tog fram sina finansiella rapporter. Den bristfälliga redovisningen som därav följde hade en viss roll i borskraschen 1929. Efter denna krasch antog USA:s kongress ett flertal lagar rörande aktiemarknaden. Dessa lagar ställde större krav på företagens finansiella information vilket ledde till att kvaliteten på rapporterna förbättrades. Investeringarna försågs därmed med bättre information om företagen. (Pereira, et al, 1994)

3.4 Security and Exchange Commission (SEC)

Security and Exchange Commission (SEC) grundades 1934 för att administrera de lagar som kongressen antog efter börskraschen 1929. SEC:s uppgift är idag att övervaka de amerikanska börserna och se till att investerare får tillgång till ”nödvändig” information om företagen (investeringsobjekten). SEC är ett oberoende organ snarare än ett departement av den amerikanska regeringen och består av fem inspektörer varav en fungerar som ordförande. Varje inspektör är nominerad av presidenten för en femårsperiod. Personalen utgörs av sammanlagt tre tusen anställda och består av jurister, redovisare, ingenjörer och finansiella analytiker. SEC har ett rykte av att vara ett av de mest effektiva administrativa federala organen i USA. Inget annat federalt organ har lika stor betydelse när det gäller finansiell rapportering som SEC. (Choi, 1997)

SEC bemyndigades vid grundandet med makt att uppställa amerikanska generellt accepterade redovisningsprinciper, dvs. US GAAP, för börsnoterade företag i USA. SEC har dock i princip överlåtit standardsättandet av redovisningsprinciper till den privata sektorn vilket innebär att denna standard för närvarande sätts av FASB. Då SEC historiskt sett förlitat sig på andra organs förmåga att sätta redovisningsstandards, har SEC:s separata redovisningsregleringar i stort fokuserat på öppen informationsgivning och klassificering, snarare än på upprättandet av grundläggande måttprinciper. Samtidigt som SEC har antagit en indirekt roll vid utvecklingen av standards gällande företagens informationsutgivning, har man när man upplevt att redovisningsprinciper inte har tagits fram i tid eller på rätt sätt dock antagit en mer aktiv roll. (Choi, 1997)

3.5 Standardsättande organ i USA

Som tidigare nämnts är det den privata sektorn som formar redovisningsstandards i USA. Sedan 1939 har det funnits tre standardsättande organ från den privata sektorn, *Committee on Accounting Procedure*, (CAP, 1939-1958), *Accounting Principles Board*, (APB, 1958-1973) och *Financial Accounting Standard Board*, (FASB, 1973-). De två organ som föregått FASB spelade under sina respektive livstider en likartad roll och verkade för utveckling och standardisering av redovisningen i USA. Många av de regler och standards som en gång utvecklades av dessa organisationer, framför allt av APB, utgör fortfarande en del av US GAAP. 1973 bildades FASB som en effekt av att APB misslyckades med att få fram ett regelverk som var nödvändigt för redovisningen i USA. Till skillnad från CAP och APB, vilka företrädades av redovisningsprofessionen, blev FASB ett oberoende organ från den privata sektorn. (Pereira, et al 1997)

FASB är beroende av och har ett nära samarbete med ”Financial Accounting Foundation” och ”Financial Accounting Standards Advisory Council”. ”Financial Accounting Foundation” finansierar FASB:s verksamhet med pengar som dess medlemmar bidrar med. ”Financial Accounting Standards Advisory Council” ansvarar för att konsultera med FASB i större frågor och beslut. Sedan 1973 har FASB givit ut över hundra redovisningsstandards genom olika rekommendationer, uttalanden och tekniska redovisningsbulletiner. Den utgivna standardens är mycket detaljerade och tydligt beskrivande. Till varje rekommendation ges en bakgrund till beslutet där FASB motiverar och förklarar sina ståndpunkter, samt redogör för det resonemang som föreligger ställningstagande och beslut. FASB:s uttalanden (Interpretations) syftar till att tydliggöra och anpassa rekommendationer utgivna av tidigare organ. De tekniska bulletinerna (Technical Bulletins) ges ut för att vägleda i frågor som inte direkt omfattas av de

existerande rekommendationerna. Både uttalanden och bulletiner är utformade så att de behandlar snäva och specifika redovisningsproblem. (Pereira, et al, 1994)

1984 grundade FASB ”The Emerging Issues Task Force” (EITF). EITF är en akutgrupp som ska hjälpa FASB att identifiera aktuella eller potentiella problem vad gäller redovisning. EITF sammansattes av personer med olika bakgrund för att på så sätt få in en bred kompetens i gruppen. Akutgruppen sammanträder i princip varje månad. Vid dessa möten finns även företrädare för SEC närvarande. FASB ger ut en förteckning över de problemområden som akutgruppen behandlar. Akutgruppen tar snabba beslut i de frågor de behandlar. Detta tillsammans med att akutgruppen består av relativt få personer har gjort att det framställts kritik mot att akutgruppen får för stort inflytande på vad som gäller som GAAP. Förespråkare för EITF hävdar i motsats till detta argument att de problem som akutgruppen löser kräver snabba beslut för att inte företag och andra redovisare skall skapa en egen praxis. (Delaney, et al, 1999)

4 Skillnader mellan svenska och amerikanska redovisningsprinciper

I detta kapitel behandlas, i olika delavsnitt, bokslutsposter där svenska och amerikanska redovisningsprinciper skiljer sig åt. Inledningsvis redogörs för avsnittens struktur, vilka källor de grundas på samt hur de behandlade posterna valts ut.

4.1 Inledning

Då syftet med behandlingen av de olika bokslutsposterna är att ge en vägledning för en omräkning av ett bokslut från svenska till amerikanska principer, har vi valt en enhetlig struktur på de olika delavsnitten för att därigenom göra vägledningen lättförståelig. För att göra vägledningen så praktiskt användbar som möjligt har vi valt att återge framförallt den amerikanska redovisningen utförligt och detaljerat. För att få ut så mycket som möjligt av detta kapitel ska det läsas tillsammans med kapitel 6 ”Ett bokslut enligt US GAAP” där de i detta kapitel behandlade bokslutsposterna praktiskt omräknas till amerikanska redovisningsprinciper. De rekommendationer och uttalanden som behandlar redovisningen av respektive poster anges genomgående. Detta görs för att läsaren vid behov på ett enkelt sätt ska kunna fördjupa sig ytterligare i dessa.

Varje avsnitt inleds med en kort introduktion till den aktuella bokslutsposten. Därefter behandlas och förklaras redovisningen av den aktuella posten enligt svenska respektive amerikanska redovisningsprinciper. Förklaringen sker med hjälp av rekommendationer, uttalanden och andra källor som tillsammans skapar GAAP (General Accepted Accounting Principles) för respektive land. Till varje skillnad finns det även kommentarer. Dessa härstammar från de intervjuer vi gjort under arbetet och syftar till att ge ett mer praktiskt angreppssätt än vad som blir fallet om enbart lagar och rekommendationer ställs mot varandra. För att ytterligare öka det praktiska inslaget i arbetet finns det i varje avsnitt en ”omräkningsnot” från en årsredovisning tillhörande ett svenskt företag som är noterat i USA.

Som framgår av metodavsnittet har de bokslutsposter som behandlas, valts på grundval av att de frekvent förekommer i de omräkningar till amerikanska principer som svenska företag noterade i USA företar och att de ej är branschspecifika. Det är därför viktigt att påpeka att de behandlade skillnaderna inte är en fullständig förteckning över vilka poster som ett företag kan behöva omräkna till amerikanska principer.

Då vi i de olika avsnitten använt oss av en rad källor för att skapa en förståelse och helhet för hur redovisningen görs för respektive post och land blir löpande källhänvisningar komplicerade och förvillande, vilket kan missgynna läsvänligheten. Därför redogörs redan här för vilka källor kapitlet, då inget annat nämns, grundar sig på. Dessa källor är: FAR:s samlingsvolym 2000, FASB:s Original Pronouncements 1999/2000 Volume I och II, Miller GAAP Guide 1999, Wiley GAAP 1999 och The IASC – U.S. Comparison Project 1996.

4.2 Leasing

Redovisningen av leasingavtal kan skilja sig mellan de två redovisningsprinciperna. Skillnaden ifråga uppstår genom att klassificeringen av leasingavtal, som operationella eller finansiella avtal, görs något annorlunda enligt respektive lands redovisningsprinciper. Då ett leasingavtal som klassificeras som ett finansiellt avtal får effekt på leasetagarens och leasegivarens balansräkning samtidigt som ett operationellt leasingavtal endast berör parternas resultaträkning, får klassificeringen betydande effekt för räkenskaperens utseende.

Svensk redovisning

I Sverige reglerar Redovisningsrådets rekommendation 6 (RR 6) ”Leasingavtal” klassificering och redovisning av leasingavtal. Rekommendationen liknar i stort IASC:s leasingrekommendation (IAS 17) som i sin tur i stor utsträckning utgår från amerikanska principer. Detta innebär att själva redovisningen, efter klassificeringen, av finansiella och operationella leasingavtal enligt svenska och amerikanska principer inte skiljer sig nämnvärt åt. Dock finns det skillnader vid redovisningen av leasingavtal mellan de båda länderna när en sale and lease back transaktion föreligger (se nedan).

Redovisningsrådet har intagit en något mer passiv ställning när det gäller klassificeringen jämfört med deras amerikanska kollegor. Detta gör att RR 6 vid en klassificering lämnar ett relativt stort utrymme för subjektiva bedömningar av dess användare huruvida ett operationellt eller ett finansiellt leasingavtal föreligger. Avgörande för klassificeringen enligt RR 6 är i vilken omfattning de ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ett ägande av det aktuella objektet finns hos leasetagaren eller leasegivaren. Finns dessa ekonomiska fördelar och risker hos leasetagaren föreligger det ett finansiellt leasingavtal. Har fördelarna och riskerna inte i allt väsentligt förflyttats från leasegivare till leasetagare är leasingavtalet operationellt. Det är således ett leasingavtals ekonomiska innebörd snarare än dess civilrättsliga form som är avgörande för klassificeringen. Redovisningsrådet ger i rekommendationen exempel på situationer och villkor som är karaktäristiska för ett finansiellt leasingavtal.

Sammantaget finns det alltså inte några konkreta kriterier att följa vid klassificeringen utan det finns stora utrymmen för att exempelvis kunna klassificera ett leasingavtal som ”egentligen” är finansiellt som operationellt. Det ska även beaktas att en redovisning av finansiella leasingavtal på juridisk nivå, enligt rekommendationen, i vissa fall inte är genomförbar i Sverige på grund av särskilda beskattningsregler. Ett finansiellt leasingavtal får då detta är fallet enligt RR 6 på juridisk nivå redovisas som ett operationellt avtal. Även detta kan innebära en skillnad gentemot amerikanska principer.

Vid en sales and lease back transaktion, som klassificeras som ett finansiellt leasingavtal, ska det belopp som försäljningspriset överstiger den sålda tillgångens bokförda värde inte redovisas som vinst i säljarens resultaträkning under samma period. Den vinst som eventuellt uppkommer ska periodiseras över den period som det sålda objektet leasas tillbaka. Om sale and lease back transaktionen klassificeras som ett operationellt leasingavtal och det framgår att denna transaktion baseras på den avyttrade tillgångens verkliga värde, ska eventuell vinst eller förlust som uppkommit vid försäljningen redovisas under den period då försäljningen företogs. Understiger försäljningspriset verkligt värde ska också eventuell vinst eller förlust redovisas under denna period. Om en uppkommen förlust kompenseras av att de på avtalet löpande leasingavgifterna understiger marknadsmässiga avgifter tas dock skillnaden upp som en tillgång och periodiseras i proportion till leasingavgifterna över tillgångens förväntade nytt-

jandeperiod. Överstiger försäljningspriset verkligt värde ska istället skillnaden reserveras och periodiseras över tillgångens förväntade nyttjandeperiod.

Amerikansk redovisning

Redovisning av leasingavtal enligt amerikanska principer behandlas i FASB:s rekommendation 13 (FAS 13) "Accounting for Leases". Jämfört med RR 6 är FAS 13 mycket mer utförlig och specifik. Detta innebär bland annat att kriterier för klassificering av leasingavtal som operationella eller finansiella är konkretare vilket leder till att FAS 13 i dessa fall, till skillnad från svensk praxis, inte ger användaren något större utrymme för egna tolkningar. Det är denna skillnad som ligger till grund för att en redovisning enligt svenska principer i vissa fall måste ändras för att överensstämma med amerikanska principer.

Det ska dock påpekas att svenska RR 6 och amerikanska FAS 13 även skiljer sig på vissa punkter som inte rör klassificeringen. Exempel på detta är användandet av olika räntesatser vid leasingavgiftsberäkningar. Dessa skillnader ger hursomhelst inga väsentliga avvikelser på själva redovisningen av respektive avtalstyp mellan de båda länderna. Därför är en redovisning av ett operationellt eller finansiellt avtal enligt svenska principer i allt väsentligt överensstämmande med amerikanska principer och därför giltig även i USA.

FAS 13 anger att om ett eller flera av de nedan följande kriterierna föreligger för ett leasingavtal ska avtalet klassificeras som ett finansiellt leasingavtal. Om avtalet inte svarar mot någon punkt skall det klassificeras som ett operationellt leasingavtal.

- Leasingavtalet överför äganderätten för det leasade objektet till leasetagaren vid slutet av leasingperioden.
- Leasingavtalet innehåller en mycket fördelaktig option för leasetagaren att köpa det leasade objektet.
- Leasingperioden sträcker sig över 75 procent eller mer av leasingobjektets ekonomiska livslängd. Men om leasingavtalets ingående faller inom de sista 25 procent av objektets livslängd, skall detta kriterium ej användas vid klassificeringen.
- Nuvärdet, vid avtalets ingående, avseende de på kontraktet löpande minimileaseavgifterna är lika med eller överstiger 90 procent av leasingobjektets verkliga värde. Men om leasingavtalets ingående faller inom de sista 25 procent av objektets livslängd, skall detta kriterium ej användas vid klassificeringen.

Som framgår är kriterierna mer konkreta och specifika jämfört med de "förslagssituationer" som anges i RR 6. Användandet av fasta procentsatser i kriterierna lämnar inget utrymme för subjektiva bedömningar. Utgör exempelvis nuvärdet av minimileaseavgifterna 90 procent eller mer av leasingobjektets verkliga värde finns det alltså ingen valmöjlighet, utan avtalet måste då enligt amerikanska principer klassificeras som ett finansiellt leasingavtal.

För en sales and lease back transaktion som är ett finansiellt leasingavtal ska skillnaden mellan försäljningspris och bokfört värde hos säljaren, periodiseras i proportion till avskrivningen av den leasade tillgången. FAS 13 anger dock undantag till denna huvudregel. Detta undantag säger att en vinst eller förlust omedelbart ska tas upp för den period då försäljningen sker om säljaren lämnar ifrån sig den huvudsakliga rätten för användandet av objektet och därmed

endast erhåller en mindre användningsrätt. Om säljaren kvarhåller mer än en mindre del av dispositionsrätten men mindre än den huvudsakliga dispositionsrätten för objektet kan vinsten till den del den överstiger det värde som den återleasade tillgången får i balansräkningen vid avtalets ingång redovisas omedelbart, medan resterande del periodiseras enligt ovan. Enligt FAS 28 "Accounting for sales with leasebacks" ska en förlust vid försäljning av objektet tas upp omedelbart om objektets verkliga värde är mindre än det redovisade värdet.

För sales and lease back transaktioner som är operationella ska enligt FAS 13 skillnaden mellan försäljningspriset och bokfört värde periodiseras i proportion till leasingavgifterna som erläggs under leasingavtalets löptid. På samma sätt som för ett finansiellt leasingavtal ska en förlust vid försäljningen omedelbart tas upp om det verkliga värdet av objektet vid tiden för transaktionen är mindre än det redovisade värdet. Undantagen från denna huvudregel är desamma som för de ovan nämnda sales and lease back transaktionerna.

Sale-lease back av fastighet

Koncernen sålde 1998 en fastighet och hyr tillbaka denna enligt ett leasingavtal som enligt svensk redovisning klassificeras som operationell leasing. Då Swedish Match innehar en option att återköpa denna fastighet, ses försäljningen under 1998 enligt US GAAP som ett finansieringsarrangemang. Detta innebär att resultat-avräkningen uppskjuts och att försäljningsintäkten skuldförs. Den realisationsvinst som uppstod 1998 uppgick till 266 MSEK. Sålunda har fastighetens bokförda värde återlagts och avskrivning sker efter ordinarie avskrivningsplan.

US GAAP not, leasing, Swedish Match 1999.

Som följer av noten ovan har Swedish Match enligt svenska principer klassificerat leasingavtalet som operationellt. Enligt de mer konkreta krav som finns i FAS 13 kan inte leasingavtalet anses vara ett operationellt avtal enligt amerikanska principer. Avtalet har därför enligt vad som gäller för finansiella leasingavtal aktiverats i balansräkningen.

Kommentar

Beskrivningarna i RR 6 och FAS 13 skiljer sig vad gäller presentationen av hur redovisningen skall företas. RR 6 förklarar i löpande text i vilka situationer ett avtal ska klassificeras som ett finansiellt eller operationellt leasingavtal. FAS 13 har valt att använda sig av mer tydliga kriterier att ta hänsyn till vid klassificeringen. Utgångspunkten enligt de båda principerna är dock överensstämmande och det föreligger därmed inga direkta teoretiska skillnader. Detta innebär att RR 6 kan läsas så att den överensstämmer i allt väsentligt med FAS 13. Som vi nämnt tidigare ger RR 6 större utrymme för subjektiva tolkningar för dess användare. Härmed är det främst praktiskt som det uppstår skillnader mellan de båda redovisningsprinciperna. Amerikanska principer intar generellt en försiktigare ståndpunkt vid klassificeringen av leasingavtal. Detta märks genom att man hellre klassificerar ett leasingavtal som operationellt än som finansiellt. (L. Iredahl, Ernst & Young)

4.3 Värdepappersinnehav

Enligt svenska redovisningsprinciper ska värdepapper redovisas som omsättningstillgångar eller som anläggningstillgångar beroende på syftet med innehavet. I USA ska värdepapper klassificeras efter avsikten med innehavet uppdelat på tre kategorier: ”innehav till förfallotidpunkt”, ”aktiv handel” eller ”tillgängliga för försäljning”. Skillnaderna mellan de båda ländernas redovisningsprinciper ligger i olika utgångspunkter för värdering av värdepappersinnehav samt behandling av eventuella orealiserade vinster och förluster till följd av innehavet.

Svensk redovisning

Ett värdepappersinnehav där avsikten med innehavet är långsiktigt (stadigvarande) redovisas, enligt Årsredovisningslagen 4 kap., som en anläggningstillgång. Om avsikten med innehavet är av en mer kortsiktig karaktär (tillfälligt) redovisas det, enligt samma lagrum, som en omsättningstillgång. Vid värdering av ett värdepappersinnehav gäller värderingsreglerna i Årsredovisningslagens 4 kap. Av detta följer att värdepapper som redovisas som en anläggningstillgång värderas till anskaffningsvärde. En finansiell anläggningstillgång behöver inte skrivas ned till det lägre värde som är aktuellt på balansdagen om värdeminskningen inte kan anses vara bestående, men enligt ÅRL 4 kap. 5§ 2 st. får en finansiell anläggningstillgång skrivas ned till det lägre värde som tillgången har på balansdagen även om det inte kan antas att värdenedgången är bestående. Vid en bestående värdeminskning måste dock en nedskrivning göras. Detta innebär således att företag har en valmöjlighet huruvida tillfälliga nedgångar i värdepappersinnehavet ska avspeglas i redovisningen eller inte.

Ett värdepappersinnehav som redovisas som en omsättningstillgång värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och marknadsvärdet, det vill säga enligt lägsta värdets princip. Vid ett bokslut kan det därmed bli aktuellt med en nedskrivning av värdepappersinnehavet. Svensk redovisning tillämpar här realisationsprincipen då en förmodad vinst på innehavet inte tas upp innan den är realiserad. Lagstiftarna har också använt försiktighetsprincipen som utgångspunkt i och med att lägsta värdets princip innebär att en förlust tas upp även om den inte realiserats.

Amerikansk redovisning

FAS 115 ”Accounting for certain investments in debt and equity securities” behandlar redovisning och rapportering av följande två kategorier; (A) Investeringar i eget kapital (Equity securities) som har ett definierbart marknadsvärde (dvs. köp- och säljkurser för aktien ska frekvent vara tillgängliga på en börs). Detta innefattar investeringar som representerar ett ägande i ett företag (exempelvis aktier) eller rätten att förvärva ett ägande till ett fastställt pris (exempelvis köption); (B) Alla låneinvesteringar (Debt securities). Detta innefattar alla fall då företaget blir kreditgivare till ett annat företag.

FAS 115 innebär en mer specifik och utförlig redovisning av värdepappersinnehav i jämförelse med svensk redovisningspraxis. FASB:s utgångspunkt har varit att genom denna rekommendation skapa en standard för en utförlig rapportering av värdepappersinnehav. Bakgrunden till detta var att reglerande organ som exempelvis SEC uttryckte en oro för bristfällig vägledning och konsensus när det gällde värdering och rapportering av värdepappersinnehav. FAS 115 anger att företag, vid förvärv av sådana värdepapper som nämns ovan, utifrån syftet gör en indelning av värdepappersinnehavet i tre kategorier. Dessa är:

- Värdepapper avsedda att innehas till förfallotidpunkt (Held to maturity securities)
- Värdepapper för aktiv handel (Trading securities)
- Värdepapper tillgängliga för försäljning (Available for sale securities)

Värdering av värdepapper och behandling av realiserade vinster och förluster behandlas olika inom de tre kategorierna varför indelningen får avgörande betydelse för redovisningen av värdepappersinnehavet i räkenskaperna.

Kategorin ” värdepapper avsedda att innehas till förfallotidpunkt ” innefattar endast värdepapper som kan betecknas som låneinvesteringar och som företaget har avsikt och förmåga att inneha till förfall. Dessa redovisas till anskaffningsvärdet som justerats genom periodiseringar av under- och överkurser. Ett företag ska inte klassificera en låneinvestering som innehav till förfall om det har för avsikt att endast inneha värdepappret under en bestämd period. Ett sådant värdepapper ska alltså inte klassificeras som ”innehav till förfallotidpunkt” om företaget avser att värdepappret ska säljas p.g.a. följande händelser:

- Förändringar av marknadsräntor
- Förändrade behov av likvida medel p.g.a. exempelvis depositionsuttag, ökade lånebehov eller utbetalningar av försäkringskrav
- Förändring av tillgången på alternativa investeringsmöjligheter
- Förändring av finansieringsmöjligheter
- Förändring av valutakursrisken

Värdepappersinnehav som faller inom kategorin ” värdepapper för aktiv handel ” innefattar både investeringar i eget kapital och låneinvesteringar. För att falla inom kategorin aktiv handel ska avsikten med värdepappret vara att sälja dem inom en snar framtid. Värdepapper inom denna kategori ska alltså köpas och säljas aktivt och frekvent i syfte att göra vinst på kortsiktiga kursförändringar. Dessa värdepapper ska i bokslutet värderas till marknadsvärde och realiserade vinster/förluster redovisas i resultaträkningen.

Värdepappersinnehav som inte klassificeras som ”innehav till förfallotidpunkt” eller ”avsedda för aktiv handel” klassificeras som ” värdepapper tillgängliga för försäljning ”. Värdepapper tillhörande denna kategori redovisas till marknadsvärde. Realiserade vinster/förluster ska redovisas netto mot eget kapital tills realisation sker. Realiserade vinster/förluster representeras av förändringen i verkligt värde exkluderat från utdelning, ränteintäkt identifierad men ännu inte mottagen och nedskrivningar för bestående värdeminskning. Det sistnämnda gäller även för innehav tillhörande kategorin ”Värdepapper för aktiv handel”.

När värdepappersinnehav av olika anledningar kategoriseras om redovisas detta till verkligt värde och realiserade vinster/förluster behandlas som följer. Vid en omföring från kategorin ” Värdepapper för aktiv handel ” till någon av de andra två har realiserade vinster/förluster redan tagits upp under tidigare perioder och detta ändras inte. Vid en omföring åt motsatt håll tas realiserade vinster/förluster omedelbart upp. En omföring från ” Värdepapper avsedda att innehas till förfallotidpunkt ” till ”Värdepapper tillgängliga för försäljning” innebär att realiserade vinster/förluster på dagen för omföringen redovisas mot eget kapital. Åt motsatt håll fortsätter realiserade vinster/förluster att redovisas mot eget kapital.

Marknadsnoterade värdepapper

Vid redovisning enligt US GAAP tillämpar VOLVO SFAS 115: "Accounting for certain investments in debt and equity securities". SFAS 115 avser aktier och andra värdepapper med noterade marknadsvärden. Dessa värdepapper skall klassificeras som antingen "innehav till slutförfall" redovisade till anskaffningskostnad, "trading" redovisade till marknadsvärde med orealiserade vinster och förluster inkluderade i resultaträkningen eller "tillgängliga för försäljning" redovisade till marknadsvärde med orealiserade vinster och förluster inkluderade i eget kapital.

US GAAP not, värdepappersinnehav, Volvo 1999.

Vid redovisningen enligt svenska principer har Volvo inte beaktat orealiserade vinster och förluster på värdepapper i den utsträckning som krävs enligt amerikanska redovisningsprinciper. Vid omräkningen har därför dessa orealiserade förluster och vinster beaktats vilket medfört en påverkan på eget kapital och periodens resultat.

Kommentar

ÅRL 4:5 medger som ett undantag att en finansiell anläggningstillgång får värderas enligt lägsta värdets princip även om en värdetillgång inte kan anses vara bestående. ÅRL 4:6 ger även möjlighet till uppskrivning av en finansiell tillgång. Utgångspunkten i dessa paragrafer är att detta *får* göras. Beskrivningen enligt amerikanska principer är att orealiserade kursvinster eller förluster *skall* redovisas. Om svenska företag behandlar värdepapper (som klassificeras som anläggningstillgång) enligt den redovisning som möjliggörs enligt de nämnda paragraferna, bör det för dessa värdepapper inte föreligga någon skillnad i redovisningen i jämförelse med amerikanska principer. Svenska företag som redovisar enligt US GAAP bör därmed tolka lagen så att redovisningen blir så lik som möjligt, dvs. i de nämnda paragraferna bör "får" läsas som "skall". (L. Iredahl, Ernst & Young)

4.4 Utvecklingskostnader för programjulkvara

Utvecklingskostnader och utgifter för inköp av mjukvaruprodukter som är avsedda för internt bruk eller för försäljning behandlas i de flesta fall olika i Sverige och USA. I Sverige är huvudregeln att sådana utvecklingskostnader kostnadsbokförs direkt mot resultaträkningen när de uppkommer. Enligt amerikanska principer ska dessa kostnader under vissa förutsättningar aktiveras som materiella anläggningstillgångar och skrivas av enligt plan.

Svensk redovisning

Redovisning av utgifter för utveckling av dataprogram för försäljning behandlas i ett uttalande av Bokföringsnämnden, BFN U 88:15. Bokföringsnämnden skriver i uttalandet att utvecklingskostnader för dataprogram avsedda för försäljning har stora likheter med kostnader för forskning och utveckling och därför är Bokföringsnämndens rekommendation 1 (BFN R 1) ”Redovisning av forsknings- och utvecklingskostnader” tillämplig. Detta innebär att enligt huvudregeln ska utvecklingskostnader för dataprogram kostnadsföras löpande. Av rekommendationen framgår dock att sådana utvecklingskostnader i vissa fall får aktiveras (se avsnittet ”kommentar” nedan).

BFN U 88:16 behandlar redovisning av utgifter för dataprogram hos användare. I detta uttalande framgår att utgifter för dataprogram hos den slutgiltiga användaren som huvudregel ska kostnadsföras löpande. I de fall företagen har köpt in datorutrustning med tillhörande programvara ska alltså inte kostnaden för programvaran hänföras till datorinvesteringen. På samma sätt som för uttalandet ovan gäller att utgifter av det här slaget i vissa fall kan aktiveras med tillämpning av BFN R 1.

Amerikansk redovisning

Redovisning av utvecklingskostnader för mjukvaruprodukter avsedda för försäljning eller utleasning regleras av FAS 86 ”Accounting for the cost of computer software to be sold, leased or otherwise marketed”. Redovisning av sådana utvecklingskostnader då avsikten med mjukvaran är för internt bruk, regleras från och med 1999 av AICPA:s rekommendation SOP 98:1 ”Accounting for the cost of computer software developed or obtained for internal use”.

FAS 86 togs fram efter påtryckningar från bl.a. SEC om att redovisningen på detta område enbart innehöll generell vägledning vilket ledde till inkonsekvent redovisning. Genom rekommendationen ger FASB en tydlig och konkret vägledning för redovisningen av utvecklingskostnader för mjukvaror avsedda för försäljning eller utleasning.

FAS 86 omfattar redovisning av kostnader som uppstår för separata mjukvaruprodukter eller för integrerade delar i mjukvaruprodukter eller processer. Rekommendationen omfattar inte kostnader för mjukvaruprodukter som produceras av ett företag för ett annat under ett kontrakt eller som tillverkas för internt bruk av det tillverkande företaget. Utgångspunkten i FAS 86 är att alla utvecklingskostnader som uppstår innan mjukvaruprodukten nått en viss grad av tekniskt färdigställande (technological feasibility) i enlighet med FAS 2 ”Accounting for research and development cost” kostnadsföras när de uppkommer. FASB anser därmed att utvecklingskostnader som uppstår innan en viss grad av färdigställande föreligger anses vara att jämföras med forskning och utvecklingskostnader. När den tekniska färdigställandegraden är fastställd anger FAS 86 att alla kostnader relaterade till en mjukvaruprodukt som ska säljas eller utleasas ska kapitaliseras. Vissa mjukvaruprodukter består av ett flertal mer eller mindre

fristående delar. Utvecklingskostnader hänförliga till sådana delar kostnadsbokförs om inte mjukvaruprodukten som helhet har uppnått en viss grad av tekniskt färdigställande eller alla forskning och utvecklingsaktiviteter för de andra delarna ingående i mjukvaruprodukten avslutats.

FAS 86 anger när en viss grad av tekniskt färdigställande (technological feasibility) kan anses vara uppnådd. Detta är när företaget har slutfört alla aktiviteter rörande planering, design, programmering och test, som behövs för att säkerställa att produkten svarar upp mot de tekniska och övriga funktionella krav som satts upp från början. För att ytterligare klargöra när en viss teknisk färdigställandegrad uppnåtts anges i rekommendationen två olika kategorierna innehållande olika aktiviteter. För att en viss grad av tekniskt färdigställande kan anses ha uppnåtts ska företaget ha slutfört aktiviteterna i någon av kategorierna 1 eller 2 nedan.

Kategori 1 behandlar de fall då utvecklingen av mjukvaran följer ett detaljerat designprogram. Aktiviteterna som ska vara slutförda i denna kategori är:

- Produktdesign och det detaljerade designprogrammet ska vara färdigt. Företaget ska vidare ha säkerställt att den kunskap, hårdvara och mjukvaruteknologi som behövs för att framställa produkten finns.
- Färdigställandet av det detaljerade designprogrammet och dess överensstämmande med produktdesignen ska ha dokumenterats och det detaljerade designprogrammet ska överensstämma med den uppsatta produktspecifikationen.
- Det detaljerade designprogrammet ska ha granskats och stämts av mot utvecklingsfaktorer med hög risk (exempelvis unika och oprövade funktioner och tekniska innovationer) och osäkerheter kring dessa högriskfaser ska ha lösts.

Kategori 2 omfattar utveckling av mjukvara som inte innehåller någon detaljerad programdesign. Aktiviteter i denna kategori som ska ha genomförts är:

- En produktdesign och en arbetsmodell för utvecklingsprocessen ska ha framtagits.
- Arbetsmodellen ska vara färdig och dess överensstämmelse med produktdesignen ska ha verifierats med tester.

Kapitaliseringen av utvecklingskostnaderna upphör när mjukvaruprodukten finns tillgänglig för försäljning eller utleasning. Administrativa kostnader vid försäljningen som exempelvis kundsupport kostnadsförs löpande. Avskrivning av de aktiverade kostnaderna sker produkt för produkt och börjar när produkten finns tillgänglig för försäljning eller utleasning. Den periodvisa avskrivningen är lika med den avskrivningsmetod som är störst av en linjär avskrivning över produktens nyttjandetid eller den summa som erhålls genom att använda den räntesats som fås genom att dela den nuvarande bruttointäkten med den budgeterade.

Utvecklingskostnader för mjukvaruprodukter avsedda för internt bruk regleras alltså inte av FAS 86. Då sådana kostnader på senare tid blivit allt vanligare i olika företag har en rekommendation på området blivit nödvändig. Sedan 1999 finns därför rekommendationen SOP 98-1 från AICPA som behandlar hur utvecklingskostnader av detta slag ska redovisas. Rekommendationen inleds med två kriterier som ska vara uppfyllda för att mjukvara ska anses vara för internt bruk. Det första kriteriet är att en mjukvara måste vara designad för att motsvara företagets interna behov. Det andra kriteriet är att det före eller under utvecklingsperioden inte får finnas några planer på sälja eller på annat sätt exploatera mjukvaruprodukten.

SOP 98-1 anger att företaget ska ha formulerat, designat och testat möjliga projekialternativ innan en aktivering av utvecklingskostnader inleds. Kostnader som uppstår före och i samband med dessa processer anses vara forsknings- och utvecklingskostnader och ska därmed kostnadsföras när de uppstår. Dessa kostnader får inte senare aktiveras om det visar sig att utvecklingen leder till en användbar mjukvara. För att aktiveringen ska inledas krävs även att projektet får ett formellt klartecken för en fortsatt utveckling och att det är sannolikt för företaget att projektet slutförs och blir till intern nytta. Kostnader som ska aktiveras hänförs från programmering, testning och olika implementeringskostnader. SOP anger att dessa kostnader ska begränsas till 1) externa direkt kostnader för material och tjänster som uppstår under utvecklingen, 2) löner och lönerelaterade kostnader som har ett direkt samband med det aktuella projektet, 3) räntekostnader som uppstår under utvecklingsarbetet och är direkt hänförlig till denna.

Avskrivning av de aktiverade utvecklingskostnaderna påbörjas när programmjukvaran är klar och kan användas som planerat. Enligt SOP 98-1 ska produkten anses klar när alla tester för att kontrollera dess funktioner genomförts. Avskrivningen ska ske på ett systematiskt och rationellt sätt över mjukvaruproduktens uppskattade nyttjandeperiod. Att uppskatta nyttjandetiden för en mjukvara är svårt, då faktorer som teknisk utveckling och konkurrens, snabbt kan påverka denna. Företag måste därför ständigt utvärdera om exempelvis snabba tekniska förändringar förändrat en mjukvaruprodukts nytta.

SOP menar att i likhet med andra anläggningstillgångar ska möjliga försämringar för kapitaliserade mjukvaror för internt bruk, granskas och uppskattas i enlighet med FAS 121 "Accounting for the Impairment of Long-Lived Assets and for Long-Lived Assets to Be Disposed Of". Omständigheter som kan innebära att en försämring skett är 1) att mjukvaruprodukten inte längre kommer att ge den förväntade servicen, 2) att det har skett en betydande förändring i omfattningen eller i sättet att använda produkten, 3) att en betydande förändring av produkten görs eller behövs, 4) att kostnaderna för att förbättra och uppdatera produkten överstiger de initiala kostnaderna.

Aktivering av mjukvaruprodukter

Enligt svenska redovisningsprinciper resultatförs kostnader för utveckling av mjukvaruprodukter avsedda för försäljning och för internt bruk när de uppkommer. Koncernen tillämpar FAS 86, "Accounting for the Cost of Computer Software to be Sold, Leased or Otherwise Marketed" och från och med 1999 även SOP 98-1, "Accounting for the Costs of Computer Software Developed or Obtained for Internal use". Enligt dessa skall vissa utvecklingskostnader för mjukvara aktiveras när produkten nått en viss grad av tekniskt färdigställande. Aktivering avslutas och avskrivning påbörjas när produkten finns tillgänglig för försäljning respektive internt bruk. Koncernen tillämpar en avskrivningstid på tre år för utvecklingskostnader avseende mjukvara för försäljning. För mjukvara avsedd för internt bruk är avskrivningstiden tre till fem år.

US GAAP not, aktivering av utvecklingskostnader för mjukvara, Ericsson 1999.

Enligt huvudregeln för svensk redovisning har Ericsson inte aktiverat kostnader i samband utveckling av mjukvara. Då en aktivering är tvingande i USA har man vid omräkningen till amerikanska principer aktiverat utvecklingskostnader i balansräkningen. Beroende på om utvecklingskostnaderna avser mjukvara för försäljning eller för internt bruk har man valt olika lång avskrivningstid, vilket framgår av noten.

Kommentar

BFN R 1 punkt 13 anger olika kriterier för när ett FOU -arbete kan aktiveras. Dessa kriterier kan läsas på samma sätt som de krav som US GAAP uppställer för en aktivering av utvecklingskostnader. Detta innebär därmed att enligt svenska principer skulle kostnader för utveckling av programvara kunna aktiveras i samma utsträckning som krävs enligt US GAAP. I Sverige har man dock möjligheten att tolka redovisningsvägledningen på så sätt att man inte behöver aktivera kostnaderna utan man kan istället kostnadsföra dem direkt. Detta är ur skattesynpunkt fördelaktigt för företagen. (L. Iredahl, Ernst &Young)

För en investering i ett objekt som består av både mjukvara och hårdvara blir dominansprincipen och företagets tolkning av denna avgörande. Denna princip anger att objektet skall redovisas som mjukvara eller hårdvara beroende på vilken del som utgör huvuddelen av objektet. Enligt dominansprincipen kan man säga, att om hårdvaran utgör 51 procent av objektet, så skall objektet redovisas som hårdvara. Om objektet anses utgöras av hårdvara ses det som en materiell tillgång och redovisningen utgår då från RR 12 ”Materiella anläggningstillgångar” vilken säger att sådana kostnader skall aktiveras. Om objektet anses utgöras av mjukvara ses det som en immateriell tillgång och utgår då från IAS 38 (Redovisningsrådet arbetar med ett utkast som överensstämmer med denna rekommendation), vilken säger att sådana kostnader får endera kostnadsföras eller aktiveras. Rutinerna för hur företaget tillämpar dominansprincipen blir härvid direkt avgörande för redovisningen. (L. Iredahl, Ernst &Young)

4.5 Aktivering av räntekostnader

Räntekostnader som uppstår vid finansiering av uppförandet av nya materiella anläggningstillgångar behandlas olika enligt svensk och amerikansk redovisningspraxis. Enligt svenska principer får sådana räntekostnader aktiveras i balansräkningen, men då det inte är något krav kostnadsförs dessa ränteutgifter ofta i Sverige. Amerikansk redovisning däremot kräver att räntekostnaderna aktiveras i balansräkning och därmed ingår i den aktuella anläggningstillgångens anskaffningsvärde. Detta motiveras med att en aktivering ger ett mer korrekt anskaffningsvärde samt resulterar i en bättre matchning av intäkter och kostnader för framtida perioder.

Svensk redovisning

Av ÅRL 4:e kapitlet framgår att ränta på kapital som lånats för att finansiera tillverkningen av en anläggningstillgång får räknas in i anskaffningsvärdet till den del räntan hänför sig till tillverkningsperioden. Denna utformning ger alltså företag enligt svenska redovisningsprinciper möjlighet att välja mellan att aktivera eller kostnadsföra sådana ränteutgifter. IASC:s rekommendation, IAS 23 "Borrowing cost", behandlar denna fråga. Huvudregeln där är att utgifter för lån kostnadsförs löpande. Som alternativ regel anges dock att kostnader för finansiering får inräknas i anskaffningsvärdet för en tillgång.

Redovisningsrådet skriver i en bilaga till RR 12 "Materiella anläggningstillgångar" att man kommer att ge ut en rekommendation baserad på IAS 23 varför reglerna i denna i stor utsträckning är tillämpbara. För närvarande är huvudregeln enligt svensk redovisningspraxis i enlighet med IAS 23 att ränteutgifterna kostnadsförs löpande.

Den valmöjlighet som svensk redovisning ger mellan att aktivera räntekostnader i balansräkningen eller kostnadsföra dessa utgifter löpande är av stor betydelse vid en jämförelse med amerikansk redovisning då den som vi nämnt ovan kräver en aktivering. De båda behandlingssätten får avgörande betydelse för balans- och resultaträkningens utseende vilket gör att en löpande kostnadsföring av utgifterna enligt svenska principer måste omräknas och aktiveras enligt amerikanska principer.

Amerikansk redovisning

I USA regleras aktiveringen av räntekostnader av FAS 34 "Capitalisation of interest cost". Huvudregeln enligt denna rekommendation är, som vi tidigare sagt, att räntekostnader hänförliga till finansieringen av en tillgång ska aktiveras och ingå i tillgångens anskaffningsvärde. Dessa skrivs sedan av i samma takt som tillgångarna skrivs av. Räntekostnader ska dock inte aktiveras för alla typer av tillgångar. I FAS 34 anges därför riktlinjer för de typer av tillgångar för vilka tillhörande räntekostnader ska aktiveras s.k. "qualifying assets".

För att klargöra vad som är en "qualifying asset" uppsätts två kriterier i rekommendationen. Dessa kriterier är "aquisition period" och avsikten med tillgången. Räntekostnader för en tillgång som har en "aquisition period", dvs. att det tar en viss tid att färdigställa tillgången för användning, är enligt rekommendationen alltid kapitaliserbar. Dock finns det situationer när en aktivering av en räntekostnad blir oväsentlig och den administrativa hantering av detta därmed ej mödan värd. Då detta är fallet behöver ingen kapitalisering ske. När det gäller av-

sikten med tillgången ska ränta kapitaliseras för tillgångar som är avsedda för internt bruk samt för försäljning i den ordinarie verksamheten.

FAS 34 anger utifrån detta två typer av tillgångar ("qualified assets") för vilka räntekostnader ska aktiveras.

- Tillgångar som är tillverkade för internt bruk samt tillgångar som är tillverkade för företaget av andra och för vilket depositioner eller andra betalningar gjorts.
- Tillgångar som är avsedda för försäljning eller leasing och som är tillverkad som ett separat projekt.

Räntekostnader ska inte aktiveras för inventarier som tillverkas rutinmässigt eller på annat sätt i stora kvantiteter. Anledningen till detta är att FASB menar att den information som detta skulle ge inte rättfärdigar kostnaden för redovisningen. Vidare ska inte räntekostnader kapitaliseras för tillgångar som används eller är färdiga att användas samt för tillgångar som inte används i verksamheten.

Storleken på räntekostnaden som ska kapitaliseras för en tillgång är den kostnad som kunde undvikits om tillgången inte hade tillverkats eller köpts. Detta gör att den kapitaliserade räntekostnaden är den särkostnaden som uppstår genom finansieringen av tillverkningen eller köpet. Den räntesats som ska användas vid kapitaliseringen är den som löper på det lån man tagit för att finansiera utvecklandet eller köpet av tillgången. Om inget lån togs för detta ändamål ska räntesatsen för kapitaliseringen sättas till ett genomsnitt av företagets övriga lån under den aktuella tillgångens "aquisition period".

Kapitaliseringen av räntekostnaderna sker under en viss period. Denna startar när följande tre förhållanden föreligger:

- Utgifter för aktuella tillgångar har gjorts
- Aktiviteter som är nödvändiga för att få tillgången färdigställd har påbörjats.
- Räntekostnader har uppstått

Kapitaliseringen av räntekostnader ska fortgå så länge som dessa förhållanden föreligger. Kapitaliseringen ska upphöra när tillgången är färdigställd och redo för att användas. För tillgångar som består av olika delar, och dessa delar efter färdigställande separat kan användas trots att arbete fortfarande kvarstår på andra tillhörande delar, gäller att kapitaliseringen stoppas när varje separat del är färdig att användas. För tillgångar som består av olika delar vilka inte kan användas separat ska kapitaliseringen fortgå tills alla delar är färdigställda och tillgången därmed kan användas. Räntekostnader kapitaliseras inte under förseningar eller avbrott, förutom för små avbrott, som uppstår under köp eller tillverkningsstadiet.

Räntekostnader

I enlighet med U.S. GAAP aktiveras räntekostnader som uppstått i samband med finansiering av byggnation av fastigheter mm och skrivs av över tillgångens beräknade ekonomiska livslängd. I Volvokoncernens bokslut redovisas dessa räntekostnader det är de uppstår.

Volvo har inte hänfört koncernens räntekostnader till de projekt som utförts under den aktuella perioden, utan istället kostnadsfört den löpande. Då amerikansk redovisning kräver aktivering av räntekostnader har man vid omräkningen varit tvungen att allokera ut räntekostnader på de projekt som företagits under perioden.

Kommentar

Räntekostnader ska enligt amerikanska principer aktiveras. Huvudregeln enligt svenska principer är att dessa kostnader kostnadsförs löpande. Dock finns det som en alternativ regel möjlighet att aktivera räntekostnader. En aktivering av är av nedanstående resonemang dock ej önskvärd. En koncerns ”treasureavdelning” har koncernens ränteintäkter, räntekostnader och kursdifferenser i klumpsummor vilket utgör ett totalt finansnetto för koncernen. Förutsatt att koncernen inte har ett ensamt pågående projekt som orsakat räntekostnader, utan att dessa projekt är många till antalet (vilket i de flesta företag är fallet), är det i princip omöjligt att koppla denna klumpsumma till specifika projekt. Att i enlighet med US GAAP försöka hänföra koncernens uppkomna räntekostnader till specifika projekt tenderar att bli mycket subjektivt. Därför är en kostnadsföring enligt svenska principer att föredra. (L. Iredahl, Ernst & Young)

4.6 Uppskrivning av materiella anläggningstillgångar

Svenska redovisningsprinciper medger att materiella anläggningstillgångar i vissa fall får skrivas upp till ett belopp som överstiger det ursprungliga anskaffningsvärdet. Amerikanska principer tillåter dock ej att materiella anläggningstillgångar skrivs upp. Därför måste uppskrivningar och tillhörande avskrivningar som gjorts enligt svenska principer återföras vid en omräkning till amerikanska redovisningsprinciper.

Svensk redovisning

Huvudprincipen i svensk redovisning är att materiella anläggningstillgångar värderas med utgångspunkt från anskaffningsvärdet. Årsredovisningslagen 4 kap. 6§ tillåter emellertid som ett undantag från huvudregeln i vissa fall en uppskrivning av materiella anläggningstillgångar. Meningen är att denna möjlighet i de fall då den används ska ge en mer rättvisande bild än om en uppskrivning inte görs. Möjligheten strider dock mot realisationsprincipen vilket gjort att utrymmet för uppskrivningar är starkt begränsade. (Thomasson et. al., 1997)

För att en uppskrivning ska få göras ska den aktuella anläggningstillgången ha ett tillförlitligt och bestående värde som väsentligt överstiger det bokförda värdet. Uppskrivningen får ske till högst det högre värdet som tillgången anses ha. Uppskrivning får dock ske endast om uppskrivningsbeloppet används för avsättning till en uppskrivningsfond eller, i aktiebolag, för ökning av aktiekapitalet genom fondemission eller nyemission. Efter en uppskrivning ska avskrivningar enligt plan liksom eventuella nedskrivningar beräknas med utgångspunkt från det nya värdet.

Amerikansk redovisning

Enligt Accounting Principles Board:s rekommendation 6 (APB 6) ”Status of Accounting Research Bulletins” tillåter amerikanska redovisningsprinciper inte att materiella anläggningstillgångar skrivs upp. Materiella anläggningstillgångar måste därmed tas upp till anskaffningskostnad minus ackumulerade avskrivningar. En uppskrivning av materiella anläggningstillgångar får dock göras enligt amerikanska principer i samband med ett förvärv, då eventuellt övervärde kan hänföras till materiella anläggningstillgångar i det förvärvade bolaget.

Omvärdering av tillgångar

Svenska redovisningsprinciper tillåter under vissa omständigheter att värdet på materiella och finansiella anläggningstillgångar skrivs upp och redovisas till högre värde än anskaffningsvärdet i balansräkningen. Sådan omvärderingar är inte

US GAAP not, omvärdering av tillgångar, Electrolux 1999.

Med stöd av ÅRL 4:6 har Electrolux skrivit upp värdet på vissa anläggningstillgångar som vid balansdagen haft ett värde som överstigit anskaffningsvärdet och detta ansetts vara bestående. Då uppskrivning ej medges enligt amerikanska principer har Electrolux återfört dessa tillsammans med avskrivningar som gjorts på dessa uppskrivningar.

Kommentar

Möjligheten att göra en uppskrivning av en anläggningstillgång som har ett tillförlitligt och bestående värde vilket väsentligt överstiger bokfört värde, utgår ifrån att ge en mer rättvisande bild av företaget när detta föreligger. Denna möjlighet innebär dock, när den används, ett avsteg ifrån både försiktighetsprincipen och realisationsprincipen. Möjligheten att skriva upp en anläggningstillgång är vanligt förekommande enligt många länders redovisningspraxis. Däremot är detta alltså ej tillåtet enligt amerikanska redovisningsprinciper. De amerikanska standardsättarna förefaller i detta fall inte vilja göra något avsteg från försiktighets- och realisationsprincipen. (M. Andersson, Ernst & Young)

4.7 Terminssäkringar

Företag som handlar med utländska valutor använder sig ofta av valutaterminskontrakt för att skydda sig från kursfluktuationer mellan olika valutor. Vid redovisningen av dessa terminskontrakt görs en distinktion mellan kontrakt som säkrar ett fast åtagande och kontrakt som ingås löpande. Ett terminskontrakt anses utgöra ett fast åtagande när det ingås för att säkra en specifik framtida transaktion. Många företag som kontinuerligt företar transaktioner i utländska valutor tecknar dock terminskontrakt löpande för att skydda förväntade framtida betalningsflöden i utländsk valuta. Dessa kontrakt är vid ingåendet inte knutna till en specifik transaktion. Distinktionen omfattar när och hur kursvinster och kursförluster på terminskontrakten redovisas. Det är hur och när kursvinster respektive kursförluster redovisas som skiljer sig åt mellan amerikansk och svensk redovisning.

Svensk redovisning

Terminskontrakt avseende fasta åtaganden regleras av BFN R 7 ”Värderingar av fordringar och skulder i utländsk valuta”. Denna rekommendation är dock förutom bestämmelserna avseende terminssäkringar upphävd. Rekommendationen anger att när ett terminskontrakt används för terminssäkring av ett fast åtagande ska dagskursen den dag terminssäkringen görs användas vid värderingen av underliggande fordran eller skuld. Detta innebär att förändringar i växelkursen inte ska förändra det bokförda värdet. Orealiserad vinst och förlust på valutaterminskontrakt avseende fasta åtaganden redovisas således inte förrän den underliggande transaktionen (exempelvis en leverantörsskuld) inträffar.

För valutaterminskontrakt som ingås löpande för att skydda framtida betalningsflöden och som vid kontraktens ingående inte avser specifika transaktioner, finns inga regler i svensk redovisning. Enligt god redovisningssed i Sverige, redovisas dessa utestående terminskontrakt ej förrän de kopplats till en specifik transaktion och denna transaktion inträffar. När ett terminskontrakt som ingåtts löpande i framtiden ”knyts” till en underliggande transaktion, sker redovisningen alltså i enlighet med vad som gäller för ett fast åtagande.

Amerikansk redovisning

Till skillnad mot svensk redovisning regleras redovisning av valutaterminskontrakt ingående i amerikansk redovisning. Detta görs i FAS 52 ”Foreign Currency Translation”. I likhet med svensk redovisning ska eventuella kursvinster och kursförluster på ett valutaterminskontrakt, avseende ett fast åtagande, uppskjutas och realiseras först när den underliggande transaktionen inträffar. FAS 52 anger dock att en kursförlust på ett kontrakt ej ska uppskjutas om det kan uppskattas att denna uppskjutning leder till en redovisad förlust i en senare period.

Den största skillnaden mellan svenska och amerikanska principer avseende redovisningen av valutaterminskontrakt och tillika den som kan få störst effekt på resultatet, rör behandlingen av kursvinster och kursförluster på utestående terminskontrakt som ingås löpande för att säkra framtida förväntade betalningsflöden. Enligt FAS 52 ska dessa utestående terminskontrakt som vid balansdagen ännu inte är kopplad till en specifik transaktion värderas till marknadsvärde genom en s.k. fiktiv stängning. Detta innebär att en redovisning av realiserade kursvinster och kursförluster för dessa kontrakt sker vid bokslut. De vinster och förluster som uppstår vid denna värdering inkluderas i periodens resultat.

Säkringsredovisning

Vid tillämpning av svenska redovisningsprinciper redovisas orealiserade valutakursvinster och valutakursförluster på terminskontrakt, som skyddar förväntade framtida transaktioner, först när den underliggande transaktionen inträffar. Vid tillämpning av US GAAP skall positiva och negativa orealiserade kursdifferenser för sådana terminskontrakt beräknade på basis av balansdagens marknadsvärden ingå i det redovisade resultatet.

US GAAP not, säkringsredovisning, Swedish Match 1999.

Swedish Match har enligt svenska principer inte beaktat och redovisat löpande terminskontrakt som vid balansdagen inte var bundna till specifika underliggande transaktioner. Vid den amerikanska redovisningen har orealiserade kursvinster och kursförluster för dessa terminskontrakt beaktats och inkluderats i beräkningen av periodens resultat.

Kommentar

Huruvida en redovisning genom av en fiktiv stängning av ett löpande terminskontrakt enligt amerikanska principer är ett avsteg från försiktighetsprincipen jämfört med den svenska redovisningen beror på om det föreligger en orealiserad kursvinst eller kursförlust. Föreligger en kursvinst på det aktuella terminskontraktet är den amerikanska redovisningen oförsiktig i jämförelse med den svenska redovisningen. Om det däremot föreligger en kursförlust på terminskontraktet är den amerikanska redovisningen försiktigare än den svenska där förlusten alltså inte beaktas. Oavsett om en kursvinst eller kursförlust beaktas är tillämpningen enligt amerikanska redovisningsprinciper, i detta fall, ett avsteg från realisationsprincipen. (M. Andersson, Ernst & Young)

4.8 Pensioner

Redovisning av pensioner är ett komplext och omfattande område. Utformningen av pensionssystem tenderar att ha en nationell prägel vilket gör att dess utseende mer eller mindre skiljer sig från land till land. Redovisning av pensioner i Sverige och USA skiljer sig på ett flertal punkter vilket innebär att en redovisad pensionskostnad enligt svenska principer kan bli helt annorlunda när den redovisas enligt amerikanska principer. Redovisningen av pensionskostnader i Sverige och USA utgår dock från en gemensam grundsyn. Denna är att pensionskostnaderna tas upp systematiskt och på en rationell basis under den period för vilken företaget drar nytta av pensionstagarens tjänster.

För avgiftsbaserade pensionsåtaganden som är reglerade i lag, exempelvis folkpension och ATP, vilka fullgörs genom fortlöpande utbetalningar till fristående myndigheter eller organ, föreligger inga skillnader mellan svensk och amerikansk redovisning. Detta gäller även för pensionsförsäkringar som betalas till externa försäkringsbolag. De pensionsåtaganden där redovisningen skiljer sig åt och som därmed kommer att behandlas i detta kapitel är de förmånsbaserade. De auktarieantaganden som används vid framräkningen av olika perioders pensionskostnader är svåra matematiska beräkningar som innehåller många olika variabler. Därför tar företagen hjälp av exempelvis olika försäkringsinstitut vid beräkningarna.

Svensk redovisning

Redovisning av pensioner är löst reglerat i Sverige. FAR behandlar i sin rekommendation 4 (FAR R 4) ”Redovisning av pensionsskuld och pensionskostnad” redovisning av pensionskostnader. I jämförelse med dess amerikanska motsvarighet ger den en kortfattad och ospecifik vägledning.

Ett pensionsåtagande är en förpliktelse som företaget har att i framtiden utbetala pension till före detta anställda. Det pensionsåtagande som redovisningen omfattar utgör ett nuvärde av dessa förpliktelser. Detta nuvärde beräknas enligt försäkringsmatematiska grunder (s.k. auktarieantaganden) och är bestämt för varje anställd av bl.a. pensionsnivån, åldern och i vilken grad full pension intjänats. Detta nuvärde benämns i FAR:s rekommendation för kapitalvärdet. Den svenska redovisningen är balansräkningsrelaterad, dvs. det är förändringen i pensionsåtaganden från en balansdag till en annan som utgör periodens pensionskostnad.

I Sverige föreskrivs ingen speciell metod vid värderingen av pensionskostnader. Det betyder att de auktarieantaganden som används för att få fram en periods pensionskostnad ej specifikt regleras. I svensk praxis bortser man dock, vid kapitalvärdesberäkningen, från höjningar av löner och eventuella förmåner som kan antagas uppkomma för den anställda i framtiden. Beräkningen utgår normalt från den löne- och förmånsnivå som den anställda har vid balansdagen. Det ska dock observeras att för pensionsåtaganden kopplade till en s.k. allmän pensionsplan (den viktigaste och mest frekvent förekommande allmänna pensionsplanen är den s.k. ITP-planen) skall även inflation beaktas vid beräkningen.

Enligt svenska principer är det inte specificerat hur ofta auktarieantaganden för pensionsåtaganden ska göras. Värdering av pensionsåtaganden kopplade till ITP-planen skall dock göras årligen. Då företagens pensionsåtaganden utgörs av ett nuvärde måste en diskonteringsränta användas vid beräkningen av detta nuvärde. Den diskonteringsränta som ska användas är företagens faktiska räntesats.

FAR:s rekommendation innehåller även kravet att en del av årets förändring i pensionsåtagande skall redovisas som räntekostnad i resultaträkningen medan resterande del redovisas som personalkostnad. Beräkningen av räntekomponenten sker schablonmässigt utifrån genomsnittligt åtagande och procentsatser som är lika för alla företag då det fastställs av Pensionsregistreringsinstitutet (PRI).

Företag kan välja att avsätta kapital för sina pensionsåtaganden i speciella pensionsstiftelser. Detta kapital placeras sedan i olika värdepapper på kapitalmarknaden, vilket innebär att kapitalet i stiftelsen i vissa fall kan överstiga de totala pensionsåtagandena. Dessa överskott beaktas ej enligt svenska principer. Det är därför inte ovanligt att det finns dolda reserver i dessa stiftelser.

FAR R 4 behandlar inte redovisning av pensionsåtagande för utländska enheter. Enligt svensk praxis redovisas dock pensionsåtaganden som företag har i utländska dotterbolag enligt nationella regler och föreskrifter, förutsatt att dessa innebär att intjänad pensionsrätt redovisas som kostnad.

Amerikansk redovisning

I USA regleras redovisning av pensioner omfattande och specifikt av FAS 87 "Employers accounting for pensions". Även enligt amerikanska principer redovisas framtida pensionsåtaganden som ett diskonterat nuvärde. Pensionsredovisningen är resultaträkningsrelaterad och fokuserar på kostnader för aktuell period. Till skillnad från svensk redovisning förespråkar FAS 87 en specifik metod vid värderingen av pensionsåtagande. Denna metod kallas "The Projected Unit Method".

FAS 87 anger att varje individuellt antagande vid pensionskostnadsberäkningar så bra som möjligt ska spegla händelser för det specifika antagandet. Alla antaganden ska i enlighet med going-concern principen utgå ifrån att den aktuella pensionsplanen ska fortgå. De auktarieantaganden som används vid beräkningar av pensionskostnaderna är konkreta, detaljrika och tar hänsyn till förväntade framtida händelser. Detta får till följd att FAS 87 anger att företaget vid en beräkning av pensionskostnader skall ta hänsyn till varje individs framtida kompensationsnivå. Antagandena om framtida kompensationsnivåer skall grunda sig på en skattning av verkliga framtida kompensationsnivåer för de anställda med hänsyn till, förändringar i prisnivå, produktivitet, åldrande och befordringar. Alla antaganden ska utgå från en enhetlig skattning om det framtida ekonomiska klimatet.

Den diskonteringsränta som ska användas vid framräkningen av nuvärdet av företagets framtida pensionsåtagande, är den ränta för vilken pensionerna med säkerhet kan fastställas

Värderingen av pensionsåtaganden skall göras årligen. I motsats till svenska principer ska de tillgångar som finns i eventuella pensionsstiftelser värderas. Även detta ska göras årligen. I samband med detta beaktas eventuella överskott i pensionsstiftelser.

FAS 87 skall användas för ett företags alla enheter. Detta innebär att pensionskostnader i både moderbolag och dotterbolag ska redovisas i enlighet med amerikanska principer oavsett vad nationella regler föreskriver.

Pensioner

Koncernen är ansluten till ett flertal pensionsplaner vilka omfattar i princip alla anställda i de svenska verksamheterna såväl som vissa anställda i utländska dotterbolag. De svenska planerna administreras av en för svenskt näringsliv gemensam institution (PRI). Ersättningsnivåer och aktuarieantaganden är fastställda av denna institution och kan ej ändras av koncernen.

Koncernen tillämpar från och med 1989 FAS 87, "Employers' Accounting for Pensions" vid beräkning av vinst enligt US GAAP.

Effekten för koncernen av en tillämpning av denna rekommendation hänför sig främst till aktuarieantaganden, och att veräkningen av pensionsskulden skall beakta framtida ersättningsnivåer. Skillnaden mot bokförd pensionsskuld vid införandet 1989 sprids över beräknad kvarvarande tjänstetid.

US GAAP not, pensioner, Ericsson 1999.

Vid beräkning av pensionskostnader enligt svenska principer har inte Ericsson beaktat framtida ersättningsnivåer i form av exempelvis löneökningar. Vid omräkningen till US GAAP har aktuarieantaganden vid kostnadsberäkningen beaktat framtida ersättningsnivåer vilket gjort att periodens pensionskostnader blivit annorlunda jämfört med de kostnader som redovisades i det svenska bokslutet.

Kommentar

Pensionskostnaden som uppstår i ett företag ses på olika sätt i Sverige och USA. I Sverige ses pensionskostnaden utifrån ett trygghandeperspektiv dvs. utgångspunkten är att pensionsåtaganden görs i en sådan utsträckning att det tryggar pensionen för de anställda. I USA fokuseras hårdare på att redovisa den faktiska pensionsskuld som uppstår till följd av att de anställda tjänstgör i företaget. Man försöker därefter portionera ut denna pensionskostnad under den tid som de anställda intjänar pensionen. Dessa något annorlunda synsätt bidrar till att redovisningen blir annorlunda. Generellt gäller att den notapparatur som ska presenteras enligt US GAAP är avsevärt mer omfattande jämfört med den svenska motsvarigheten. Detta följer av att FAS 87 kräver att detaljerade upplysningar om diskonteringsräntor, förväntad löneökningstakt och förväntad inflation. Vidare ska en detaljerad analys av förändringar i pensionsåtagandets komponenter presenteras. (H. Mabon, Ernst & Young)

På samma sätt som vid beräkningen av pensionskostnaderna enligt svenska principer tar företagen hjälp av försäkringsinstitut vid beräkningen av pensionskostnader enligt amerikanska principer. Det är därmed viktigt att företagen avlämnar de "rätta" variablerna som försäkringsinstitutet behöver för att kunna beräkna en korrekt pensionskostnad enligt amerikanska principer. (L. Iredahl, Ernst & Young)

4.9 Latent skatt

I och med RR 9 ”Inkomstskatter” som gavs ut 1999 överensstämmer numera svensk och amerikansk redovisning i allt väsentligt vad gäller redovisning av latent skatt, förutom behandlingen av koncernintern försäljning. Förutom denna skillnad innebär detta att en redovisning enligt RR 9 ansluter till den redovisning som följer av FAS 109 ”Accounting for Income taxes”, som reglerar redovisningen av latent skatt i den amerikanska redovisningen.

Då RR 9 är ny och inte behöver tillämpas förrän räkenskapsår som påbörjas fr.o.m. den 1 januari 2001 (tidigare tillämpning uppmuntras dock) finns det företag som ännu inte börjat tillämpat den. För dessa företag är det aktuellt att göra en omräkning till amerikanska redovisningsprinciper. Även företag som börjat tillämpa den nya rekommendationen behöver omräkna redovisningen för de tidigare jämförelseår då RR 9 inte användes. På grund av detta kommer vi därför i detta avsnitt att behandla de skillnader mellan svensk och amerikansk redovisning som förelåg innan RR 9 utgavs.

Latent skatt utgörs av skattefordringar och/eller skatteskulder som uppkommer genom sk temporära skillnader. Dessa är skillnader mellan skattepliktigt och redovisat resultat samt skillnader mellan det skattemässiga värdet av tillgångar och skulder och dessas redovisade värde. Detta uppstår på grund av att skattelagsstiftningen ibland har andra regler än vad som följer av god redovisningssed vad gäller tidpunkt för beskattning och mätning av vissa händelser. En latent skatteskuld är en skattepliktig temporär skillnad, som leder till ett skattepliktigt belopp då framtida skattepliktiga resultat fastställs i samband med att tillgången återvinns eller skulden regleras. En latent skattefordran är en avdragsgill temporär skillnad som leder till ett avdragsgillt belopp då framtida skattepliktiga resultat fastställs i samband med att tillgången återvinns eller skulden regleras.

Svensk redovisning

Innan RR 9 gavs ut fanns ingen specifik rekommendation för redovisning av inkomstskatter. Redovisning av latent skatt behandlades då kortfattat i RR 1 ”Koncernredovisning”. Enligt svensk redovisning redovisades latent skatt endast för vissa temporära skillnader där obeskatade reserver var vanligast förekommande. Redovisning av latent skattefordringar, exempelvis förvärvade underskottsavdrag, var ännu mer begränsad. Många företag valde att endast redovisa sådan uppskjutna skattefordringar som kunde kvittas mot uppskjutna skatteskulder inom samma beskattningsområde.

Det skattemässiga värdet vid en internförsäljning utgörs av tillgångens anskaffningsvärde för det köpande företaget. Då internvinster elimineras i koncernredovisningen blir därmed, det i koncernen, redovisade värdet lägre än det skattemässiga värdet. Detta ger upphov till en avdragsgill temporär skillnad som ska redovisas som en uppskjuten skattefordran. Vid upprättandet av RR 9 har Redovisningsrådet följt den behandling som IASC i IAS 12 förespråkar vid värderingen av denna uppskjutna skattefordran. Detta har fått till följd att värderingen av skattefordran sker till den skattesats som gäller i det köpande företaget. Innan RR 9 har denna uppskjutna skattefordran i Sverige ofta beräknats enligt gällande skattesats för det säljande företaget.

Amerikansk redovisning

FAS 109 behandlar redovisning av latent skatt och är mycket mer omfattande än den redovisning som föreskrevs i Sverige innan RR 9. Amerikansk redovisning kräver vid redovisning av latent skatt något som kallas för ”comprehensive income tax allocation”. Detta innebär att alla inkomstskatteeffekter rörande samtliga intäkter, kostnader, vinster, förluster och andra händelser som skapar temporära skillnader skall redovisas. Uppskjutna skatteskulder redovisas därför fullt ut. Vid redovisningen av uppskjutna skattefordringar skall dock förväntad framtida användning beaktas. Uppskjutna skattefordringar skall därför tas upp till det värde till vilket det är mer sannolikt än inte att de kommer kunna realiseras.

Enligt FAS 109 ska den latent skattefordran som uppstår i samband med koncernintern försäljning inte redovisas på det sätt som följer av RR 9 och IAS 12. Enligt FASB föreligger det visserligen en temporär skillnad, men de drar emellertid slutsatsen att det är inkonsekvent att skatt som hänförs till transaktioner, vilka elimineras i koncernredovisningen, ska påverka redovisat resultat. FASB anger istället att det i koncernredovisningen redovisas en fordran på den skatt som uppstått i det säljande företaget, tills dess att en extern försäljning sker.

Skatter

Electrolux redovisar latent skatt för de mest betydande temporära skillnaderna, vilket inkluderar obeskattade reserver, förlustavdrag och koncernmässiga justeringar. I enlighet med SFAS 109 redovisas latent skatteskulder för temporära skillnader fullt ut, emedan latent skattefordringar redovisas, efter värdering, upptagna till det värde till vilket det är sannolikt att de kommer kunna realiseras.

US GAAP not, skatter, Electrolux 1999.

Electrolux har vid redovisningen av skatter inte tillämpat RR 9 och därmed inte redovisat samtliga uppkomna latent skatteskulder och skattefordringar. Därför har koncernen vid omräkningen till amerikanska principer varit tvungna att utöka den svenska redovisningen och beakta samtliga uppskjutna skattefordringar och skatteskulder.

Kommentar

Latent skatt har under många år varit ett rörligt redovisningsområde där subjektiviteten och godtyckligheten i företagets redovisning av latent skatt varit stor. Redovisningsrådets utgivning av RR 9 har bidragit till att strukturera upp redovisningen av latent skatt. Vägledningen är numer tydligare jämfört med tidigare vilket även avspeglar sig i redovisningen som har blivit mer enhetlig mellan företagen. Olikteterna mellan de båda redovisningsprinciperna i behandlingen av den latent skattefordran som uppstår vid en koncernintern försäljning kan få betydande effekt på resultatet. Om det sker en koncernintern försäljning från ett svenskt till ett tyskt bolag, där den svenska skattesatsen är 28 procent och den tyska skattesatsen är ca. 40 procent blir resultateffekten extra tydlig. Anta att internvinsten uppgår till 1000 SEK. Om det köpande företags skattesats används vid värderingen av skattefordran, i detta fall 40 procent, blir den latent skattefordran 400 SEK. Om istället det säljande bolagets skattesats, i detta fall 28 procent, används blir den latent skattefordran 280 SEK. Detta innebär att om det köpande

bolagets skattesats används så blir det en resultatförbättring på 120 SEK jämfört med om det säljande företags skattesats används.(L. Iredahl, Ernst &Young)

4.10 Över- och undervärden vid företagsförvärv (goodwill/negativ goodwill)

De skillnader som finns mellan svensk och amerikansk redovisning av över- och undervärden utgörs av två delar. Den första delen omfattar valet av redovisningsmetod vid ett företagsförvärv. Ett företagsförvärv kan redovisas enligt i huvudsak två metoder, förvärvsmetoden och poolningsmetoden. Valet av redovisningsmetod är avgörande för huruvida ett över- eller undervärde uppstår vid ett förvärv. Redovisas förvärvet enligt förvärvsmetoden, vilket är normalfallet, kan det uppstå över- eller undervärden. Redovisas förvärvet i stället enligt poolningsmetoden kan inga över- eller undervärden uppstå. Då klassificeringen av respektive metod skiljer sig något mellan svensk och amerikansk redovisning kan det föreligga en skillnad i valet av redovisningsmetod. Den andra delen omfattar själva redovisningen av eventuella över- och undervärden när företagsförvärvet redovisats enligt förvärvsmetoden.

På grund av ovanstående har vi valt att dela upp detta avsnitt i två delar. I och med att goodwill (och negativ goodwill) är beroende av valet av redovisningsmetod behandlar vi först skillnader i klassificeringen av förvärvsmetod respektive poolningsmetod. Därefter behandlar vi skillnader i redovisning av goodwill och negativ goodwill.

Svensk redovisning

- Klassificering av förvärvs- respektive poolningsmetoden

Enligt RR 1 "Koncernredovisning" skall ett förvärv i normalfallet redovisas enligt förvärvsmetoden. I exceptionella fall redovisas dock ett förvärv enligt poolningsmetoden. Den svenska redovisningen antar ett restriktivt förhållningssätt till möjligheten att använda poolningsmetoden. Detta gör att ett antal olika faktorer måste föreligga för att metoden ska få användas. Med dessa faktorer vill Redovisningsrådet i så stor utsträckning som möjligt omöjliggöra att poolningsmetoden används. De faktorer som enligt RR 1 ska föreligga är:

- Det är vid förvärvet inte möjligt att fastställa vilket företag som är det förvärvande.
- Parterna delar på ett jämbördigt sätt det bestämmande inflytandet över verksamheten i den nybildade enheten. Detta inflytande avser i det närmaste samtliga nettotillgångar i den nya enheten.
- De båda parternas respektive företagsledningar deltar i ledningen av den nya enheten.

De ovanstående punkterna innebär att ägarna i de samgående företagen på lika villkor delar risker och fördelar avseende den nya enheten. RR 1 anger vidare att för att åstadkomma att delning av risker och fördelar avseende den nya enheten sker på lika villkor bör, a) alla, eller i stort sett alla, andelar som medför rösträtt omfattas av transaktionen och, b) verkligt värde på det ena företaget inte avvika markant från verkligt värde på det andra företaget.

I Årsredovisningslagens 7:e kapitel 23§ redogörs för ytterligare fyra kriterier som måste föreligga. Dessa är att:

- Moderbolagets andelar i dotterföretaget representerar mer än 90 procent av det nominella värdet av samtliga andelar i dotterföretaget.
- Andelarna har förvärvats genom att moderbolaget har emitterat andelar vilka har lämnats som vederlag för andelarna i dotterföretaget.
- Den kontanta betalningen för de förvärvade andelarna inte överstiger tio procent av de emitterade andelarnas nominella värde.

- Det är i övrigt förenat med god redovisningssed och kravet på rättvisande bild.

I alla andra fall redovisas alltså ett förvärv enligt förvärvsmetoden och det är då som redovisning av goodwill eller negativ goodwill aktualiseras.

- Redovisning av goodwill och negativ goodwill

Enligt RR 1 ska det övervärde som uppkommer vid ett förvärv tas upp som en anläggningstillgång och skrivs av över beräknad ekonomisk livslängd. Avskrivningstiden ska vara linjär om inte en annan metod är mer motiverad. Den ekonomiska livslängden ska generellt inte överstiga fem år. Dock kan en längre period användas om speciella omständigheter motiverar en längre livslängd. Den maximala livslängden som kan komma ifråga får inte överstiga tjugo år. Redovisat goodwillvärde skall prövas vid varje bokslutstillfälle. I likhet med anläggningstillgångar ska goodwill vid en bestående värdeminskning, då postens värde inte motsvaras av framtida ekonomiska fördelar, skrivas ned till detta lägre värde. Enligt Årsredovisningslagens 4:e kapitel §5 skall en nedskrivning återföras om det inte längre finns skäl för den. Lagregeln innehåller inte något undantag för goodwill varför även nedskrivning av goodwill i vissa fall skall återföras. Redovisningsrådet anger dock att en sådan värdeutveckling på en goodwillpost är ytterst sällsynt och att en återföring av nedskrivnen goodwill ska göras med stor restriktivitet.

RR 1 anger att undervärden, s.k. negativ goodwill, som uppkommer vid ett förvärv reducerar värdet av icke-monetära tillgångar proportionellt. Om hela undervärdet inte kan elimineras genom att värdena på de förvärvade icke-monetära tillgångarna reduceras till noll ska det kvarstående beloppet klassificeras som negativ goodwill. Denna skrivning överensstämmer i stort med behandlingen av negativ goodwill enligt amerikanska principer.

Behandlingen av negativ goodwill har på senare tid varit föremål för en livlig diskussion. Kravet att eliminera den skillnad som uppkommer i förvärvsanalysen mot värdet av de icke-monetära tillgångarna har kritiserats av bl.a. EU-kommissionen. Kritiken bygger på att det är ologiskt att först upprätta en förvärvsanalys där nettotillgångarna tas upp till verkliga värden och därefter skriva ner värdet med skillnadsposten. Om det är motiverat med en nedskrivning måste det innebära att värderingen i det första steget var felaktig. EU-kommissionens lösning, som även framgår av sjunde EG-direktivet artikeln nitton, är att redovisa hela skillnadsposten som uppkommer i det första steget som negativ goodwill. EU-kommissionens syn på behandling av goodwill överensstämmer i stort med den praxis som utvecklats under senare tid bland svenska företag. Trots det som för närvarande sägs i RR 1 tar nämligen många svenska företag upp negativ goodwill utan att först justera värdet på icke-monetära tillgångar till noll. Den negativa goodwillen redovisas som en skuld i balansräkningen och upplöses på ett systematiskt sätt som återspeglar förväntningar om resultatutvecklingen. Upplösningen redovisas i rörelseresultatet. Ovanstående ligger troligtvis till grund för att Redovisningsrådet under 1999 i samband med omarbetningen av RR 1:96 ändrat sin syn på behandlingen av negativ goodwill. I utkastet till den nya rekommendationen ges nämligen möjligheten att redovisa negativ goodwill utan att först skriva ned icke-monetära tillgångar till noll.

Amerikansk redovisning

- Klassificering av förvärvs- respektive poolningsmetoden

Redovisning av förvärv regleras av APB 16 "Business Combination". Poolningmetoden härstammar från början från amerikansk redovisning och är en vanligare redovisningsmetod i USA än i Sverige. Av detta följer att amerikansk redovisning inte har en lika "fientlig" inställning till användandet av poolning som svensk redovisning har. Kriterierna för när poolningmetoden ska användas är dock mer omfattande och specifika i amerikansk redovisning. På samma sätt som i svensk redovisning är dock huvudmetoden och tillika den vanligast förekommande metoden, förvärvsmetoden.

De amerikanska standardsättarna har medvetet gjort kriterierna för när poolningmetoden ska användas konkreta och specifika. De menar att kriterier som är generella och ospecifika ger utrymme för missbruk av poolningmetoden. Kriterierna i den svenska redovisningen är mer ospecifika än dess amerikanska motsvarighet vilket kan innebära att en klassificering enligt svenska principer inte klarar de krav som den amerikanska redovisningen ställer. Det kan även förekomma det motsatta d.v.s. att ett förvärv som uppfyller de amerikanska kriterierna och således redovisas enligt poolningsmetoden inte redovisats enligt poolningsmetoden i Sverige.

De kriterier som enligt amerikanska principer ska föreligga för att ett förvärv ska redovisas enligt poolningmetoden och därmed anses vara ett samgående följer nedan:

- Alla inblandade parter ska vara självständiga och får inte varit ett dotterbolag till eller division av någon annan enhet inom två år före samgåendet.
- De samgående parterna är oberoende av varandra
- Samgåendet sker i en transaktion eller färdigställs enligt en specifik plan inom ett år från det att planen startas.
- En part utfärdar och erbjuder endast aktier, med samma rättigheter som en majoritet av de redan utestående aktierna, i utbyte för substantiellt alla (90 % eller mer) av aktierna i den andra parten. Samgåendet ska alltså ske genom aktiebyte.
- Ingen av de samgående parterna får förändra sammansättningen av sitt eget kapital i avseende att förändra förutsättningarna för samgåendet, varken två år före samgåendet eller under "förhandlingstiden" för samgåendet.
- Parterna får endast företa återköp av aktier i annat syfte än att påverka samgåendet. Under samgåendets förhandlingstid får återköpen inte överstiga normala kvoter.
- Aktiebytet i samband med samgåendet får inte påverka eller förändra aktieägares proportionella del i det nya företaget.
- Aktiebytet i samband med samgåendet får inte påverka eller förändra aktieägares rösträttigheter i det nya företaget.
- Hela planen för samgåendet måste vara genomförd när den nya organisationen startar sin verksamhet.
- De samgående parterna avtalar att inte, varken direkt eller indirekt, dra sig tillbaka eller återköpa alla eller delar av de aktier utfärdade i samband med utfärdandet.
- Parterna ingår inte i några andra finansiella arrangemang som syftar till att ge fördel till tidigare aktieägare i någon av de samgående parterna.
- Parterna har inte för avsikt att göra sig av med en betydande del av tillgångarna ingående i samgåendet inom två år efter samgåendet i annat fall än vad som kan anses relaterat till den dagliga verksamheten.

- Redovisning av goodwill och negativ goodwill

APB 16 anger att goodwill ska tas upp som en tillgång och skrivas av i enlighet med föreskrifterna i ABP 17 "Intangible Assets". Där anges att goodwill ska skrivas av på basis av den uppskattade ekonomiska livslängden. Denna livslängd får dock inte överstiga fyrtio år. Den fyrtioåriga avskrivningen för goodwill är kontroversiell och föremål för ständiga diskussioner i USA. Till exempel så har SEC motarbetat att högteknologiska företag, som är föremål för en snabb teknisk utveckling, använder en fyrtioårig avskrivningstid på sina goodwillposter. Rak avskrivning ska användas om inte ett företag kan visa att en annan systematisk metod är mer passande. Redovisat goodwillvärde skall prövas vid varje bokslutstillfälle och i likhet med svensk redovisning ska en bestående värdeminskning nedskrivas. En nedskrivning av goodwillvärde får dock inte återföras.

Enligt amerikanska principer ska anskaffningsvärdet vid ett förvärv sättas med utgångspunkt från marknadspriset per det datum då transaktionen genomförs. Detta är viktigt då anskaffningspriset får effekt på eventuell goodwill.

Redovisning av undervärden som uppkommer vid ett förvärv är striktare i USA i jämförelse med Sverige. APB 16 anger att undervärden proportionellt ska reducera värdet av icke-monetära tillgångar. Om hela undervärdet inte kan elimineras genom att värdena på de förvärvade icke-monetära tillgångarna reduceras till noll ska det kvarstående beloppet klassificeras som negativ goodwill. Till skillnad från vad som följer av svensk praxis måste alltså de icke-monetära tillgångarna reduceras till noll innan negativ goodwill uppstår. Den eventuella negativa goodwillen redovisas som en skuld i balansräkningen och upplöses systematiskt över den period som man beräknar kunna dra fördel av den. Denna period får dock inte överstiga fyrtio år.

Företagsförvärv

Vid tillämpning av svenska redovisningsprinciper upptar koncernen undervärde (så kallad negativ goodwill) som en skuldpost vilken intäktsförs över en period på i medeltal 5-10 år (se även Redovisningsprinciper (B) och Not 6). Enligt US GAAP skall undervärdet reducera värdet av förvärvade långfristiga tillgångar och intäktsredovisas över tillgångarnas ekonomiska livslängd.

US GAAP not, företagsförvärv, Ericsson 1999.

Ericsson har i enlighet med vad som är vanligt förekommande i svensk redovisning redovisat negativ goodwill utan att först så långt som möjligt skriva av den mot befintliga icke-monetära tillgångar. Denna praxis är inte tillåten enligt US GAAP varför den upptagna negativa goodwillen har tagits bort och istället minskat värdet av icke-monetära tillgångar.

Kommentar

I amerikansk redovisning finns inte, när det gäller poolningsmetoden, det kriteriet som finns i svensk redovisning och som anger att de samgående företagen ska vara lika stora. Detta har bidragit till att det är lättare att tillämpa metoden i USA jämfört med Sverige vilket även ineburit att poolningsmetoden fram till nu varit vanligare i USA. Den trend som för närvarande finns i USA tyder dock på att möjligheten att använda poolningsmetoden som värderingsmetod vid förvärv är på väg att försvinna. Det är även förändringar på gång som rör förvärvsmetoden. Detta gäller diskussioner om att korta ner den maximalt tillåtna avskrivningstiden på

goodwill från 40 till 20 år. Det sistnämnda skulle innebära att amerikanska och svenska redovisningsprinciper skulle bli mer samstämmiga vad gäller synen på avskrivningen av goodwill. (H. Mabon, Ernst & Young)

4.11 Avsättning för omstruktureringskostnader

Avsättningar för omstruktureringskostnader regleras olika i Sverige och USA. Amerikanska redovisningsprinciper reglerar avsättningar för omstruktureringskostnader mer detaljerat och ingående jämfört svenska redovisningsprinciper. Amerikanska redovisningsprinciper föreskriver att olika kriterier ska vara uppfyllda för att en avsättning ska få göras. Svenska redovisningsprinciper är mindre restriktiva vilket gör att avsättningar i vissa hänseenden görs tidigare. Effekten av detta blir att avsättningar enligt svenska principer i vissa fall ej uppfyller de krav som amerikanska principer föreskriver och därför måste omföras.

Avsättning för omstruktureringskostnader delas upp i två kategorier för vilka redovisningen skiljer sig åt. Vi kommer därför att behandla redovisning enligt svenska och amerikanska principer för båda kategorierna. De två kategorierna är:

- Omstruktureringskostnader i samband med förvärv
- Omstruktureringskostnader i andra fall (exempelvis vid försäljning eller nedläggning av en affärsenhet)

Den sista punkten som omfattar omstruktureringskostnader i andra fall är uppdelad på två olika kostnadsslag. Det ena kostnadsslaget är omstruktureringskostnader hänförlig till personal, det andra omfattar övriga kostnader.

Svensk redovisning

- Vid förvärv

Omstruktureringskostnader som uppkommer vid förvärv regleras i RR 1 ”Koncernredovisning”. Vid ett förvärv kan det uppkomma behov av olika åtgärder för att integrera den nya enheten som exempelvis personalnedskärningar och fabriksnedläggningar. Omstruktureringskostnader relaterade till åtgärder som vid förvärvstidpunkten kan konkretiseras skall tas med i förvärvsanalysen. Dessa kostnader kan härstamma från både det förvärvade företaget eller från ett annat företag inom koncernen och ska var en direkt följd av förvärvet. Redovisningsrådet menar att konkretiserade åtgärder föreligger om en sammanställning kan göras av 1) de verksamheter som omfattas av de beslutande åtgärderna 2) de utgifter åtgärderna kommer att medföra (beräknat med rimlig precision) 3) den tidsperiod under vilken åtgärderna skall genomföras.

- Omstruktureringskostnader i andra fall

I Sverige finns det ingen rekommendation som behandlar omstruktureringskostnader vid försäljning eller nedläggning av affärsenhet varken för kostnader som är hänförlig till personal eller för andra kostnader. Redovisningsrådet har dock behandlat frågan om att ta fram en speciell rekommendation för omstruktureringskostnader men ansåg att det, då dessa kostnader härstammar från extraordinära händelser, var svårt att motivera en sådan rekommendation eftersom det inte finns sådana regler för övriga extraordinära händelser. Dessa omstruktureringskostnader ansågs därför falla under de extraordinära kostnader som omfattas av RR 4 ”Redovisning av extraordinära intäkter och kostnader samt upplysningar för jämförelseändamål”. Förutom detta utgår avsättningarna för omstruktureringskostnader i svensk redovisning från §9 i Årsredovisningslagens 3:e kapitel. Där framgår att sådana förpliktelser som är hän-

förliga till räkenskapsåret eller tidigare räkenskapsår och är sannolika till sin förekomst men osäkra till belopp eller tidpunkt skall redovisas som en avsättning.

Avsaknaden av en specifik rekommendation för behandling av omstruktureringskostnader, ej hänförliga till personal, har medfört att avsättningar för dessa kostnader i praktiken ofta gjorts godtyckligt. I många fall har avsättningar gjorts när det inte funnits något åtagande enligt en formell plan och de omstruktureringskostnader som avsatts har inte specificerats.

För omstruktureringskostnader relaterade till personal har bristen på vägledning i svensk redovisning på samma sätt som för övriga kostnader bidragit till att avsättningar gjorts inkonsekvent och på subjektiv basis. I och med att det inte finns några konkreta kriterier för när en avsättning ska göras, görs avsättningar enligt svensk redovisning i ett tidigare skede än vad som är förenligt med de mer långtgående krav som ställs enligt amerikanska principer.

Amerikansk redovisning

- Vid förvärv

Enligt amerikanska principer ska omstruktureringskostnader som uppkommer i samband med ett förvärv inte ingå i förvärvsanalysen utan enbart kostnader för förvärvet ska tas upp i förvärvsanalysen. Omstruktureringskostnaderna ska föras direkt mot resultatet i takt med att de uppstår. Dock ska kostnader för en fastställd plan som omfattar; 1) avslutandet av en verksamhet i det förvärvade bolaget 2) ofrivillig uppsägning av anställda i det förvärvade bolaget 3) omlokalisering av anställda i det förvärvade bolaget, tas upp som en skuld vid förvärvet om de svarar mot speciellt fastlagda kriterier i EITF 95-3 "Recognition of Liabilities in Connection with a Purchase Business Combination", som är ett uttalande av FASB:s akutgrupp. Dessa kriterier är:

- Att ledningen, vid datumet för sammangåendet, har börjat formulera en plan för avslutandet av en verksamhet i det förvärvade bolaget.
- Att ledningen så tidigt som möjligt efter datumet för samgåendet fastställer vilka verksamheter som ska avslutas i det förvärvade bolaget.
- Att planen för avslutandet specificerar alla viktiga handlingar som måste företas för att genomföra den. Planen ska även specificera vilka verksamheter i det förvärvade bolaget som inte skall drivas vidare. Det förväntade datum då planen skall vara slutförd skall också specificeras.
- Att när planen är fastställd skall den påbörjas så fort som möjligt. Det ska dessutom inte, med hänsyn till planens tidsram, vara sannolikt att förändringar i den kommer att ske.

- Omstruktureringskostnader i andra fall

I amerikansk redovisning regleras avsättningar för omstruktureringskostnader, icke relaterade till personal, av APB 30 "Reporting the Results of Operations". Av denna rekommendation framgår att kostnader som är direkt hänförliga till beslutet att exempelvis sälja eller lägga ner en affärsenhet ska avsättas vid "the measurement date". Detta är den tidpunkt då det finns en formellt fastlagd plan som företaget anslutit sig till. Kravet på denna plan är att den anger ett förväntat färdigställandedatum och alla signifikanta processer som behövs för att färdigställa planen. Utförandet av planen måste inledas så snart som möjligt och tidtabellen för dess färdigställande får ej ändras i större utsträckning. Till skillnad från svensk praxis krävs det alltså en formellt fastlagd plan för att en avsättning av omstruktureringskostnader ska få ske.

Omstruktureringskostnader hänförliga till personal regleras utförligt i amerikansk redovisning. FAS 88 "Employers Accounting for Settlements and Curtailments of Defined Benefit Pension Plans and for Termination Benefits" delar upp kostnader för personal i två olika kategorier, 1) särskilda uppsägningsersättningar, 2) kontrakterade uppsägningsersättningar. Enligt FAS 88 är särskilda uppsägningsersättningar sådana som erbjuds anställda för en kort period i samband med deras uppsägning. Kontrakterade uppsägningsersättningar framgår av en plan eller avtal som träder i kraft vid uppsägningar till följd av exempelvis verksamhetsnedläggningar.

Avsättningar för kostnader hänförliga till särskilda uppsägningar skall göras när, a) de anställda som berörs informeras om ersättningen och accepterar denna, b) den totala summan av ersättningarna med rimlig säkerhet kan uppskattas.

För de kontrakterade ersättningarna skall avsättningar göras när det är, a) sannolikt att de anställda kommer att bli berättigade till ersättningarna, b) den totala summan av ersättningarna med rimlig säkerhet kan uppskattas.

Avsättningar för omstruktureringar

Avsättningar för omstruktureringar har gjorts i enlighet med svenska redovisningsprinciper. U.S. GAAP är mer restriktiv beträffande vilka omstruktureringar som anses kvalificera för avsättningar. Bland annat krävs att omstruktureringarna skall vara offentliggjorda och villkoren kända för de anställda som berörs före bokslutsdagen. De avsättningar som har reverserats för U.S. GAAP-avstämningen förklaras huvudsakligen av att ovannämnda krav ej har uppfyllts.

US GAAP not, avsättningar för omstruktureringar, SKF 1999.

I samband med planerade omstruktureringar har SKF i ett tidigt skede gjort avsättningar för dessa kostnader. De grunder på vilket detta gjorts accepteras inte enligt US GAAP, varför SKF vid omräkningen till amerikanska principer har fått ta bort dessa avsättningar.

Kommentar

Då svenska principer inte har lika stränga krav som US GAAP för när en avsättning får göras, kan en avsättning göras i ett tidigare skede. Huruvida detta blir en tillämpning av försiktighetsprincipen beror på hur företagets finansiella information tolkas och används. Balansmässigt blir det försiktigare att enligt svenska principer ta upp en kostnad i ett tidigt skede men resultatmässigt blir det försiktigare att enligt amerikanska principer göra en avsättning i ett senare skede. Detta följer av att en värdering av ett företag utifrån dess resultaträkning utgår ifrån framtida år. Om en avsättning görs i ett tidigt skede (enligt svenska principer) för exempelvis år 1 kommer det under efterföljande år, för vilka företaget värderas utifrån, inte att tas upp någon avsättning. Detta får till följd att värderingen inte beaktar avsättningen. Om avsättningen istället enligt amerikanska principer redovisas i ett senare skede beaktas således avsättningen vid värderingen. Huruvida det svenska eller amerikanska sättet ansluter till försiktighetsprincipen beror alltså på om man utgår från balans- eller resultaträkningen. (L. Iredahl, Ernst & Young)

4.12 Comprehensive income och likvida medel

Detta avsnitt innehåller två skillnader mellan svensk och amerikansk redovisning vad gäller presentation av den finansiella informationen. Den första skillnaden följer av att företag enligt US GAAP, för att öka informationsvärdet, ska redovisa ett mer omfattande resultat än vad som följer av resultaträkningen, detta resultat benämns ”comprehensive income”. Något motsvarande krav finns inte enligt svenska principer vilket betyder att detta resultat blir ett tillägg i förhållande till den svenska redovisningen. Den andra skillnaden rör vad som anses utgöra likvida medel.

Comprehensive income

US GAAP kräver att företag, i tillägg till nettoresultatet som följer av resultaträkningen, redovisar ”comprehensive income” enligt FAS 130. ”Comprehensive income” omfattar det redovisade nettoresultatet med tillägg för alla förändringar i eget kapital som skett under perioden och som ej avser kapitaltransaktioner med ägarna.

Då vissa händelser redovisas direkt mot eget kapital istället för över resultaträkningen kan det finnas intäkter, kostnader, vinster och förluster som inte syns i företagets nettoresultat. Exempel på poster som redovisas direkt mot eget kapital är:

- Orealiserade vinster eller förluster på värdepapper klassificerade som ”tillgängliga för försäljning. (se avsnittet ”Värdepappersinnehav”)
- Omräkningsdifferenser hänförliga till omräkning av utländska dotterbolags räkenskaper till moderbolagets valuta.

Resultatet som ges genom en redovisning av ”comprehensive income” är alltså mer omfattande än resultatet som följer av resultaträkningen och FASB anser att denna information tillsammans med den som ges i resultaträkningen på ett bättre sätt hjälper intressenter att bilda sig en uppfattning om företagets aktiviteter och framtida kassaflöde.

FAS 130 behandlar endast uppställning och presentation av ”comprehensive income” och anger inte hur och vilka poster som ska ingå. Då en post som redovisas mot eget kapital, och således som en komponent i ”comprehensive income”, i ett senare skede tas upp i resultaträkningen måste en justering av ”comprehensive income” ske. Görs inte detta kommer posten att påverka resultatet två gånger. Ett exempel på en sådan post är ackumulerade vinster eller förluster på värdepapper ”tillgängliga för försäljning”, vilka innan värdepappren säljs redovisas mot eget kapital. När värdepappren säljs redovisas dessa ackumulerade vinster eller förluster i resultaträkningen.

Likvida medel

Svensk och amerikansk redovisning har en annorlunda syn på vad som kan anses vara likvida medel. I den amerikanska redovisningen anger FAS 95 ”Statement of Cash Flows”, som generell regel, att en placering endast får ha en löptid på tre månader eller kortare från förvärvstidpunkten, för att klassificeras som likvida medel. I övrigt ska placeringen vara hög likvid, det vill säga lätt kunna omvandlas till kassamedel, summan som den kan omvandlas till ska vara känd och den ska vara så nära ”inlösen” att risken för värdefluktuationer är obetydlig.

Den svenska rekommendationen RR 7 ”Redovisning av kassaflöden” har i princip samma beskrivning av vad som kan klassificeras som likvida medel, med ett viktigt undantag. RR 7 anger att en placering normalt kan klassificeras som likvida medel när löptiden från anskaffningstidpunkten t.ex. är tre månader eller kortare. RR 7 har genom denna beskrivning till skillnad mot FAS 95 inte satt tre månaders gränsen som en absolut gräns. Detta har gjort att företag i Sverige ofta klassificerar placeringar med en löptid på upp till tolv månader som likvida medel.

Placeringar med en löptid som överstiger tre månader och som i den svenska redovisningen hänförs till likvida medel, måste vid en redovisning enligt US GAAP istället redovisas som investeringar.

5 Omräkningsprocessen hos svenska företag

I detta kapitel återges hur svenska företag, börsnoterade i USA, organiserar och administrerar omräkningen av svenska redovisningsprinciper till amerikanska principer. Kapitlet grundar sig på intervjuer som gjorts med företrädare för Ericsson, SKF, Volvo, Swedish Match, och Electrolux.

5.1 Inledning

Intervjuerna med respektive företag har sammanställts i separata delavsnitt. I ett avslutande delavsnitt sammanfattas och kommenteras hur företagen organisatoriskt och administrativt sköter omräkningen. De intervjuade personerna är alla operativt ansvariga för omräkningen på respektive företag.

Syftet med att återge hur dessa företag går tillväga vid omräkningen är att visa hur processen kan företas. Genom detta kan företag som sneglar mot en notering i USA bilda sig en uppfattning om vad som krävs av organisationen för att klara de redovisningskrav som en notering i USA innebär. Sammanställning är även av intresse för de företag som redan är noterade i USA då det kan vara intressant att se hur andra svenska företag organiserar omräkningsprocessen. Det sistnämnda framgick tydligt vid intervjuerna med respektive företag.

5.2 AB LM Ericsson

Detta avsnitt behandlar Ericssons tillvägagångssätt vid omräkningen av bokslutet till amerikanska principer. Avsnittet grundar sig uteslutande på en intervju med Jan Fridén och Malin Hurtig som är koncernredovisningsekonomer på Corporate Financial Reporting and Analysis. Det är dessa två som företagit omräkningen och upprättandet av ”US GAAP noten” på Ericsson.

Ericsson företar omräkningen till amerikanska redovisningsprinciper internt. Denna omräkning utförs av de två ovanstående personerna i samband med årsbokslutet, med hjälp av koncernredovisningsansvarige och med handledning från företagets revisorer. Företagets revisorer har genomgående en viktig roll i omräkningsprocessen. De ger inledningsvis de ansvariga på företaget vägledning för vilka poster som behöver räknas om. Detta kan omfatta exempelvis nya poster som tillkommit jämfört med föregående års bokslut eller förändringar i amerikanska redovisningsprinciper.

När det gäller valet av vilka ordinarie bokslutposter som ska omräknas i bokslutet sker detta i samråd mellan koncernredovisningsansvarige och revisorerna. Dessa diskuterar vilka nyheter och förändringar som berör koncernen och som har ”påtaglig” effekt på resultatet. Avvägningen av vilka poster som ska omräknas görs alltså av revisorer med US GAAP kompetens. Dessa har stor erfarenhet av US GAAP redovisning och bevakar fortlöpande bland annat förändringar i amerikansk redovisningspraxis. När företagets ansvariga, genom konsultation med revisorerna, fått en uppfattning om vilka poster som behöver omräknas sätter de sig in i de aktuella amerikanska rekommendationerna. Arbetet med att studera och förstå de amerikanska rekommendationerna är omfattande och görs grundligt, för att på så sätt kunna tolka rekommendationerna rätt.

Omräkningen görs i huvudsak på koncernnivå. För vissa specifika poster, framförallt utvecklingskostnader för mjukvara, sker dock omräkningen på bolagsnivå. Respektive dotterbolag företar alltså vissa omräkningar själva vilka skickas upp till koncernnivå för sammanställning. Kontakten med dotterbolagen sker kontinuerligt under räkenskapsåret för att de ansvariga på koncernnivå hela tiden ska ha kontroll på utvecklingen av de aktuella posterna i respektive dotterbolag. För att dotterbolagen ska företa omräkningarna korrekt skickar de ansvariga på koncernnivå ut information och vägledning om US GAAP rapportering. Sammantaget gör detta att det läggs ner mycket tid på redovisning enligt amerikanska principer på bolagsnivå även om den största arbetsinsatsen görs på koncernnivå.

Den tid som läggs ner på koncernnivå vad gäller själva omräkningen i samband med årsbokslutet uppskattar respondenterna vara en veckas heltid för två personer. Det är dock svårt att uppskatta den totala tid som läggs ner löpande under hela året. Kontakter med dotterbolagen vad gäller uppföljning av deras rapportering och förändrade rapporteringskrav sker frekvent.

Ericsson har inga direkta kontakter med SEC vad gäller nya och förändrade redovisningskrav. Detta sker indirekt genom företagets revisorer som, som vi tidigare nämnt, helat tiden bevakar förändringar i amerikanska redovisningsprinciper och krav från SEC. När Ericsson färdigställt omräkningen till amerikanska principer skickas denna över till revisionsbyråns amerikanska avdelning. Där kontrolleras att redovisningen ansluter till US GAAP och därmed till SEC:s krav på utländska företag noterade i USA.

5.3 AB SKF

Detta avsnitt behandlar SKF:s tillvägagångssätt vid omräkningen av bokslutet till amerikanska principer. Avsnittet grundar sig uteslutande på en intervju med Inge-May Lindström som är redovisare på SKF:s koncernstab och tillika en av de ansvariga för omräkningen till amerikanska redovisningsprinciper.

SKF redovisar enligt US GAAP i de fall där svenska och amerikanska redovisningsprinciper ej skiljer sig åt. Detta innebär att samtliga dotterbolag rapporterar enligt US GAAP i de fall där en sådan redovisning är förenlig med svenska principer. För de poster där svenska och amerikanska principer skiljer sig åt, rapporterar dock dotterbolagen enligt svenska principer. Dessa poster omräknas sedan uteslutande av koncernens redovisningsstab. De juridiska enheterna i koncernen omräknar alltså inte själva några poster i samband med upprättandet av ”US GAAP noten”.

Enligt Inge-May Lindström görs ingen avvägning av vilka poster som ska omräknas, utan SKF omräknar samtliga poster i bokslutet där svenska och amerikanska redovisningsprinciper skiljer sig åt. Processen kring vilka poster som varje år behöver omräknas sker i flera steg. De ansvariga på koncernnivå håller sig fortlöpande ajour med förändringar av amerikanska redovisningsprinciper. Detta görs genom att exempelvis studera nya publikationer från normgivande organ. Även Internet nämns i intervjun som ett användbart forum där man, genom att besöka olika amerikanska redovisningsorgans respektive hemsidor, kan ta del av nyheter och förändringar vad gäller redovisningspraxis. Processen omfattar även företagets revisorer som bidrar med kunskap rörande amerikansk redovisningspraxis.

Inledningsvis i omräkningsprocessen studerar de ansvariga på koncernnivå om det skett några förändringar eller tillägg i amerikansk praxis, rörande de poster som omräknades vid föregående bokslut och som fortfarande finns kvar vid det aktuella bokslutet. Om det i det aktuella bokslutet finns poster som ej fanns föregående år kontrollerar de ansvariga, genom att sätta sig in i den aktuella amerikanska rekommendationen, om det föreligger några skillnader mellan svensk och amerikanska redovisning. Det finns hela tiden möjlighet att konsultera revisorerna exempelvis angående om företaget tolkat de amerikanska principerna korrekt.

Arbetet runt omräkningen sker fortlöpande under hela året. Koncernstabens redovisningsavdelning skickar information och riktlinjer till dotterbolagen angående rapporteringen som ligger till grund för omräkningen. Den rapportering som dotterbolagen gör ändras så att koncernstaben får de siffror och underlag som behövs för att göra en korrekt omräkning till amerikanska redovisningsprinciper. Då amerikansk praxis ändras fortlöpande är det viktigt att dessa riktlinjer hela tiden uppdateras så att koncernstaben erhåller korrekt och relevant information. Sammantaget innebär detta att koncernen hela tiden måste ha en framförhållning vad gäller den årliga omräkningen.

Det är svårt att uppskatta den totala arbetstid som läggs ner på omräkningen, då detta till stor del är beroende av i vilken utsträckning amerikansk praxis ändras från år till år rörande de poster som är aktuella för företaget. Tillkommandet av ”nya” poster i det ordinarie bokslutet, vilka eventuellt behöver omräknas, sätter också ramarna för arbetsinsatsen. Totalt arbetar fyra personer med omräkningen på koncernnivå. Med undantag av chefen för koncernredovisningen hade dessa ingen speciell US GAAP kompetens från början, utan har förvärvat denna genom det arbete som utförts varje år. De ansvariga för omräkningen går också kurser i US GAAP redovisning vilka arrangeras bl.a. av företagets revisorer. För att bredda US GAAP kompetensen i organisationen roterar de inblandade mellan de poster som omräknas, vilket gör att de får ansvar för och erfarenhet av olika poster varje år. Detta bidrar samtidigt till att organisationen inte blir beroende av kunskapen hos en enskild individ.

Innan omräkningen tas in i årsredovisning och skickas till SEC, granskas den av US GAAP experter hos företagets revisor. De kontrollerar att de poster som behöver omräknas har omräknats och att detta skett enligt amerikansk praxis. Koncernen anlitar även juridiska rådgivare för tolkning av SEC:s rapporteringskrav.

5.4 AB VOLVO

Detta avsnitt behandlar Volvos tillvägagångssätt vid omräkningen av bokslutet till amerikanska principer. Avsnittet grundar sig uteslutande på en intervju med Patrik Stenberg som är redovisare på Volvos koncernstab och tillika en av de två som är ansvariga för omräkningen till amerikanska redovisningsprinciper.

De flesta poster som Volvo omräknar till amerikanska redovisningsprinciper omräknas på koncernnivå. Dessa omräkningar görs utifrån specificerad information från respektive dotterbolag. Rapporteringen rörande US GAAP redovisningen från dotterbolagen inkluderas i de vanliga rapporterna som görs enligt koncernens rapporteringssystem. Vissa poster omräknar dock dotterbolagen själva. Ett exempel på detta är värdering av värdepappersinnehav. Det kan även nämnas att rutinen för omräkningen av pensioner skiljer sig från de övriga omräkningsposterna. Pensionskostnader i de svenska dotterbolagen omräknas på koncernnivå genom att koncernstaben lämnar variabler till SPP som beräknar pensionskostnaden utifrån amerikanska

antaganden. De utländska dotterbolagen tar vid omräkningen av pensionskostnader hjälp av egna konsulter och de olika ländernas motsvarighet till SPP beräknar pensionskostnaden utifrån amerikanska auktarieantaganden. De flesta omräkningsposter rapporteras en gång per år vid själva omräkningen i samband med årsbokslutet.

Koncernstaben lägger fortlöpande under hela året ner ett stort arbetet på att ta fram och specificera vilken information och vilket underlag som behövs för de aktuella omräkningsposterna. Patrik menar att denna process är mycket viktig då kvaliteten på informationen och instruktionen till dotterbolagen i mångt och mycket inverkar på kvaliteten och användbarheten av den information som dotterbolagen rapporterar in. Är instruktionerna otydliga och bristfälliga kan det leda till att dotterbolagen inte förstår vilken information som koncernstaben behöver vilket försvårar arbetet med omräkningen. Arbetet med att analysera och utvärdera den information som dotterbolagen rapporterar är både tidskrävande och omfattande.

De ansvariga för omräkningen på Volvo uppdaterar sig kontinuerligt om vad som händer på det amerikanska redovisningsområdet. När det kommer nya amerikanska rekommendationer analyserar man på Volvo om dessa skiljer sig från svenska rekommendationer och om en eventuella skillnader påverkar Volvo:s redovisning. Detta arbete sker i samarbete med amerikanska redovisningsexperten från företagets revisor. Ett liknande arbete företas om det i bokslutet ingår en post som ej förekommit i tidigare bokslut. Om en ny post uppkommer stämmer de ansvariga av om posten redovisas annorlunda enligt US GAAP och om man därmed behöver företa en omräkning. Innebär en ny rekommendation eller en ny bokslutspost att en omräkning måste göras måste de ansvariga på koncernnivå sammanställa och sända ut nya informationskrav till dotterbolagen. I samband med detta måste man även kontrollera att dotterbolagen kan lämna den information som krävs. Hela denna process kräver en framförhållning.

När det gäller avvägningen av vilka poster som skall omräknas till amerikanska principer vid bokslutet, gör Volvo en bedömning i samråd med företagets revisorer om vad som är av väsentlig betydelse för räkenskaperna. Detta görs på så sätt att företaget först analyserar och bildar sig en egen uppfattning och sedan konsulterar detta med revisorerna. Volvo har tidigare använt sig av ett kriterium som sagt att en skillnad är väsentlig om det får minst en femprocentig påverkan på resultatet. Detta kriterium används dock inte längre. Avvägningen görs istället utifrån andra ställningstaganden. Ett exempel på detta är betydelsen av den post som skillnaden avser. Av detta följer att en skillnad som slår direkt på resultatet blir mycket viktig medan en skillnad som exempelvis utgör en tilläggspost blir mindre viktig.

Det som tar mest tid och som är mest krävande i omräkningsprocessen är att behandla och analysera den information som sänds från de olika dotterbolagen. Denna process innefattar otaliga konsultationer med företagets revisorer. Själva justeringarna i omräkningsprocessen tar däremot inte så lång tid.

Ett flertal av de revisorer med US GAAP expertis som konsulterar Volvo i omräkningsprocessen är amerikaner. Nackdelen att arbeta med amerikaner är att de inte har någon kunskap eller erfarenhet av svensk redovisning. Detta gör att de inte har någon förståelse för de svenska redovisningsprinciper som Volvo:s ordinarie redovisning är uppförd efter. I dessa fall måste Volvo:s ansvariga hela tiden förklara för de amerikanska redovisarna hur och varför posterna redovisats som de gjorts. Om US GAAP experterna är svenska redovisare underlättas därför arbetet.

När Volvo gjort klart omräkningen granskas den av företagets revisorer som stämmer av så att den svarar upp mot de krav som SEC ställer. Kontakter med SEC kan på så vis sägas ske indirekt genom revisorerna. Dock har Volvo en gång under de år de varit noterade i USA kommit i direktkontakt med SEC. SEC företar nämligen varje år stickprover på de utländska företagens årsredovisningar. Detta görs ofta i samband med att företagen ifråga varit inblandade i större affärshändelser i USA. I samband med ett större företagsförvärv som Volvo gjorde i USA ett år, blev man föremål för en granskning av SEC. Denna granskning bestod av frågor och synpunkter från SEC på Volvo:s redovisning vilket fungerade som en positiv och nyttig feedback.

5.5 Swedish Match AB

Detta avsnitt behandlar Swedish Matchs tillvägagångssätt vid omräkningen av bokslutet till amerikanska principer. Avsnittet grundar sig uteslutande på en intervju med Bertil Raihle som är chef på Swedish Matchs koncernstab för redovisning och tillika ansvarig för omräkningen till amerikanska redovisningsprinciper.

Omräkningen från svenska till amerikanska redovisningsprinciper sker på Swedish Match i samarbete med företagets revisorer. Med dessa diskuteras och utbyts tankar rörande omräkningen. Arbetet med omräkningen till amerikanska principer kan sägas utgå från två typer av händelser. En utgångspunkt är förändringar i US GAAP. I samband med att amerikansk redovisning fortlöpande ändras och nya rekommendationer utges, måste företaget kontinuerligt kontrollera om dessa ger upphov till skillnader mellan svensk och amerikansk praxis och således behöver omräknas. Den andra utgångspunkten är när det genom olika transaktioner under året uppstår bokslutsposter som företaget ej tidigare redovisat och omräknat till amerikanska principer. De ansvariga för US GAAP redovisning på företaget följer hela tiden med själva i utvecklingen för att bilda sig en uppfattning om vilken effekt förändringar får på omräkningsprocessen. Parallellt med detta sker även fortlöpande konsultationer med US GAAP experter som företräder företagets revisor.

Det är två till tre stycken på Swedish Matchs redovisningsstab som arbetar med omräkningen. Detta arbete är som intensivast i samband med bokslutet då själva omräkningen görs. Under hela året pågår dock ett arbete rörande US GAAP redovisningen. Detta består bland annat i att de ansvariga för omräkningen kontrollerar och följer upp vilken effekt nya transaktioner, som uppstår under året till följd av olika affärshändelser, har på redovisning enligt amerikanska principer.

All omräkning till amerikanska principer sker centralt på koncernnivå. Dotterbolagen omräknar därmed inga poster själva utan rapporterar endast den input som redovisningsstaben på koncernnivå behöver, för att kunna företa de rätta justeringarna. Den information och det underlag rörande US GAAP redovisning, som bolagen måste rapportera till redovisarna på koncernnivå, ingår i koncernens ordinarie rapportsystem. De informationskrav som ställs på bolagen ses över en gång varje år efter bokslutet. Om man i samband med detta upptäcker att krav eller rekommendationer ändrats så revideras de formulär som ligger till grund för dotterbolagens US GAAP rapportering.

Angående vilka poster som ska omräknas till amerikanska principer använder företaget sig utav ett så kallat materialitetskrav. Definitionen av detta är något otydlig och avvägningen görs mycket på känsla om vad som får en väsentlig effekt på räkenskaperna. Exempelvis görs

generellt ingen omräkning av små poster. De flesta poster som omräknas varje år är frekvent återkommande, vilket gör att när företaget väl omräknat en sådan post vid ett bokslut finns det rutiner och modeller, vilket underlättar en sådan omräkning i framtiden. Sådana poster för vilka denna rutin finns omräknas alltid i bokslutet även om avvikelserna blir mycket små. Detta då det inte innebär något merarbete för företaget.

Företaget har inga direkta kontakter med SEC. Denna kontakt sker indirekt genom företagets revisorer. Kraven från SEC:s sida rörande utländska företags omräkning till amerikanska principer är stora och kontroller av de finansiella rapporterna är vanligt förekommande. SEC läser varje år igenom ett flertal de rapporter som skickas in av utländska företag. Detta innebär att företagen var tredje eller fjärde år får räkna med att rapporten blir noggrant genomläst. SEC har egna redovisare som kan svenska redovisningsprinciper vilket gör att dessa vet vilka skillnader som finns mellan redovisningssätten och således även vet vilka omräkningar som måste göras och hur. Detta gör att man på Swedish Match är mycket försiktiga och absolut inte vill företa en omräkning som inte ansluter till SEC:s krav. En omräkning som inte skulle visa sig motsvara SEC:s krav kan få negativa konsekvenser i form av uteslutning från den amerikanska börsen eller någon form av stämning.

Företagets omräkning till US GAAP granskas av en företrädare för företagets revisor som är en s.k. ”SEC reviewing partner”. Ett stort ansvar angående huruvida omräkningen ansluter till SEC:s krav ligger på denna underskrivande revisor.

5.6 AB Electrolux

Detta avsnitt behandlar tillvägagångssätt vid omräkningen av bokslutet till amerikanska principer på Electrolux. Avsnittet grundar sig uteslutande på en intervju med Martina Lagerstedt som är redovisningscontroller på Electrolux och har de senaste åren ansvarat för omräkningen.

Omräkningen från svenska till amerikanska redovisningsprinciper på Electrolux sker med stor hjälp av företagets revisorer. Företaget har under en längre tid haft samma revisor. Omräkningsprocessen som skett varje år har därför företagets tillsammans med samma revisorer varje år. Därmed har omräkningen blivit rutinmässig för dessa då de haft en god kännedom om företaget och de poster som omräknats varje år. Det är relativt hög personalomsättning på de som har ansvaret för omräkningen. Detta har bidragit till att de revisorer som varit involverade i omräkningen fått extra stort ansvar när ny personal fått ansvaret för företagets omräkning. Inför detta bokslut har dock företaget bytt revisor vilket gjort att årets omräkning inte varit lika rutinmässig och därmed varit mer krävande.

Omräkningen till amerikanska principer sker uteslutande på koncernnivå. Detta görs utifrån information som samlas in från dotterbolagen i samband med årsbokslutet. Därför krävs inte någon US GAAP kompetens i bolagen. För de amerikanska dotterbolagen föreligger det dock ett annat scenario. Då dessa i sin ordinarie redovisning redovisar enligt US GAAP måste de vid rapportering upp till koncernnivå omräkna till svenska principer. Detta gör att de vet vilka skillnader som finns mellan svenska och amerikanska principer. Omräkningen från svenska till amerikanska principer på koncernnivå underlättas härmed för det material som kan hänföras till de amerikanska dotterbolagen då detta material alltså redan finns redovisat enligt US GAAP. I många länder har företaget flera dotterbolag. När detta är fallet sammanställs det

material avseende US GAAP redovisningen först på nationell nivå innan det skickas upp till koncernnivå.

När det gäller avvägningen av vilka poster som ska omräknas i bokslutet så görs denna avvägning mycket på erfarenhet om vad som gjorts tidigare år. Här har de gamla revisorerna tidigare spelat en stor roll då de varit med under en längre tid och därmed fått erfarenhet vilka poster som omräknats tidigare år. I samband med bytet av revisor inför detta bokslut har dock arbetet med avvägningen i år varit omfattande. De nya revisorerna har inte hat samma erfarenhet av företagets omräkningar för tidigare år varför man vid detta års omräkning gjort en grundlig revidering av omräkningen och i princip stämt av redovisningen för samtliga poster. Avvägningen utgår hur som helst från skillnader som kan anses vara väsentliga. Exempel på en avvägning är att företaget endast beaktar pensioner för de länder (Tyskland, Sverige, Storbritannien och USA) där de har stor verksamhet och därmed höga pensionskostnader. För andra länder med liten verksamhet är pensionsåtagandena följaktligen små och innebär ingen väsentlig skillnad. Till detta kan tilläggas att företaget då de har stor verksamhet i USA försöker att anpassa den svenska redovisningen till US GAAP så långt som det är möjligt. Man betonar dock att man även har en ambition att följa Redovisningsrådets rekommendation fullt ut.

Arbetet med omräkningen på koncernnivå företas i huvudsak i samband med det ordinarie bokslutet. De sista åren har Martina ensam ansvarat för företagets omräkning. Då omräkningen i princip handlar om att göra ett nytt bokslut och företaget har ca. 450 dotterbolag har detta varit ett krävande arbete. Uppskattningsvis har Martina lagt ner ca. en och en halv veckas heltid på omräkningen, där den mest tidskrävande delen har varit att analysera den information som kommer in från de olika dotterbolagen. Företaget har dock kommit till insikt om att detta arbete är för tungt för en person varför man i samband med nästa års bokslut kommer att ha två stycken ansvariga för omräkningen. Förutom arbetet i samband med bokslutet lägger den ansvarige inte ber så mycket tid på omräkningsprocessen under resten av året. Förändringar i US GAAP som rör omräkningen följer företaget genom revisorerna. Bl.a. håller revisorerna seminarier där det finns möjlighet att uppdatera sig på förändringar.

När omräkningen är klar revideras den på samma sätt som gäller för ett vanligt bokslut av företagets revisorer. Revisorerna vet vad SEC kräver av omräkningen och i och med revideringen vet man därmed att omräkningen motsvarar kraven från SEC.

5.7 Sammanfattning

Den största skillnaden mellan hur företagen administrerar omräkningsprocessen är i vilken grad dotterbolagen själva företar omräkningen till amerikanska principer. SKF, Swedish Match och Electrolux omräknar samtliga poster på koncernnivå, medan Volvo och Ericsson väljer att för vissa poster lägga ansvaret för omräkningen på dotterbolagen. Samtidigt som det underlättar för de ansvariga på koncernnivå om dotterbolagen omräknar vissa poster själva kräver det en kunskap om amerikansk redovisning av redovisarna i respektive dotterbolag. Dotterbolag ingående i en koncern som företar all omräkning på koncernnivå behöver däremot inte ha några speciella kunskaper i US GAAP utan rapporterar helt enkelt den information som koncernstaben behöver för att kunna företa omräkningen.

Gemensamt för de studerade företagen är att de på något sätt använder sig av revisorerna i samband med omräkningsprocessen. I vilken utsträckning detta görs skiljer sig dock mellan företagen. Vissa företag förefaller använda sig av och förlita sig på revisorerna i större ut-

sträckning än andra. Samtidigt som revisorerna har en viktig funktion vid konsultation om US GAAP redovisning är det tydligt att företagen inte helt överlåter arbetet till revisorerna. Det förefaller som att företagen anser det viktigt att i så stor utsträckning som möjligt driva arbetet med omräkningsprocessen själva och därmed upprätthålla en US GAAP kompetens i organisationen.

Arbetet med US GAAP redovisningen är som intensivast i samband med bokslutet då själva omräkningen företas. Samtliga företag betonar dock att arbetet med att se till att rätt information erhålles från samtliga dotterbolag, är en process som pågår fortlöpande under hela året. Då nya rapporteringskrav och omräkningsrutiner inte ändras friktionsfritt under en dag är framförhållning ett nyckelord i denna process.

Urvalet av vilka poster som skall omräknas från svenska till amerikanska principer företas i samtliga företag genom konsultation med revisorerna. Inget av företagen använder sig av något specifikt kriterium som exempelvis en procentuell andel av årets resultat. Avvägningen verkar göras en hel del på känsla och erfarenhet av vilka poster som ger upphov till väsentliga skillnader mellan de båda redovisningssätten.

6 Ett bokslut enligt US GAAP

I detta kapitel omräknas en balans- och resultaträkning från svenska till amerikanska redovisningsprinciper. Balans- och resultaträkningen är konstruerade så att de innehåller samtliga poster som behandlats tidigare i arbetet. Förutom detta omfattar omräkningen även en s.k. ”comprehensive income”.

6.1 Inledning

Detta kapitel utgår från de skillnader mellan svenska och amerikanska redovisningsprinciper som behandlats i kapitel 4. Kapitlet läses därför med fördel tillsammans med denna genomgång. För att det omräknade bokslutet ska tillföra vägledningen så mycket som möjligt har, som vi tidigare nämnt, detta konstruerats så att det innehåller alla de poster som behandlas i arbetet. Syftet med omräkningen är att visa vilken effekt skillnaderna mellan svenska och amerikanska redovisningsprinciper får på räkenskaperna, samt åskådliggöra de redovisningstekniska justeringarna som krävs. Siffror och förutsättningar i det omräknade bokslutet är fingerade varför vissa siffror kan uppfattas som osannolika. Detta inverkar dock inte på syftet med omräkningen.

Inledningsvis i presentationen av omräkningen visas en resultat- och balansräkning enligt svenska och amerikanska redovisningsprinciper, samt de justeringar som företagits. Därefter följer en notapparat som ingående behandlar de justeringar som gjorts. Avslutningsvis visas ”comprehensive income”.

Företaget som det omräknade bokslutet avser är liksom bokslutet fingerat och dess verksamhet startade i början av det räkenskapsår som bokslutet avser. Det omräknade bokslutet omfattar således företagets första verksamhetsår. Företagets räkenskapsår börjar 1/1 och slutar 31/12. I samband med starten förvärvades tre företag, varav ett är utländskt. Genom detta uppstod en koncern där de tre förvärvade företagen är dotterbolag. Den omräkning som sker i kapitlet gäller bokslutet för denna koncern.

6.2 Resultaträkning

MSEK	SWE GAAP	Förändring	Not	US GAAP
Nettoomsättning	1750,00			1750,00
RÖRELSENS KOSTNADER	1750,00			1750,00
Övriga externa kostnader	-387,00	6,50	1	
		10,00	3	
		20,00	10	-350,50
Personalkostnader	-850,00	10,00	3	
		-5,00	7	-845,00
Avskrivningar	-125,00	16,67	9	
		-4,50	1	
		-0,13	4	-112,96
Övriga rörelsekostnader		-2,50	6	-2,50
	-1362,00			-1310,96
RÖRELSERESULTAT	388,00			439,04
Ränteintäkter	20,00			20,00
Räntekostnader	-10,00	-1,00	1	
		5,00	4	-6,00
	10,00			14,00
RESULTAT EFTER FIN. POSTER	398,00			453,04
Skatt på årets resultat	-111,00	3,50	8	-107,50
Årets resultat	287,00	58,55		345,55

6.3 Balansräkning

MSEK	SWE GAAP	Förändring	Not	US GAAP
TILLGÅNGAR				
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
Immateriella anläggningstillgångar				
Goodwill	950,00	16,67	9	966,67
Balanserade utgifter för mjukvara	-	20,00	3	20,00
	950,00			986,67
Materiella anläggningstillgångar				
Maskiner/Inventarier	305,00	18,00	1	313,00
		-10,00	5	313,00
Fastigheter	195,00	4,88	4	199,88
	500,00			512,88
Finansiella anläggningstillgångar				
Värdepapper	150,00			150,00
	150,00			150,00
SUMMA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	1600,00			1649,55
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR				
Kortfristiga fordringar				
Kundfordringar	192,00			192,00
Övriga fordringar	175,00			175,00
Förutbetalda kostnader	300,00			300,00
Värdepapper	75,00	25,00	2	100,00
	742,00			767,00
Kortfristiga placeringar				
Kassa/Bank	150,00			150,00
	150,00			150,00
SUMMA OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR	892,00			917,00
SUMMA TILLGÅNGAR	2492,00			2566,55

forts. balansräkning

MSEK	SWE GAAP	Förändring	Not	US GAAP
EGET KAPITAL OCH SKULDER				
EGET KAPITAL				
Bundet eget kapital				
Aktiekapital	1000,00			1000,00
Bundna reserver	-	25,00	2	25,00
Uppskrivningsfond	10,00	-10,00	5	-
	1010,00			1025,00
Fritt eget kapital				
Årets resultat	287,00	58,55		345,55
	287,00			345,55
SUMMA EGET KAPITAL	1297,00			1370,55
AVSÄTTNINGAR				
Latent skatt	50,00	-3,50	8	46,50
Pensionsskuld	15,00	5,00	7	20,00
Övriga avsättningar	20,00	-20,00	10	-
SUMMA AVSÄTTNINGAR	85			66,50
LÅNGFRISTIGA SKULDER				
Skulder till kreditinstitut	200,00			200,00
SUMMA LÅNGFRISTIGA SKULDER	200,00			200,00
KORTFRISTIGA SKULDER				
Leverantörsskulder	185,00			185,00
Övriga skulder	25,00	17,00	1	42,00
Upplupna kostnader	700,00	2,50	6	702,50
SUMMA KORTFRISTIGA SKULDER	910,00			929,50
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	2492,00			2566,55

6.4 Leasing (not 1)

Företaget leasar från och med den 1 januari servrar som används i verksamheten. Avtalen ger upphov till en total leasingkostnad för året på 6,5 MSEK. Vid redovisning enligt svenska principer redovisas dessa leasingavtal som operationella. Detta betyder att den totala leasingkostnaden för året belastar årets resultat.

Det verkliga värdet på serverna tillsammans uppgår till 25 MSEK. Nuvärdet av de på kontraktet löpande minimileaseavgifterna uppgår till 22,5 MSEK. Detta innebär att nuvärdet av minimileaseavgifterna utgör 90 procent (22,5/25) av det verkliga värdet på serverna. Således faller leasingarrangemanget under det sk ”90 procentkriteriet” som säger: att om nuvärdet av minimileaseavgifterna är lika med eller överstiger leasingobjektets verkliga värde ska avtalet klassificeras som ett finansiellt leasingavtal.

Enligt amerikanska redovisningsprinciper måste därför leasingavtalen för serverna redovisas som finansiella. Detta innebär att leasingavtalen ska redovisas på samma sätt som om företaget företagit ett lånefinansierat köp av serverna. Därför tas nuvärdet av minimileaseavgifterna (22,5) upp som en tillgång samtidigt som motsvarande summa tas upp som en skuld. Den betalda leasingavgiften för året (6,5) tas bort och redovisas istället som amortering, vilket minskar den bokförda skulden och räntekostnaden. Den bokförda tillgången skrivs av varje år enligt samma principer som gäller för liknande tillgångar som företaget innehar. Avskrivningstiden i detta fall är 5 år.

Nedan visas de justeringar som måste göras för att omräkna leasingavtalen från operationella till finansiella.

Maskiner/Inventarier	Skulder	Leasingkostnad
1) 22,5 3) 4,5	2) 5,5 1) 22,5	2) 6,5
Avskrivning	Räntekostnad	
3) 4,5	2) 1	

1) Nuvärdet av minimileaseavgifterna vid avtalets ingående tas upp som en tillgång och en skuld. Den redovisade skulden motsvarar därmed den summa som företaget, i och med avtalet, förbundit sig att betala i form av framtida leasingavgifter.

2) Den leasingkostnad som redovisats enligt svenska principer, i och med att leasingavtalet redovisades som operationellt, bokas bort och delas upp på en räntekostnadsdel och en del som minskar den redovisade skulden. Räntekostnaden beräknas på den för perioden utestående skulden.

3) Den bokförda tillgången skrivs av enligt samma principer som gäller för liknande tillgångar och ger därmed upphov till avskrivningskostnader för perioden.

6.5 Värdepapper (not 2)

De värdepapper som enligt svenska principer redovisas som omsättningstillgångar klassificeras vid redovisning enligt amerikanska principer i kategorin ”Värdepapper tillgängliga för försäljning”. På balansdagen överstiger marknadsvärdet på dessa värdepapper anskaffningsvärdet. Det föreligger således en orealiserad vinst, vilken uppgår till 25 MSEK. Denna har i enlighet med svenska redovisningsprinciper inte beaktats i det svenska bokslutet. US GAAP kräver att orealiserade vinster eller förluster på värdepapper inom kategorin ”Värdepapper tillgängliga för försäljning” beaktas vid bokslutet och redovisas direkt mot eget kapital.

På grund av detta har följande justeringar företagits vid omräkningen till amerikanska redovisningsprinciper.

Värdepapper	Bundna reserver
1) 25	1) 25

1) Då den orealiserade vinsten beaktas i bokslutet ökar det bokförda värdet på de värdepapper som redovisats som omsättningstillgångar. Värdeökningen redovisas mot bundna reserver i eget kapital.

6.6 Utvecklingskostnader för programmjukvara (not 3)

Enligt huvudregeln i svensk redovisning har utvecklingskostnader för utveckling av programmjukvara avsedd för försäljning inte aktiverats i balansräkningen utan kostnadsförts löpande. Den utvecklade mjukvaran har uppnått den grad av teknisk färdigställande (technological feasibility) då US GAAP kräver en aktivering av de utvecklingskostnader som uppstår. Därför måste företaget vid omräkningen till amerikanska principer boka bort den kostnad som i den svenska redovisningen redovisats för perioden och istället aktivera summan i balansräkningen.

De utvecklingskostnader som i den svenska redovisningen belastat periodens resultat uppgår till 20 MSEK. Denna summa har hänförs till personalkostnader på 10 MSEK och externa kostnader på 10 MSEK. Då mjukvaran vid räkenskapsårets utgång fortfarande var under utveckling har ingen avskrivning av den aktiverade summan ännu påbörjats.

Omräkningen till amerikanska redovisningsprinciper kräver följande justeringar i bokslutet:

Externa kostnader	Personalkostnader
1) 10	1) 10

Bal. utg. för mjukvara

1)	20	

1) De personalkostnader och externa kostnader, hänförliga till utveckling av programmjukvara, som redovisats enligt svenska principer bokas bort och aktiveras istället i balansräkningen.

6.7 Räntekostnader (not 4)

Finansiering av upprättandet av en fastighet har under året givit upphov till räntekostnader på 5 MSEK. I den svenska redovisningen har dessa kostnader kostnadsförts löpande, vilket medfört att hela kostnaden påverkat årets resultat. US GAAP kräver dock att dessa räntekostnader aktiveras och hänförs till fastighetens anskaffningsvärde. Avskrivningstiden på fastigheten är 20 år vilket således även gäller för den aktiverade räntekostnadsdelen.

Fastigheten har upprättats under perioden 1/1 – 30/6. Detta innebär att avskrivningen inleds från och med 1 juli och omfattar på så vis endast sista halvan av räkenskapsåret.

Ovanstående ger följande justeringar vid redovisning enligt amerikanska principer:

Räntekostnader	
1)	5

Fastigheter			
1)	5	2)	0,125

Avskrivning	
2)	0,125

1) De räntekostnader som kostnadsförts i den svenska redovisning tas bort och redovisas som ingående i fastighetens anskaffningsvärde.

2) Fastigheten skrivs av på 20 år vilket således även gäller för den aktiverade räntekostnadsdelen.

6.8 Uppskrivning av anläggningstillgångar (not 5)

Vid bokslutet visade det sig att en anläggningstillgång som införskaffats i början av året hade ett marknadsvärde som översteg anskaffningsvärdet och samtidigt var tillförlitligt och bestående. I samband med den svenska redovisningen utnyttjades den möjlighet till uppskrivning som finns enligt svenska redovisningsprinciper. Anläggningstillgången skrevs därmed upp till det rådande marknadsvärdet. Uppskrivningsbeloppet avsattes till uppskrivningsfond.

Enligt US GAAP får en uppskrivning av en anläggningstillgång icke ske varför uppskrivningen tas bort ur räkenskaperna. Då uppskrivningen gjordes per balansdag hade ingen avskrivning på uppskrivningen skett i det svenska bokslutet.

Vid omräkningen till amerikanska principer företogs följande justeringar:

Uppskrivningsfond	Maskiner/Inventarier
1) 10	1) 10

1) Den anläggningstillgång som skrivits upp enligt svenska principer minskas med det uppskrivna beloppet. Då uppskrivningen redovisats mot uppskrivningsfond minskas även denna med uppskrivningsbeloppet.

6.9 Terminssäkringar (not 6)

Under året har det uppstått orealiserade kursförluster på 2,5 MSEK gällande löpande terminskontrakt avseende rörelsen, dvs. terminskontrakt som på balansdagen ännu inte var kopplade till en specifik underliggande transaktion. Dessa orealiserade kursförluster har enligt svenska principer inte beaktats i redovisningen.

Enligt amerikanska principer ska orealiserade kursförluster på sådana terminskontrakt beaktas vid bokslutet och inkluderas i periodens resultat. Detta kräver de justeringar som visas nedan:

övr. rörelsekostnader	Upplupna kostnader
1) 2,5	1) 2,5

1) Kursförlusten ökar årets rörelsekostnad och minskar därmed det redovisade resultatet. Då förlusten inte realiserats förrän i en senare period redovisas den som en upplupen kostnad.

6.10 Pensioner (not 7)

Företaget har valt att redovisa sina pensionsåtaganden i egen balans, vilket innebär att de pensionsskulder som finns redovisas som avsättning i balansräkningen. I den svenska redovisningen beräknades årets pensionskostnad med hjälp av auktarieantaganden som inte tog hänsyn till framtida ersättningsnivåer. Detta innebär att beräkningarna utgick från de löner och förmånsnivåer som gällde för de anställda på balansdagen. Enligt US GAAP har företaget vid beräkningen av årets pensionskostnad varit tvungna att beakta framtida ersättningsnivåer. Detta gjorde att pensionsskulden enligt amerikanska principer blev 5 MSEK högre än motsvarande skuld enligt svenska principer.

Ovanstående innebar följande justeringar vid omräkningen till amerikanska redovisningsprinciper:

Personalkostnader	Pensionsskuld
1) 5	1) 5

1) Personalkostnaden för perioden ökar och således ökar även företagens pensionsskuld.

6.11 Latent skatt (not 8)

Ett av företagen som förvärvats under året hade förlustavdrag. Dessa var hänförliga till förluster från tidigare verksamhetsår och uppgick till 12,5 MSEK. I den svenska redovisningen har företaget ännu inte börjat tillämpa den nya rekommendationen rörande redovisning av inkomstskatter (RR 9 ”Inkomstskatter”). Detta har fått till följd att den latent skattefordran som förlustavdraget ger upphov till inte har beaktats i redovisningen.

Enligt US GAAP ska samtliga latent skattefordringar i den mån det är sannolikt att de kommer kunna utnyttjas redovisas. Företaget bedömer att förlustavdraget på 12,5 MSEK till fullo kommer att kunna utnyttjas i framtiden varför man tar upp 28 procent av 12,5 MSEK (3,5 MSEK) som en latent skattefordran. Detta innebär följande justeringar:

Latent skatt	Årets skattekostnad
1) 3,5	1) 3,5

1) Den beaktade latent skattefordran minskar den redovisade latent skatteskulden. Den minskar även årets skattekostnad, då förlustavdraget är förvärvat i år och således ska påverka årets skattekostnad.

6.12 Goodwill (not 9)

De företagsförvärv som gjordes i början av året gav upphov till goodwill. Företaget anser att den ekonomiska livslängden på övervärdet är 30 år. Enligt svenska principer medges dock inte en längre avskrivning än 20 år varför företaget i det svenska bokslutet använt denna maximalt tillåtna avskrivningstid. Detta innebär att avskrivningarna på övervärdena under året uppgick till 50 MSEK.

Enligt amerikanska principer medges en avskrivning på maximalt 40 år. Detta innebär att företaget vid omräkningen till amerikanska principer kan utnyttja den 30-åriga avskrivningstid som utifrån övervärdenas ekonomiska livslängd är motiverad. Avskrivningskostnaden enligt amerikanska principer blir därmed 33,33 MSEK dvs. 16,67 MSEK lägre än enligt svenska principer. Detta ger följande justeringar vid omräkningen:

Goodwill	Avskrivning
1) 16,67	1) 16,67

1) Det bokförda goodwillvärdet i den svenska redovisningen ökas med det belopp som inte skrivs av enligt US GAAP. Den ”svenska” avskrivningskostnaden rörande goodwill minskas också med detta belopp.

6.13 Omstruktureringskostnader (not 10)

Under året har en avsättning enligt svenska principer på 20 MSEK gjorts för omstruktureringar. Avsättningen avser nedläggning av en affärsenhet och hänförs till lokalhyror. Några omstruktureringskostnader gällande personal är inte aktuellt då personalen på den berörda affärsenheten övergått i tjänst på andra enheter. De avsättningar som gjorts enligt svenska principer uppfyller ej de kriterier som ställs för att en motsvarande avsättning ska få göras enligt amerikanska principer. Därmed måste årets gjorda avsättningar återföras vid US GAAP redovisning. Detta innebär följande justeringar:

övriga avsättningar	övr. externa kost.
1) 20	1) 20

1) De avsättningar som, enligt svenska principer, gjorts under perioden tas bort och därmed minskar även periodens redovisade kostnader.

6.14 Comprehensive income

COMPREHENSIVE INCOME

Nettoreultat beräknat enligt US GAAP 345,55

Övrig comprehensive income:

Omräkningsdifferenser	1) -7
Orealiserade vinster på värdepapper	2) 25
Total övrig comprehensive income	18

Comprehensive income enligt US GAAP 363,55

1) Omräkningsdifferensen är hänförlig till omräkningen av det utländska dotterbolagets räkenskaper till SEK.

2) Orealiserade vinster på värdepapper klassificerade som ”tillgängliga för försäljning”.

7 Slutdiskussion

Under arbetet med att behandla skillnader mellan svensk och amerikansk redovisning märkte vi att amerikanska rekommendationer och uttalanden inte bara principiellt skiljer sig från dess svenska motsvarigheter, utan att det även finns skillnader i de sätt på vilket de båda ländernas redovisningspraxis presenteras. Amerikanska rekommendationer och uttalanden är omfattande, specifika och konkreta. En uppfattning som vi fått under arbetet och som även delas av de ansvariga för omräkningen på Ericsson är att det tar ett tag att komma underfund med hur rekommendationer och uttalanden ska läsas. Det ska dock sägas att när man vant sig att läsa de amerikanska rekommendationerna och uttalandena så ger de en konkret och specifik vägledning. Svenska rekommendationer och uttalanden har inte en lika specifik och konkret skrivning och lämnar större utrymme för tolkningar av dess användare jämfört med vad de amerikanska motsvarigheterna gör. Detta betyder att det krävs större redovisningskunskaper för att kunna använda svenska rekommendationer och uttalanden, än vad som krävs för att kunna använda amerikanska rekommendationer och uttalanden.

De poster vi behandlat i uppsatsen är som vi tidigare nämnt av generell karaktär. Exempelvis har de flesta företag sådana poster som pensioner, latenta skatter och räntekostnader i sina bokslut. Det kan även antas att företag som är noterade i USA har transaktioner i utländsk valuta vilka skyddas genom valutasäkringar. På grund av ovanstående menar vi att det är sannolikt att ett företag som noteras i USA måste omräkna de poster som vi behandlat i uppsatsen. Därför är det viktigt att de ansvariga för omräkningen på de aktuella företagen inledningsvis känner till de behandlade skillnaderna mellan svensk och amerikansk redovisning, samt vet hur dessa ska redovisas enligt amerikanska principer. Kunskapen om dessa poster får sedan kompletteras i de fall då företagets bokslut innehåller mer branschspecifika poster.

Av de intervjuer som gjorts kan vi dra den slutsatsen att det största arbetet med omräkningsprocessen är att hålla sig ajour om förändringar och tillägg i US GAAP samt vad detta betyder för företaget. När de ansvariga för omräkningen är insatta i hur och i vilken utsträckning den svenska redovisningen måste omräknas till amerikanska principer, är det ett viktigt och tidskrävande jobb att skapa rapporteringsrutiner i koncernen, så att dotterbolagen avlämnar den information som behövs för omräkningen. När denna information sammanställts och analyserats innebär inte justeringarna vid själva omräkningen några egentliga problem. Det sistnämnda märkte vi, när vi i kapitel 6 praktiskt omräknade ett bokslut från svenska till amerikanska principer. De justeringar som företogs upplevde vi som relativt enkla. Det ska dock nämnas att vissa poster, beroende på olika förutsättningar och omständigheter, i vissa fall kan vara tidskrävande och innebära problem. Detta är exempelvis fallet med redovisning av pensionskostnader som är en omfattande post och kräver flera olika beräkningar. Vid intervjun med Inge-May Lindström på SKF framkom exempelvis att arbetet med omräkningen av pensionskostnaden vid årets bokslut tagit drygt en vecka.

Med utgångspunkt från det bokslut vi har omräknat och de skillnader som uppstod i resultat- och balansräkningen mellan de båda redovisningssätten, är det lätt att förstå att SEC kräver finansiell redovisning enligt amerikanska redovisningsprinciper av utländska företag noterade i USA. Om inte de utländska företagen omräknade sina räkenskaper enligt US GAAP så skulle en jämförelse med amerikanska företag bli svår. Som framgår av det bokslut som vi gjort i kapitel 6, blir det stora skillnader mellan vissa poster i resultaträkningen och balansräkningen beroende på om svenska eller amerikanska redovisningsprinciper används. Exempelvis så utgör skillnaden i det redovisade resultatet, då resultatet enligt amerikanska principer är 58.55 MSEK högre än vad som är fallet enligt svenska principer, en stor procentuell del av

det totala resultatet. Med sådana skillnader mellan redovisningssätten är det svårt för amerikanska intressenter att skapa sig en bild av företaget och förstå vad siffrorna i räkenskaperna säger, om bokslutet är upprättat enligt svenska redovisningsprinciper.

Som framkommit tidigare är svenska och amerikanska rekommendationer skrivna på olika sätt. Lennart Iredahl (Ernst & Young) nämner dock i en kommentar till en av de behandlade posterna att svenska rekommendationer och uttalanden ofta kan tolkas så att den principiella innebörden överensstämmer med vad som framgår av de amerikanska motsvarigheterna. Som vi även nämnt tidigare förekommer det en form av harmonisering av redovisningsprinciper i världen vilket bl.a. innebär att svenska och amerikanska redovisningsprinciper i allt större utsträckning blir samstämmiga. Ett exempel på detta som är aktuellt för vår uppsats är den nya rekommendationen från Redovisningsrådet angående redovisning av inkomstskatter (RR 9). Denna innebär att det på detta område ej längre föreligger någon skillnad jämfört med US GAAP (med detta vill vi ej säga att det inom en snar framtid ej kommer att föreligga några skillnader överhuvudtaget, för dit är det fortfarande lång väg kvar). Vi anser, med stöd av ovanstående diskussion, att ett troligt scenario på sikt kan vara att svenska företag noterade i USA i så stor utsträckning som möjligt anpassar sin redovisning till amerikanska principer. Som framgår av intervjun med Inge-May Lindström är SKF redan inne på denna linje då företaget tillämpar US GAAP redovisning i det ordinarie bokslutet så långt det är möjligt med hänsyn till svenska redovisningsprinciper.

7.1 Metodkritik

Svensk och amerikansk redovisning skiljer sig på många punkter. Vi har valt att endast behandla de skillnader som vi anser vara generella skillnader, dvs. vara sådana punkter i redovisningen som de flesta svenska företag, oavsett bransch, kan behöva räkna om vid en börsnotering i USA. Samtidigt anger vi att syftet med denna uppsats bl.a. är att skapa en vägledning för nya företag som siktar mot en börsnotering i USA. Flertalet av de unga företag som siktar mot en börsnotering i USA är IT-företag, varför man skulle kunna hävda att en vägledning, för flertalet av de nya företagen, vore mer intressant och mer användbar om den behandlade mer än bara generella skillnader. Då vårt syfte snarare är att skapa en utgångspunkt än en mall för en omräkning anser vi dock att det är mer motiverat att endast behandla generella skillnader. En sådan allmän vägledning får betydligt fler intressenter än en branschspecifik vägledning.

De företag vi använt oss av i denna studie är stora och väletablerade företag. Intressenter för denna uppsats är i huvudsak mindre företag vilka ej ännu är noterade i USA, men som siktar mot en notering. Det kan därför tyckas vara mer intressant att studera hur mindre USA-noterade svenska företag går tillväga vid omräkningen. Vi anser dock att vi genom att studera stora väletablerade företag skapar den bästa förutsättningen för att kunna göra en bra vägledning. Detta beroende på att de förmodligen har en mer utvecklad redovisningsstab och en bättre beredskap för omräkningen till amerikanska principer än de unga, mindre företagen.

Vid studien av hur de svenska företagen noterade i USA administrativt och organisatoriskt sköter omräkningen till amerikanska principer har vi intervjuat fem företag. Detta kan anses vara en liten andel av en population på totalt 17 företag. Med hänsyn till tidsramarna för arbetet och avsnittets betydelse för uppsatsens helhet anser vi emellertid att intervjuer med fem företag varit tillräckligt.

Kontakterna under arbetets gång med revisorerna på Ernst & Young har varit frekvent återkommande och diskussionsinriktade. De löpande diskussionerna med revisorerna har i detta arbete varit mycket givande och det hade för arbetes räkning säkerligen varit bra, om en liknande kommunikation och diskussion hade kunnat hållas med de studerade företagen, istället för en enstaka intervju med respektive företag. Det hade även varit bra om vi hade kunnat göra direktintervjuer istället för telefonintervjuer. Vi anser dock att det med hänsyn till avsnittets omfång och betydelse för uppsatsens helhet, inte var motiverat att företa långa resor relativt korta intervjuer.

Källförteckning

Böcker

- Arbnor, I. & Bjerke, B., 1994, *Företagsekonomisk metodlära*, 2:a uppl., Studentlitteratur, Lund
- Bell, J., 1993, *Introduktion till forskningsmetodik*, Studentlitteratur, Lund
- Choi, F.D.S. 1997, *International Accounting and Finance Handbook*. 2nd John Wiley & Sons, inc. New York
- Delaney, P.R. et al, 1999, *Wiley GAAP 99: Interpretation and Application of Generally Accepted Accounting Principles*, John Wiley & Sons, Inc. New York
- Ericsson, L.T. & Wiedersheim-Paul, F., 1997, *Att utreda, forska och rapportera*, Liber Ekonomi, Malmö
- Financial Accounting Standards Board, 1996, *The IASC-U.S. Comparison Project: A Report on the Similarities and Differences between IASC Standards and U.S. GAAP*, Financial Accounting Standards Board, Norwalk, Connecticut
- Financial Accounting Standards Board, 1999/2000, *Original Pronouncements: Accounting Standards Volume I*, John Wiley & Sons, Inc. New York
- Financial Accounting Standards Board, 1999/2000, *Original Pronouncements: Accounting Standards Volume II*, John Wiley & Sons, Inc. New York
- Föreningen Auktoriserade Revisorer, 2000, *FAR:s Samlingsvolym 2000*, FAR Förlag AB, Stockholm
- Holme, I. & Solvang, B., 1991, *Forskningsmetodik: Om kvalitativa och kvantitativa metoder*, Studentlitteratur, Lund
- Molander, B., 1988, *Vetenskapsfilosofi: En bok om vetenskap och den vetenskapande människan*, Thales, Stockholm
- Nobes, C. & Parker, R., 1991, *Comparative international Accounting*, 3rd ed., Prentice Hall International (UK), Hemel Hempstead Hertfordshire
- Ohmae, K. 1995, *The Evolving Global Economy*, President and Fellows of Harvard College, USA
- Pereira, V. et al, 1994, *UK/US GAAP comparison: A comparison between UK and US accounting principles*. 3rd ed. Ernst & Young, London
- Segal-Horn, S. 1994, *The Challenge of International Business*, Kogan Page, London
- Thomasson, J., et al, 1997, *Den nya affärsredovisningen*, Liber Ekonomi, Malmö

- Wigblad, R. 1997, *Karta över vetenskapliga samband: Orientering i den samhällsvetenskapliga metoddjungeln*, Studentlitteratur, Lund
- Williams, J.R., 1999, *Miller GAAP Guide 1999: Restatement and Analysis of Current Promulgated GAAP*, Harcourt Brace and Company, New York

Årsredovisningar

- Electrolux, årsredovisning 1999
- Ericsson, årsredovisning 1999
- SKF, årsredovisning 1999
- Swedish Match, årsredovisning 1999
- Volvo, årsredovisning 1999

Övriga källor

- Andersson, Mats, auktoriserad revisor, Ernst & Young Stockholm.
- Ernst & Young AB, opublicerat material
- Hurtig, Malin & Fridén Jan, koncernredovisningsekonomer på Corporate Financial Reporting and Analysis, Ericsson, 2000-05-15 (telefonintervju).
- Iredahl, Lennart, auktoriserad revisor / partner, Ernst & Young Stockholm.
- Lagerstedt, Martina, redovisningscontroller, Electrolux, 2000-05-31 (telefonintervju)
- Lindström, Inge-May, redovisar på koncernstaben, SKF, 2000-05-16 (telefonintervju).
- Mabon, Hamish, auktoriserad revisor / partner, Ernst & Young Stockholm.
- Raihle, Bertil, chef koncernredovisning, Swedish Match, 2000-05-24 (telefonintervju).
- Stenberg, Patrick, koncernredovisare, Volvo, 2000-05-19 (telefonintervju).